

EASO

Πρακτικός οδηγός σχετικά με τον αποκλεισμό για σοβαρά (μη πολιτικά) εγκλήματα

Σειρά πρακτικών οδηγιών της EASO

Οκτώβριος 2021

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε τον Νοέμβριο του 2021

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) και τα πρόσωπα που ενεργούν εξ ονόματός της δεν φέρουν καμία ευθύνη για ενδεχόμενη χρήση των παρακάτω πληροφοριών.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2023

Print ISBN 978-92-9403-459-5 doi: 10.2847/841137 BZ-03-21-426-EL-C

PDF ISBN 978-92-9403-458-8 doi: 10.2847/804920 BZ-03-21-426-EL-N

© Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο, 2021

Εικόνα εξωφύλλου, Kenishirotie © iStock, 2019

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής. Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή φωτογραφιών ή άλλου υλικού που δεν υπόκειται στους κανόνες της EASO για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, πρέπει να ζητείται απευθείας η άδεια των κατόχων των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Σχετικά με τον οδηγό

Γιατί δημιουργήθηκε ο παρών οδηγός; Αποστολή της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) είναι να υποστηρίζει τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις συνδεδεμένες χώρες, μεταξύ άλλων, μέσω κοινής κατάρτισης, κοινών προτύπων ποιότητας και κοινών πληροφοριών για τις χώρες καταγωγής. Σύμφωνα με τον γενικό στόχο της να υποστηρίζει τα κράτη μέλη για την επίτευξη κοινών προτύπων και διαδικασιών υψηλής ποιότητας στο πλαίσιο του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, η EASO αναπτύσσει κοινά πρακτικά εργαλεία και κατευθυντήριες γραμμές.

Πώς εκπονήθηκε ο παρών οδηγός; Ο παρών οδηγός εκπονήθηκε από εμπειρογνώμονες από όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση και με την πολύτιμη συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Η EASO διευκόλυνε και συντόνισε την εκπόνηση του οδηγού. Πριν από την οριστικοποίηση του οδηγού, πραγματοποιήθηκε διαβούλευση με όλα τα κράτη μέλη μέσω του δικτύου αποκλεισμού της EASO.

Σε ποιον απευθύνεται ο παρών οδηγός; Ο παρών οδηγός απευθύνεται πρωτίστως στους χειριστές υποθέσεων ασύλου, στους υπαλλήλους που διενεργούν συνεντεύξεις και στους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων, καθώς και στους φορείς χάραξης πολιτικής στις εθνικές αποφαινόμενες αρχές. Επιπλέον, το παρόν εργαλείο είναι χρήσιμο για τους αρμόδιους υπαλλήλους για θέματα ποιότητας και τους νομικούς συμβούλους καθώς και για κάθε άλλο πρόσωπο που εργάζεται ή εμπλέκεται στον τομέα της διεθνούς προστασίας στο πλαίσιο της ΕΕ.

Πώς χρησιμοποιείται ο παρών οδηγός; Ο παρών οδηγός αποτελείται από δύο μέρη. Το πρώτο μέρος υπενθυμίζει εν συντομία τα κύρια στοιχεία της εξέτασης αποκλεισμού, ενώ το δεύτερο μέρος εξηγεί τα συστατικά στοιχεία του λόγου «σοβαρών (μη πολιτικών) εγκλημάτων», την αλληλεπίδραση μεταξύ του αποκλεισμού για σοβαρά (μη πολιτικά) εγκλήματα και των στενά συνδεδεμένων διατάξεων, καθώς και τη σχέση της με την ποινική διαδικασία. Πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με ειδικές περιστάσεις που μπορούν να ληφθούν υπόψη ως μέρος της επιμέρους ανάλυσης της σοβαρότητας ενός εγκλήματος και σχετικά με τις σχετικές αρχές και έννοιες του ποινικού δικαίου και του ποινικού δικονομικού δικαίου μπορούν να αναζητηθούν στα παραρτήματα. Ο παρών οδηγός θα πρέπει να χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με τον *Πρακτικό οδηγό της EASO: Αποκλεισμός*.¹

Πώς συνδέεται ο παρών οδηγός με την εθνική νομοθεσία και πρακτική; Πρόκειται για ένα ήπιο εργαλείο σύγκλισης και δεν έχει νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα. Αποτυπώνει κοινώς αποδεκτά πρότυπα και περιλαμβάνει ειδικό χώρο για την ενσωμάτωση των εθνικών προσεγγίσεων όσον αφορά τη νομοθεσία, την καθοδήγηση και την πρακτική.

Αποποίηση ευθύνης

Ο παρών οδηγός καταρτίστηκε με την επιφύλαξη της αρχής ότι μόνο το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να δώσει έγκυρη ερμηνεία του δικαίου της ΕΕ.

¹ [Πρακτικός οδηγός της EASO: Αποκλεισμός](#), Ιανουάριος 2017.

Κατάλογος συντομογραφιών

EASO	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο
UNHCR	Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες
ΔΕΕ	Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
Κράτη μέλη	Κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΟΑ	Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιατύπωση)
ΟΔΑ	Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)
ΠΧΚ	Πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής
Σύμβαση για τους πρόσφυγες	Η Σύμβαση του 1951 για το καθεστώς των προσφύγων και το πρωτόκολλό της του 1967
Χώρες ΕΕ+	Κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συνδεδεμένες χώρες

Περιεχόμενα

Κατάλογος συντομογραφιών	2
I. Εισαγωγή και γενικές παρατηρήσεις σχετικά με τον αποκλεισμό	5
II. Έννοιες και βασικές γνώσεις σχετικές με τον αποκλεισμό για σοβαρά (μη πολιτικά) εγκλήματα	9
A. Ο λόγος «σοβαρού (μη πολιτικού) εγκλήματος»	9
1. Ο λόγος σοβαρού (μη πολιτικού) εγκλήματος στο νομικό πλαίσιο	9
2. Συστατικά στοιχεία σοβαρών (μη πολιτικών) εγκλημάτων.....	11
α) Τι συνιστά έγκλημα;.....	11
β) Τι καθιστά ένα έγκλημα «σοβαρό»;	12
γ) Τι συνιστά «μη πολιτικό» έγκλημα;.....	17
δ) Εκτός της χώρας ασύλου (γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής)	19
ε) Πριν γίνει δεκτός ως πρόσφυγας (χρονικό πεδίο εφαρμογής)	19
B. Η αλληλεπίδραση μεταξύ του αποκλεισμού για σοβαρά (μη πολιτικά) εγκλήματα και των στενά συνδεδεμένων διατάξεων	21
1. Σωρευτική εφαρμογή λόγων αποκλεισμού για σοβαρά (μη πολιτικά) εγκλήματα και άλλων λόγων αποκλεισμού	21
2. Αποκλεισμός από την επικουρική προστασία για σοβαρό έγκλημα και αποκλεισμός όσων διαφεύγουν της ποινής για τη διάπραξη εγκλήματος σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 3 της ΟΑ 22	
3. Άρση της διεθνούς προστασίας για σοβαρό (μη πολιτικό) έγκλημα	23
4. Σοβαρό έγκλημα και κίνδυνος για την ασφάλεια ή την κοινωνία του κράτους μέλους.....	25
Γ. Σχέση μεταξύ της εξέτασης αποκλεισμού και της ποινικής διαδικασίας	27
1. Εξέταση αποκλεισμού έναντι ποινικής διαδικασίας.....	27
2. Διαφορετικές καταστάσεις στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών	29
α) Στάδιο της ποινικής διαδικασίας.....	30
β) Αποτέλεσμα της ποινικής διαδικασίας.....	33
γ) Χώρα της ποινικής διαδικασίας.....	35
δ) Πρόσωπα που εμπλέκονται σε διεθνή ποινικά δικαστήρια/διαδικασίες διεθνών ποινικών δικαστηρίων.....	37
ε) Διαδικασίες έκδοσης και άλλες μορφές συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις.....	40
Παράρτημα Α. Κατάλογος ειδικών περιστάσεων που μπορούν να ληφθούν υπόψη ως μέρος της ατομικής ανάλυσης της σοβαρότητας ενός εγκλήματος (μη εξαντλητικός)	44
Παράγοντες που σχετίζονται με την πράξη	44
Παράγοντες που σχετίζονται με το (προφίλ του) θύμα(τος)/τα (προφίλ των) θύματα(-ων)	45
Παράγοντες που σχετίζονται με το(ν) (προφίλ του) αιτούντα(-ος).....	45

Παράρτημα Β. Σχετικές έννοιες του ποινικού δικαίου και της ποινικής δικονομίας	46
Γενικές αρχές που εφαρμόζονται στα συστήματα ποινικής δικαιοσύνης	47
Έννοιες του ποινικού δικαίου	49
Έννοιες του ποινικού δικονομικού δικαίου.....	52

I. Εισαγωγή και γενικές παρατηρήσεις σχετικά με τον αποκλεισμό

Ορισμένα άτομα δεν δικαιούνται διεθνή προστασία λόγω των σοβαρών πράξεων που έχουν διαπράξει. Μερικές φορές εγκαταλείπουν τις χώρες καταγωγής τους για να αποφύγουν να λογοδοτήσουν για τα εν λόγω σοβαρά εγκλήματα ή τα διαπράττουν κατά τη διέλευση από τρίτες χώρες ή κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στη χώρα ασύλου. Ως εκ τούτου, ο αποκλεισμός των εν λόγω προσώπων από τη διεθνή προστασία είναι απαραίτητος για τη διασφάλιση της ακεραιότητας του θεσμού του ασύλου και συμβάλλει στην καταπολέμηση της ατιμωρησίας.

Στο Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου, η αναδιατυπωμένη οδηγία για την αναγνώριση (ΟΑ) ² προβλέπει τις περιπτώσεις στις οποίες πολίτης τρίτης χώρας ή ανιθαγενής πρέπει να αποκλειστεί από τη διεθνή προστασία για την τέλεση, την υποκίνηση ή τη συμμετοχή σε πράξη που συνεπάγεται αποκλεισμό. Οι ρήτρες αποκλεισμού περιέχονται στο άρθρο 12 παράγραφοι 2 και 3 της ΟΑ, σχετικά με τον αποκλεισμό από το καθεστώς του πρόσφυγα (το οποίο βασίζεται στο άρθρο 1ΣΤ της Σύμβασης για τους πρόσφυγες ³) και στο άρθρο 17 της ΟΑ σχετικά με τον αποκλεισμό από την επικουρική προστασία ⁴.

Ο παρών πρακτικός οδηγός επικεντρώνεται στην εφαρμογή του αποκλεισμού βάσει της διάπραξης σοβαρού (μη πολιτικού) εγκλήματος σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) και το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΑ.

Στον παρόντα πρακτικό οδηγό, η φράση «σοβαρό (μη πολιτικό) έγκλημα» χρησιμοποιείται όταν γίνεται αναφορά σε αυτόν τον λόγο αποκλεισμού τόσο για το καθεστώς πρόσφυγα όσο και για την επικουρική προστασία, ενώ ο όρος «σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα» χρησιμοποιείται αποκλειστικά για το καθεστώς πρόσφυγα και ο όρος «σοβαρό έγκλημα» για την επικουρική προστασία.

Το κεφάλαιο I έχει ως στόχο να υπενθυμίσει εν συντομία τα κύρια στοιχεία της εξέτασης του αποκλεισμού, τα οποία εξηγούνται λεπτομερέστερα στον πρακτικό οδηγό της EASO για τον αποκλεισμό ⁵. Εάν είστε εξοικειωμένοι με τον αποκλεισμό γενικά, μπορείτε να μεταβείτε απευθείας στο [κεφάλαιο II](#), το οποίο επικεντρώνεται σε έννοιες που αφορούν τον αποκλεισμό για σοβαρά (μη πολιτικά) εγκλήματα και παρέχει σχετικές γενικές γνώσεις (μαζί με το [παράρτημα A](#) και το [παράρτημα B](#)). Το κεφάλαιο II επικεντρώνεται στα συστατικά στοιχεία των «σοβαρών (μη πολιτικών) εγκλημάτων», στην αλληλεπίδραση μεταξύ του αποκλεισμού για σοβαρά (μη πολιτικά) εγκλήματα και των στενά συνδεδεμένων διατάξεων, καθώς και στη σχέση της με την ποινική διαδικασία.

² [Οδηγία 2011/95/ΕΕ](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιατύπωση), (ΕΕ L 337 της 20.12.2011).

³ [Σύμβαση και πρωτόκολλο για το καθεστώς των προσφύγων](#), 189 UNTS 150, 28 Ιουλίου 1951 (έναρξη ισχύος: 22 Απριλίου 1954), και 606 UNTS 267, 31 Ιανουαρίου 1967 (έναρξη ισχύος: 4 Οκτωβρίου 1967).

⁴ Ο αποκλεισμός βάσει του άρθρου 12 παράγραφος 1 της ΟΑ δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος οδηγού.

⁵ [Πρακτικός οδηγός της EASO: Αποκλεισμός](#), Ιανουάριος 2017.

Διάγραμμα 1. Λόγοι αποκλεισμού

Λόγοι αποκλεισμού	
καθεστώς πρόσφυγα	Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) της ΟΑ <ul style="list-style-type: none"> ▪ εγκλήματα κατά της ειρήνης, εγκλήματα πολέμου, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας ▪ σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα εκτός της χώρας ασύλου πριν ο αιτών γίνει δεκτός ως πρόσφυγας ▪ πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών
καθεστώς επικουρικής προστασίας	Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχεία α)-δ) της ΟΑ <ul style="list-style-type: none"> ▪ εγκλήματα κατά της ειρήνης, εγκλήματα πολέμου, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας ▪ σοβαρά εγκλήματα ▪ πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών ▪ κίνδυνος για την κοινωνία ή για την ασφάλεια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται ο αιτών
	Άρθρο 17 παράγραφος 3 της ΟΑ – Μη υποχρεωτικό <ul style="list-style-type: none"> ▪ άλλο έγκλημα (υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις)

Όλες οι ρήτρες αποκλεισμού του άρθρου 12 παράγραφος 2 της ΟΑ και του άρθρου 17 παράγραφος 1 της ΟΑ είναι υποχρεωτικές. Το άρθρο 17 παράγραφος 3 της ΟΑ, το οποίο αποτελεί έναν προαιρετικό λόγο αποκλεισμού, επιτρέπει στα κράτη μέλη να προβαίνουν σε αποκλεισμό από την επικουρική προστασία με βάση άλλα εγκλήματα που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 17 παράγραφος 1, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. **Αμφότερες οι διατάξεις αποκλεισμού που αναφέρονται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 και στο άρθρο 17 παράγραφος 1 της ΟΑ ισχύουν επίσης για πρόσωπα που υποκινούν ή συμμετέχουν με άλλο τρόπο στη διάπραξη των εγκλημάτων ή πράξεων που αναφέρονται σε αυτές, όπως ορίζεται στο άρθρο 12 παράγραφος 3 και στο άρθρο 17 παράγραφος 2 της ΟΑ.**

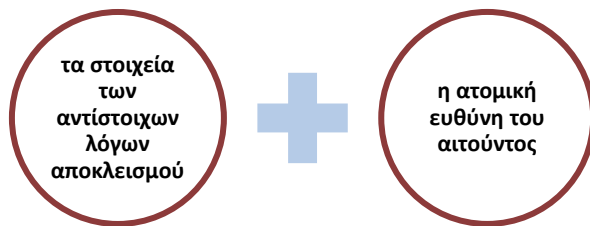
Προκειμένου να εξεταστεί κατά πόσον ο αποκλεισμός ισχύει στην προκειμένη περίπτωση, ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να ακολουθήσει τρία βήματα:

- να προσδιορίσει τα ουσιώδη πραγματικά περιστατικά
- να εξετάσει, βάσει των διαπιστωθέντων πραγματικών περιστατικών, κατά πόσον έχουν διαπραχθεί εγκλήματα ή πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής ρήτρας αποκλεισμού
- να αξιολογήσει την ατομική ευθύνη του αιτούντος

Οι ρήτρες αποκλεισμού μπορεί να εφαρμόζονται μόνο σε πρόσωπα που μπορούν να θεωρηθούν ατομικά υπεύθυνα για πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό. Η αξιολόγηση της ατομικής ευθύνης βασίζεται στη φύση και στην έκταση της συμμετοχής του αιτούντος στην πράξη που συνεπάγεται αποκλεισμό (αντικειμενική υπόσταση/*actus reus*), καθώς και στην ενδιάθετη κατάστασή του (πρόθεση και γνώση) σε σχέση με την εν λόγω πράξη (υποκειμενική υπόσταση/*mens rea*) ⁶.

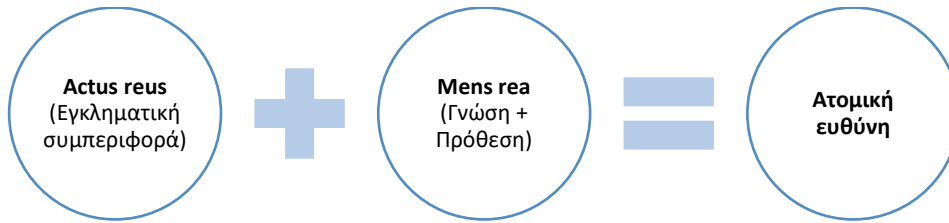
⁶ [Πρακτικός οδηγός της EASO: Αποκλεισμός](#), Ιανουάριος 2017, σελ. 29-33

Διάγραμμα 2. Το επίκεντρο της εξέτασης αποκλεισμού

Το βάρος της απόδειξης κατά την αξιολόγηση του αποκλεισμού φέρει η αποφαινόμενη αρχή / κράτος και απαιτεί υψηλό επίπεδο απόδειξης («σοβαροί λόγοι για να θεωρείται») για να διαπιστωθεί κατά πόσον ο αιτών υπέχει ατομική ευθύνη για μια πράξη που συνεπάγεται αποκλεισμό, η οποία πρέπει να βασίζεται σε σαφή και αξιόπιστα αποδεικτικά στοιχεία, αλλά δεν είναι τόσο υψηλό όσο το επίπεδο που απαιτείται για τη διαπίστωση ενοχής στην ποινική διαδικασία («πέραν πάσης εύλογης αμφιβολίας»). Ως εκ τούτου, η αποφαινόμενη αρχή πρέπει να αποδείξει ότι υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι ο αιτών είναι υπεύθυνος για την πράξη ή τις πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό. Ταυτόχρονα, ο αιτών υπέχει γενικό καθήκον συνεργασίας για την παρουσίαση όλων των πραγματικών περιστατικών και των περιστάσεων που έχουν σημασία για την εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού.

Διάγραμμα 3. Στοιχεία της ατομικής ευθύνης

Η εξέταση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη πιθανούς λόγους απαλλαγής από την ατομική ευθύνη, όπως ψυχική νόσος ή βλάβη, ακούσια μέθη, ανωριμότητα, πραγματική και νομική πλάνη, εξαναγκασμός, αυτοάμυνα ή υπεράσπιση άλλων, προσταγή ανωτέρου σε συγκεκριμένες περιστάσεις ⁷.

Σχετικό εργαλείο της EASO

Για γενικές οδηγίες σχετικά με τον αποκλεισμό (συμπεριλαμβανομένου του εντοπισμού πιθανών υποθέσεων, της συνέντευξης, της αξιολόγησης αποδεικτικών στοιχείων και της νομικής ανάλυσης), ανατρέξτε στον [Πρακτικό οδηγό της EASO: Αποκλεισμός](#).

⁷ [Πρακτικός οδηγός της EASO: Αποκλεισμός](#), Ιανουάριος 2017, σελ. 33-34

II. Έννοιες και βασικές γνώσεις σχετικές με τον αποκλεισμό για σοβαρά (μη πολιτικά) εγκλήματα

A. Ο λόγος «σοβαρού (μη πολιτικού) εγκλήματος»

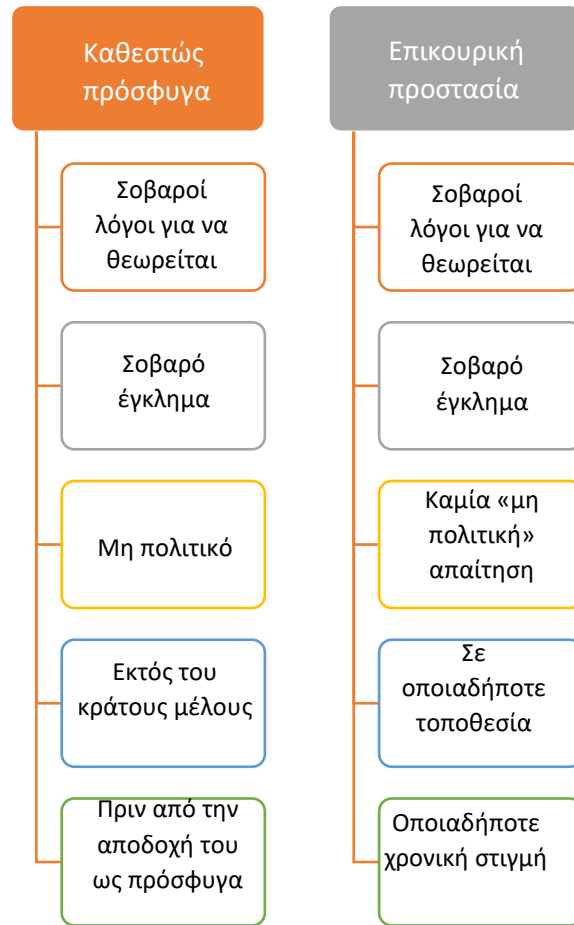
1. Ο λόγος σοβαρού (μη πολιτικού) εγκλήματος στο νομικό πλαίσιο

Η διάπραξη σοβαρού εγκλήματος μπορεί να αποτελέσει λόγο αποκλεισμού τόσο από το **καθεστώς πρόσφυγα** (σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΟΑ) όσο και από την **επικουρική προστασία** (σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΑ). Ωστόσο, ανάλογα με το καθεστώς για το οποίο θα ήταν επιλέξιμος ο αιτών, δηλαδή είτε για καθεστώς πρόσφυγα είτε για καθεστώς επικουρικής προστασίας, ισχύουν **διαφορετικά κριτήρια**.

Το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΟΑ ορίζει τις απαιτήσεις για τον αποκλεισμό από το καθεστώς πρόσφυγα: το σοβαρό έγκλημα πρέπει να είναι «μη πολιτικού» χαρακτήρα και να έχει διαπραχθεί εκτός της χώρας ασύλου, πριν από την αποδοχή του αιτούντος ως πρόσφυγα.

Συγκριτικά, ο αποκλεισμός από την επικουρική προστασία σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΑ απαιτεί απλώς σοβαρούς λόγους για να θεωρείται ότι έχει διαπραχθεί «σοβαρό έγκλημα», ανεξάρτητα από τον χρόνο ή τον τόπο τέλεσης και τον πολιτικό χαρακτήρα του εγκλήματος.

Διάγραμμα 4. Συστατικά στοιχεία για τον αποκλεισμό σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) και το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΑ

Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΟΑ

«Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα όταν υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι:

[...]

β) έχει διαπράξει σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα εκτός της χώρας ασύλου πριν γίνει δεκτός ως πρόσφυγας, ήτοι κατά τον χρόνο έκδοσης άδειας παραμονής βασισμένης στην αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα. Ιδιαίτερα σκληρές πράξεις, έστω και αν διαπράττονται με υποτιθέμενο πολιτικό στόχο, μπορούν να χαρακτηρισθούν ως σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα».

Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της οδηγίας ΟΑ

«Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής δεν δικαιούται επικουρική προστασία όταν υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι:

β) έχει διαπράξει σοβαρό έγκλημα»

2. Συστατικά στοιχεία σοβαρών (μη πολιτικών) εγκλημάτων

Στο παρόν τμήμα εξετάζονται τα συστατικά στοιχεία του σοβαρού (μη πολιτικού) εγκλήματος ως λόγου αποκλεισμού από το καθεστώς του πρόσφυγα και την επικουρική προστασία. Ενώ το ζήτημα του κατά πόσον μια πράξη χαρακτηρίζεται ως «έγκλημα» (1) που πληροί το όριο σοβαρότητας (2) είναι κεντρικό και κοινό και για τις δύο διατάξεις, μόνο ο αποκλεισμός από το καθεστώς του πρόσφυγα απαιτεί το στοιχείο του «μη πολιτικού» εγκλήματος (3), καθώς και ένα πιο περιορισμένο γεωγραφικό (4) και χρονικό πεδίο εφαρμογής (5).

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε εθνικό επίπεδο, ένας ενδεικτικός κατάλογος πράξεων που μπορούν να θεωρηθούν «σοβαρά (μη πολιτικά) εγκλήματα» μπορεί να καθοριστεί στην εθνική νομοθεσία περί ασύλου όσον αφορά τον αποκλεισμό για τον συγκεκριμένο λόγο αποκλεισμού. Ωστόσο, η ύπαρξη ενός τέτοιου καταλόγου δεν απαλλάσσει τον χειριστή της υπόθεσης από την υποχρέωσή του να διενεργήσει πλήρη αξιολόγηση της υπόθεσης, όπως απαιτείται από τη νομολογία του ΔΕΕ (βλ. κεφάλαιο II, [τιμήμα Α.2.β Τι καθιστά ένα έγκλημα σοβαρό;](#)).

α) Τι συνιστά έγκλημα;

Δεν υπάρχει κοινός ορισμός του όρου «έγκλημα» ούτε κοινός χαρακτηρισμός των ποινικών αδικημάτων σε διεθνές επίπεδο ή σε επίπεδο ΕΕ. Η έννοια του «εγκλήματος» ποικίλλει μεταξύ των εθνικών νομικών συστημάτων, με ορισμένα συστήματα να χαρακτηρίζουν κάθε πράξη που τιμωρείται από το εθνικό ποινικό δίκαιο ως «έγκλημα», ενώ άλλα να κάνουν διάκριση μεταξύ εγκλημάτων και ενός ή περισσότερων διαφορετικών ειδών ποινικών αδικημάτων, κατηγοριοποιημένων ανάλογα με τη βαρύτητα⁸. Για τους σκοπούς του παρόντος πρακτικού οδηγού, χρησιμοποιούνται εναλλακτικά οι όροι «έγκλημα» και «αδίκημα».

Κατά την έναρξη της αξιολόγησης του ενδεχόμενου αποκλεισμού λόγω της διάπραξης σοβαρού (μη πολιτικού) εγκλήματος, ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να εξετάζει το ποινικό δίκαιο της χώρας ασύλου, λαμβάνοντας υπόψη ότι τα διεθνή πρότυπα διέπουν το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω λόγου αποκλεισμού. Ως προϋπόθεση, η αποφαινόμενη αρχή **δεν μπορεί να αποκλείσει** ένα πρόσωπο από τη διεθνή προστασία **για συμπεριφορά που δεν τιμωρείται από το ποινικό δίκαιο της χώρας ασύλου** [κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή συνδεδεμένη χώρα (χώρα ΕΕ+)]. Ωστόσο, το γεγονός ότι μια **συμπεριφορά δεν τιμωρείται** από το ποινικό δίκαιο της χώρας καταγωγής του αιτούντος **δεν αποκλείει** την εφαρμογή του **αποκλεισμού**.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, ενώ οι έννοιες του εθνικού ποινικού δικαίου μπορεί να είναι χρήσιμες για την εφαρμογή ρητρών αποκλεισμού, ιδίως για να γίνει κατανοητό ποια στοιχεία μπορούν να καταστήσουν ένα ποινικό αδίκημα «σοβαρό έγκλημα», το ποινικό δίκαιο είναι θεμελιωδώς διαφορετικό από το δίκαιο περί ασύλου. Ενώ έχουν ορισμένες ομοιότητες και μπορεί να διασταυρώνονται κατά καιρούς, είναι δύο διαφορετικοί τομείς δικαίου: έχουν διαφορετικούς στόχους και διαφορετική νομική βάση (βλ. κεφάλαιο II, [τιμήμα Γ. Σχέση μεταξύ της εξέτασης αποκλεισμού και της ποινικής διαδικασίας](#) και [παράρτημα Β. Σχετικές έννοιες του ποινικού δικαίου και του ποινικού δικονομικού δικαίου](#)). Ως εκ τούτου, ο χαρακτηρισμός ενός «σοβαρού (μη πολιτικού) εγκλήματος» βάσει του δικαίου περί ασύλου είναι από μόνος του ανεξάρτητος από τον ορισμό του «εγκλήματος» βάσει του εθνικού ποινικού δικαίου. Μια πράξη που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «αδίκημα μέτριας σοβαρότητας» βάσει του εθνικού δικαίου θα μπορούσε, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που απαριθμούνται κατωτέρω, να θεωρηθεί «σοβαρό (μη πολιτικό) έγκλημα» για τους σκοπούς του αποκλεισμού. Αντιστρόφως, κάθε πράξη που χαρακτηρίζεται ως

⁸ Για παράδειγμα, ορισμένα εθνικά νομικά συστήματα ταξινομούν τα ποινικά αδικήματα είτε ως εγκλήματα είτε ως πλημμελήματα, άλλα τα ταξινομούν ως εγκλήματα αδικήματα μέτριας σοβαρότητας και πλημμελήματα, και άλλα ακολουθούν άλλες ταξινομήσεις.

«έγκλημα» ή «σοβαρό έγκλημα» από το εθνικό ποινικό δίκαιο δεν θα συνιστούσε αυτομάτως σοβαρό έγκλημα στο πλαίσιο του νομικού καθεστώτος του αποκλεισμού.

β) Τι καθιστά ένα έγκλημα «σοβαρό»;

Για να χαρακτηριστεί «σοβαρή», η προκείμενη πράξη σε μία συγκεκριμένη περίπτωση πρέπει πρώτα να πληροί το απαιτούμενο **όριο σοβαρότητας**. Για ορισμένα είδη ποινικών αδικημάτων, αυτό ισχύει προφανώς δεδομένης της φύσης του αδικήματος. Για παράδειγμα, οι πράξεις που απαριθμούνται στο άρθρο 7 παράγραφος 1 του Καταστατικού της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (ΔΠΔ) – συμπεριλαμβανομένων των ανθρωποκτονιών, των βιασμών και των βασανιστηρίων– χαρακτηρίζονται συνήθως ως «σοβαρά εγκλήματα» κατά την έννοια του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) ή του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΑ, εκτός εάν διαπράττονται στο πλαίσιο «εκτεταμένης ή συστηματικής επίθεσης κατά αμάχου πληθυσμού», η οποία θα τα κατηγοριοποιούσε ως εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και, ως εκ τούτου, εμπίπτοντα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) ή του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο α) της ΟΑ. Για άλλες πράξεις, μπορεί να είναι λιγότερο προφανής η εξαγωγή του συμπεράσματος ότι η προκείμενη συμπεριφορά μπορεί να θεωρηθεί αρκετά σοβαρή για τους σκοπούς του αποκλεισμού.

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), στις υποθέσεις *Ahmed*⁹ και *B και D*¹⁰, έχει παράσχει **καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο αξιολόγησης του κατά πόσον μια συγκεκριμένη συμπεριφορά συνιστά σοβαρό έγκλημα**, τονίζοντας ότι μια τέτοια αξιολόγηση πρέπει να λαμβάνει υπόψη διαφορετικά κριτήρια και να βασίζεται σε εξατομικευμένη εκτίμηση των συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης. Προκειμένου να λάβει υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές που παρέχει το ΔΕΕ, το παρόν τμήμα θα αναφέρεται, για τους σκοπούς του παρόντος πρακτικού οδηγού, σε «**κριτήρια αξιολόγησης της σοβαρότητας**» κατά την επεξήγηση των ειδικών κριτηρίων που αναφέρονται στην απόφαση *Ahmed* και σε «**ειδικές περιστάσεις**» κατά την επεξεργασία της απαίτησης για εξατομικευμένη εκτίμηση.

Κριτήρια αξιολόγησης της σοβαρότητας

Στην υπόθεση *Ahmed*, το ΔΕΕ προσδιόρισε ορισμένα κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση της σοβαρότητας ενός εγκλήματος, όπως αναφέρεται στο παρακάτω πλαίσιο, με αναφορά στα σχετικά στοιχεία που περιγράφονται στη Δικαστική Ανάλυση της EASO σχετικά με τον αποκλεισμό¹¹ και, κατά παρόμοιο τρόπο, στο Εγχειρίδιο της Υπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR)¹². Μολονότι η υπόθεση *Ahmed* αφορούσε τον αποκλεισμό από το καθεστώς επικουρικής προστασίας, τα πορίσματά της σχετικά με την έννοια του «σοβαρού εγκλήματος», η οποία είναι κοινή τόσο στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) όσο και στο άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β), ισχύουν επίσης για τον αποκλεισμό από το καθεστώς πρόσφυγα. Εν προκειμένω, το ΔΕΕ έκρινε ότι, μολονότι το **κριτήριο της ποινής** που προβλέπεται στο εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους έχει **ιδιαίτερη σημασία** για την

⁹ ΔΕΕ, απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, *Shajin Ahmed κατά Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal*, C-369/17, EU:C:2018:713. Σύνοψη διαθέσιμη στη [βάση δεδομένων για τη νομολογία της EASO](#).

¹⁰ ΔΕΕ, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, *B και D κατά Bundesbeauftragter für Asylangelegenheiten beim Bundesamt für Migration und Flüchtlinge*, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-57/09 και C-101/09, EU:C:2010:661, σκέψη 81 Σύνοψη διαθέσιμη στη [βάση δεδομένων για τη νομολογία της EASO](#).

¹¹ EASO, *Αποκλεισμός: Άρθρα 12 και 17 της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου (2011/95/ΕΕ) – Δικαστική ανάλυση*, 1η έκδοση, Ιανουάριος 2016.

¹² UNHCR, *Εγχειρίδιο για τις διαδικασίες και τα κριτήρια καθορισμού του καθεστώτος των προσφύγων σύμφωνα με τη Σύμβαση του 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων*, 1992, παράγραφοι 155-157· UNHCR, *Κατευθυντήριες γραμμές για τη διεθνή προστασία: Η εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού: Άρθρο 1ΣΤ της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων*, HCR/GIP/03/05, 4 Σεπτεμβρίου 2003, παράγραφος 14.

αξιολόγηση της σοβαρότητας ενός εγκλήματος, δεν μπορεί να αποτελεί το μοναδικό κριτήριο, καθώς πρέπει να λαμβάνονται επίσης υπόψη και άλλα κριτήρια.

ΔΕΕ, 2018, Ahmed, σκέψεις 55-56 ¹³

«Αν και το κριτήριο της προβλεπόμενης από την ποινική νομοθεσία του οικείου κράτους μέλους ποινής έχει ιδιαίτερη σημασία για την εκτίμηση του βαθμού σοβαρότητας του εγκλήματος που δικαιολογεί τον αποκλεισμό από την επικουρική προστασία του άρθρου 17, παράγραφος 1, στοιχείο β) της οδηγίας 2011/95, εντούτοις **η αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους μπορεί να επικαλεστεί τον προβλεπόμενο από τη διάταξη αυτή λόγο αποκλεισμού μόνον αφού προβεί, για κάθε περίπτωση ατομικά, σε εκτίμηση των συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών** των οποίων έχει λάβει γνώση, προκειμένου να κρίνει εάν συντρέχουν σοβαροί λόγοι να πιστευτεί ότι οι πράξεις που τέλεσε ο ενδιαφερόμενος, ο οποίος πληροί κατά τα λοιπά τα κριτήρια υπαγωγής στο καθεστώς του πρόσφυγα, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συγκεκριμένου λόγου αποκλεισμού [...]

*Η εν λόγω ερμηνεία υποστηρίζεται από την έκθεση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) του Ιανουαρίου 2016 με τίτλο «Αποκλεισμός: Άρθρα 12 και 17 της οδηγίας 2011/95/ΕΕ για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου», η οποία συνιστά, στην παράγραφο 3.2.2 του άρθρου 17, παράγραφος 1, στοιχείο β της οδηγίας 2011/95, ο βαθμός σοβαρότητας του εγκλήματος λόγω του οποίου ένα πρόσωπο μπορεί να αποκλειστεί από την επικουρική προστασία να **εκτιμάται βάσει πληθώρας κριτηρίων, όπως, μεταξύ άλλων, η φύση της επίμαχης πράξης, η ζημία που προκλήθηκε, η μορφή της διαδικασίας δίωξης, η φύση της προβλεπόμενης ποινής, λαμβανομένου επίσης υπόψη του εάν η συγκεκριμένη πράξη χαρακτηρίζεται ως σοβαρό έγκλημα στην πλειονότητα των δικαιοκρινών συστημάτων**».*

(΄ Προστέθηκε έμφαση κειμένου).

Τα κριτήρια που αναφέρονται στην απόφαση Ahmed εξηγούνται παρακάτω. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχει κάποια αλληλεπίδραση μεταξύ των εν λόγω κριτηρίων, τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον προσδιορισμό του κατά πόσον, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα στοιχεία, ένα έγκλημα πληροί το κατώτατο όριο σοβαρότητας. Ο κατάλογος που παρατίθεται κατωτέρω δεν θα πρέπει να θεωρηθεί εξαντλητικός.

Διάγραμμα 5. Κριτήρια αξιολόγησης της σοβαρότητας

■ **Η φύση της πράξης**

Η φύση της πράξης αναφέρεται στο είδος της πράξης που διαπράχθηκε, για παράδειγμα εάν η πράξη αποσκοπούσε στην πρόκληση θανάτου ή σοβαρού σωματικού τραυματισμού σε ένα άτομο και στον βαθμό της εμπλεκόμενης βίας (π.χ. ανθρωποκτονία ή βιασμός). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχει προφανής αλληλεξάρτηση μεταξύ αυτού του κριτηρίου και της

¹³ ΔΕΕ, απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, *Shajin Ahmed κατά Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal*, C-369/17, EU:C:2018:713, σκέψεις 55-56. Σύνοψη διαθέσιμη στη [βάση δεδομένων για τη νομολογία της ΕΑΣΟ](#).

πραγματικής βλάβης που προκλήθηκε. Η φύση της πράξης αποτελεί σημαντικότερο κριτήριο στην αξιολόγηση σε περίπτωση βίαιων πράξεων, ενώ αυτό δεν ισχύει για εγκλήματα που δεν περιλαμβάνουν συνήθως βία, π.χ. οικονομικά εγκλήματα, όπου το κριτήριο της πραγματικής βλάβης που προκλήθηκε θα διαδραμάτιζε σημαντικότερο ρόλο στην αξιολόγηση.

- **Η πραγματική βλάβη που επιφέρει**

Η **πραγματική ζημία που υπέστη ένα πρόσωπο ή περιουσιακό στοιχείο** ως αποτέλεσμα της συμπεριφοράς είναι ένα άλλο στοιχείο που βοηθά στον προσδιορισμό του κατά πόσον η εν λόγω πράξη μπορεί να θεωρηθεί σοβαρό έγκλημα. Για παράδειγμα, τα ποινικά αδικήματα που προκαλούν σοβαρή σωματική ή ψυχική βλάβη είναι γενικά αρκετά σοβαρά ώστε να πληρούν το κατώτατο όριο της ρήτρας αποκλεισμού.

Λάβετε υπόψη ότι το εν λόγω κριτήριο προϋποθέτει την ύπαρξη **αιτιώδους συνάφειας** που συνδέει την εν λόγω πράξη με τη βλάβη που ακολούθησε. Με άλλα λόγια, η ζημία δεν θα πρέπει να είναι τυχαία ή συμπτωματική, κατά τρόπο που δεν θα μπορούσε εύλογα να προβλεφθεί.

Η πραγματική βλάβη περιλαμβάνει τις **άμεσες συνέπειες** μιας πράξης (π.χ. θάνατος του θύματος λόγω πυροβολισμού με όπλο) καθώς και τις **έμμεσες συνέπειες**, όπως ο τραυματισμός ή ο θάνατος ανθρώπων μετά την πρόκληση διακοπής ρεύματος σε νοσοκομείο ή μετά την πώληση ελαττωματικού ιατρικού εξοπλισμού σε νοσοκομεία.

Οι πραγματικές συνέπειες του εγκλήματος μπορούν να αποτελέσουν πολύ χρήσιμο παράγοντα όταν αποφασίζεται η σοβαρότητα υποθέσεων που δεν είναι σαφείς, δηλαδή υποθέσεων που αφορούν αδικήματα τα οποία δεν μπορούν ούτε να κατηγοριοποιηθούν ως προδήλως σοβαρά ούτε ως σαφώς ασήμαντα και, ως εκ τούτου, όχι επαρκώς σοβαρά. Το κριτήριο της πραγματικής βλάβης που προκαλείται είναι, για παράδειγμα, ιδιαίτερα σημαντικό για αδικήματα όπως τα οικονομικά εγκλήματα, όπου μπορούν να ληφθούν υπόψη τόσο οι άμεσες όσο και οι έμμεσες συνέπειες.

- **Η μορφή της διαδικασίας άσκησης ποινικής δίωξης των εγκλημάτων**

Το εν λόγω κριτήριο αναφέρεται στις νομικές διαδικασίες στις οποίες προσφεύγουν οι αρμόδιες δικαστικές αρχές στα πλαίσια έρευνας κατά την άσκηση ή μη ποινικής δίωξης κατά του δράστη του αδικήματος. Γενικά, **μορφές άσκησης ποινικής δίωξης που παρεκκλίνουν από τη συνήθη ποινική διαδικασία** μπορούν να υποδηλώνουν τη σοβαρότητα ενός αδικήματος. Ανάλογα με το νομικό σύστημα, οι ειδικές μορφές ποινικής δίωξης μπορεί, για παράδειγμα, να περιλαμβάνουν τη δίκη από επιτροπή ενόρκων ή τμήμα μείζονος συνθέσεως με πολλούς δικαστές αντί για μονομελές τμήμα. Επιπλέον, ορισμένα σοβαρά εγκλήματα, όπως τα εγκλήματα που συνδέονται με την τρομοκρατία, μπορούν να διωχθούν από ειδικευμένους δικαστές. Ομοίως, μπορούν να θεσπιστούν ειδικοί δικονομικοί κανόνες για τη διερεύνηση ορισμένων σοβαρών εγκλημάτων.

- **Η φύση της προβλεπόμενης ποινής**

Όπως έκρινε το ΔΕΕ, η ποινή που προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο είναι «ιδιαίτερης σημασίας» κατά την αξιολόγηση της σοβαρότητας, αν και δεν μπορεί να αποτελεί το μοναδικό κριτήριο.

Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο το είδος όσο και η διάρκεια της ποινής. Όταν η ποινή συνίσταται αποκλειστικά σε πρόστιμο ή σε προσφορά κοινωφελούς υπηρεσίας, η πράξη δεν πληροί γενικά το κατώτατο όριο σοβαρότητας. Αντιστρόφως, το γεγονός και μόνον ότι προβλέπεται ποινή φυλάκισης για ένα συγκεκριμένο αδίκημα δεν σημαίνει αυτομάτως ότι το αδίκημα πληροί το κατώτατο όριο σοβαρότητας. Ωστόσο, παρόλο που **δεν υπάρχει κοινώς αποδεκτό κατώτατο όριο για τη μέτρηση της σοβαρότητας όσον αφορά τη διάρκεια της ποινής φυλάκισης**, όσο μεγαλύτερη είναι η προβλεπόμενη ποινή φυλάκισης, τόσο πιθανότερο είναι να επιτευχθεί το κατώτατο όριο σοβαρότητας.

Οι χειριστές υποθέσεων θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ελάχιστη και μέγιστη ποινή φυλάκισης που προβλέπεται στην εθνική τους νομοθεσία για το προκείμενο αδίκημα, συνήθως κατά τη στιγμή της διάπραξής του, προκειμένου να καθοδηγήσουν την αξιολόγησή τους. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να προσπαθεί να προσδιορίσει την ακριβή ποινή που θα επιβαλλόταν στο αδίκημα που διαπράχθηκε σε μια μεμονωμένη περίπτωση, όπως θα έκανε ένα ποινικό δικαστήριο. Οι χειριστές υποθέσεων θα πρέπει να έχουν επαρκή βαθμό εξοικείωσης με το εθνικό ποινικό δίκαιο ή να έχουν τη δυνατότητα να συμβουλευτούν ανώτερο χειριστή υποθέσεων ειδικευμένο στον αποκλεισμό. Το εύρος της ποινής φυλάκισης που προβλέπεται από το εθνικό ποινικό δίκαιο (αφηρημένα) θα πρέπει να χρησιμεύει απλώς ως σημείο αναφοράς για τον χειριστή της υπόθεσης. Ωστόσο, όταν ο αιτών έχει ήδη καταδικαστεί (με τελεσίδικη απόφαση) σε ποινή φυλάκισης από εθνικό ποινικό δικαστήριο, είναι η συγκεκριμένη ποινή που αποφασίστηκε από το δικαστήριο αυτή που θα πρέπει να χρησιμεύει ως αναφορά, εκτός εάν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι αμφισβήτησης του δίκαιου χαρακτήρα της ποινικής δίκης (βλ. επίσης κεφάλαιο II, τμήμα Γ.2.γ. [Χώρα της ποινικής διαδικασίας](#)).

Επιπλέον, όταν οι αλλαγές στο εθνικό δίκαιο της χώρας ασύλου έχουν οδηγήσει σε ελαφρύτερη ποινή από την ποινή που ίσχυε κατά τη στιγμή της διάπραξης του εγκλήματος, η ευνοϊκότερη ποινική διάταξη θα πρέπει να χρησιμεύει ως αναφορά για τον προσδιορισμό του κατά πόσον το έγκλημα είναι σοβαρό. Βλέπε επίσης το [δικαίωμα στη χρηστή απονομή δικαιοσύνης στο Παράρτημα Β. Σχετικές έννοιες του ποινικού δικαίου και του ποινικού δικονομικού δικαίου](#).

- **Ο χαρακτηρισμός του ως σοβαρό από τις περισσότερες έννομες τάξεις**

Ορισμένα σοβαρά εγκλήματα **καταδικάζονται παγκοσμίως**, όπως η ανθρωποκτονία.

Δεν απαιτείται το αδίκημα να συνιστά έγκλημα στη χώρα καταγωγής και παράλληλα στη χώρα ασύλου. Ωστόσο, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι διεθνείς απαιτήσεις, δηλαδή το κατά πόσον θεωρούνται οι υπό κρίση πράξεις σοβαρό έγκλημα στις περισσότερες έννομες τάξεις.

Το εν λόγω κριτήριο είναι επίσης χρήσιμο για να αποκλειστεί η εφαρμογή ρήτρας αποκλεισμού εάν μια συγκεκριμένη πράξη θεωρείται σοβαρό αδίκημα στη χώρα καταγωγής του αιτούντος, αλλά δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως τέτοια στις περισσότερες δικαιοδοσίες. Παραδείγματα τέτοιων περιπτώσεων μπορεί να περιλαμβάνουν βλασφημία, μοιχεία και αποστασία.

Κατά την εξέταση του κατά πόσον οι περισσότερες δικαιοδοσίες θα θεωρούσαν ένα έγκλημα σοβαρό, **οι διεθνείς συμβάσεις και ο αριθμός των υπογραφόντων κρατών μπορεί να είναι σχετικής σημασίας.** Εδώ, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των διεθνών συμβάσεων για εγκλήματα και των συναφών διακρατικών συμβάσεων για εγκλήματα. Η ύπαρξη διεθνούς νομικού εργαλείου που ποινικοποιεί ευθέως μια πράξη αντικατοπτρίζει τη σοβαρότητα της πράξης, αν και ο κατάλληλος λόγος αποκλεισμού σε περιπτώσεις αιτούντων που έχουν διαπράξει τέτοια διεθνή εγκλήματα είναι γενικά το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) ή το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο α) της ΟΑ.

Ωστόσο, όσον αφορά τις **πράξεις που ποινικοποιούνται από συμβάσεις διεθνικού ποινικού δικαίου**, δηλαδή διεθνείς συμβάσεις που θεσπίζουν την υποχρέωση των συμβαλλομένων κρατών να ποινικοποιούν ή να τιμωρούν μια συγκεκριμένη πράξη σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο, πρέπει να διενεργείται αξιολόγηση της σοβαρότητάς τους σε κάθε περίπτωση, καθώς σε τέτοιες συμβάσεις μπορεί να περιλαμβάνονται ακόμη και λιγότερο σοβαρές ποινικές πράξεις. Ορισμένες από τις εν λόγω συνθήκες, για παράδειγμα σχετικά με τη διακίνηση ναρκωτικών, καλύπτουν μια σειρά αδικημάτων και υποδεικνύουν διαβαθμίσεις σοβαρότητας. Ως εκ τούτου, δεν είναι κατ' ανάγκη όλες οι πράξεις που προβλέπονται στις εν λόγω συμβάσεις διεθνικού

ποινικού δικαίου αρκετά σοβαρές ώστε να πληρούν το κατώτατο όριο που απαιτείται για τον αποκλεισμό σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) ή το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΑ.

Επιπλέον, το γεγονός ότι όλες οι χώρες της ΕΕ+ θεωρούν ένα έγκλημα σοβαρό θα αποτελούσε ισχυρή ένδειξη ότι το όριο σοβαρότητας πληρούται για το εν λόγω ποινικό αδίκημα.

Ειδικές περιστάσεις

Εκτός από τα προαναφερθέντα κριτήρια, κατά την αξιολόγηση της σοβαρότητας ενός εγκλήματος λαμβάνονται υπόψη και πιο συγκεκριμένα στοιχεία που αφορούν τη συγκεκριμένη περίπτωση. Πράγματι, η σοβαρότητα μιας πράξης θα πρέπει να αξιολογείται **κατά περίπτωση, ώστε να αποτρέπεται η αυτόματη εφαρμογή** της ρήτρας αποκλεισμού. Στις υποθέσεις *B* και *D*, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι το γεγονός ότι ένα πρόσωπο είναι μέλος οργάνωσης που περιλαμβάνεται στον «κατάλογο τρομοκρατών της ΕΕ»¹⁴ λόγω της συμμετοχής του σε τρομοκρατικές πράξεις δεν συνιστά αυτομάτως σοβαρό λόγο αποκλεισμού του εν λόγω προσώπου από το καθεστώς πρόσφυγα. Ταυτόχρονα, η απόφαση υπενθύμισε ότι δεν θα πρέπει να λαμβάνεται απόφαση αποκλεισμού χωρίς τη διενέργεια εξατομικευμένης εκτίμησης των συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών μιας υπόθεσης.

ΔΕΕ, 2010, Β και D, σκέψεις 91 και 93¹⁵

«Συναφώς, αξίζει να σημειωθεί ότι οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες συμπεριλήφθηκαν στον εν λόγω κατάλογο οι δύο οργανώσεις, μέλη των οποίων ήταν οι αναιρεσιβαλλόμενοι στην κύρια δίκη, δεν είναι δυνατό να συγκριθούν με την κατ' ιδίαν αξιολόγηση συγκεκριμένων γεγονότων που πρέπει να προηγείται κάθε απόφασης αποκλεισμού προσώπου από το καθεστώς του πρόσφυγα δυνάμει του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχεία β' και γ', της οδηγίας 2004/83 [...]

Ειδικότερα, όχι μόνον η εν λόγω απόφαση-πλαίσιο, όπως και η κοινή θέση 2001/931, εκδόθηκε σε διαφορετικό πλαίσιο από αυτό της οδηγίας, το οποίο είναι κατ' ουσίαν ανθρωπιστικό, αλλά η εκ προθέσεως τελούμενη πράξη της συμμετοχής στις δραστηριότητες τρομοκρατικής οργάνωσης, που ορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β', της εν λόγω απόφασης-πλαισίου και την οποία τα κράτη μέλη πρέπει να καθιστούν κολάσιμη στα εθνικά τους δίκαια, δεν μπορεί να συνεπάγεται την αυτόματη εφαρμογή των λόγων αποκλεισμού του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχεία β' και γ', της οδηγίας, που προϋποθέτουν την πλήρη εξέταση όλων των ιδιαίτερων περιστάσεων κάθε περιπτώσεως».

(Προστέθηκε έμφαση κειμένου).

Μολονότι οι ανωτέρω παράγραφοι στην υπόθεση *B* και *D* αφορούσαν το ζήτημα της ατομικής ευθύνης, εφαρμόστηκαν κατ' αναλογία στην αξιολόγηση της σοβαρότητας στην υπόθεση *Ahmed*.

¹⁴ [Κοινή θέση του Συμβουλίου της 27ης Δεκεμβρίου 2001](#) για την εφαρμογή ειδικών μέτρων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας

(2001/931/ΚΕΠΠΑ), που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, (ΕΕ L 344/93 της 28.12.2001).

¹⁵ ΔΕΕ, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, [B και D κατά Bundesbeauftragter für Asylangelegenheiten beim Bundesamt für Migration und Flüchtlinge](#), συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-57/09 και C-101/09, EU:C:2010:661, σκέψεις 91 και 93. Σύνοψη διαθέσιμη στη [βάση δεδομένων για τη νομολογία της ΕΑΣΟ](#).

ΔΕΕ, 2018, Ahmed, σκέψη 49¹⁶

«Εξ αυτού συνάγεται ότι πριν από την έκδοση οποιασδήποτε απόφασης αποκλεισμού ενός προσώπου από το καθεστώς του πρόσφυγα πρέπει να προηγείται **πλήρης εξέταση όλων των ιδιαίτερων περιστάσεων εκάστης περιπτώσεως, η δε απόφαση αυτή δεν πρέπει να λαμβάνεται αυτομάτως** (πρβλ. απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, Β και D, C-57/09 και C-101/09, ΕΥ:C:2010:661, σκέψεις 91 και 93)».

Η πλήρης διερεύνηση όλων των περιστάσεων της ατομικής περίπτωσης του αιτούντος απαιτεί από τον χειριστή της υπόθεσης να λάβει υπόψη διάφορους παράγοντες που είναι σημαντικοί για την αξιολόγηση του κατά πόσον έχει επιτευχθεί το όριο σοβαρότητας. Οι παράγοντες που μπορούν να ληφθούν υπόψη ως μέρος της εν λόγω εξατομικευμένης ανάλυσης της σοβαρότητας ενός εγκλήματος είναι πολυάριθμοι και μπορούν να προσδιοριστούν σε διαφορετικά επίπεδα. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται τα εξής:

- **παράγοντες που σχετίζονται με την ίδια την πράξη**, π.χ. κερδοφορία του εγκλήματος ·
- **παράγοντες που αφορούν τον αιτούντα**, π.χ. εάν ενήργησαν υπό επίσημη ιδιότητα ·
- **παράγοντες που αφορούν το θύμα**, π.χ. εάν ήταν ευάλωτοι.

Ελαφρυντικές περιστάσεις έναντι λόγων μη καταλογισμού ατομικής ευθύνης

Στο ποινικό δίκαιο, οι ελαφρυντικές περιστάσεις (βλέπε [Παράρτημα Β Σχετικές έννοιες του ποινικού δικαίου και του ποινικού δικονομικού δικαίου](#)) επιτρέπουν στα δικαστήρια να λαμβάνουν υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης που θα μπορούσαν να μειώσουν το επίπεδο της ποινής που πρέπει να επιβληθεί σε πρόσωπο το οποίο έχει κριθεί ατομικά υπεύθυνο για τη διάπραξη αξιόποινης πράξης και πρόκειται να καταδικαστεί.

Κατά την εξέταση του αποκλεισμού, οι ελαφρυντικές περιστάσεις διαδραματίζουν διαφορετικό ρόλο. Είναι συναφείς και θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση της σοβαρότητας του εγκλήματος. Οι ελαφρυντικές περιστάσεις δεν μπορούν να αναιρέσουν την ατομική ευθύνη σε μια περίπτωση αποκλεισμού. Αντίθετα, οι λόγοι μη καταλογισμού της ατομικής ευθύνης¹⁷ εμποδίζουν τη θεώρηση του αιτούντος ως υπεύθυνου για πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό και, ως εκ τούτου, το να αποκλεισθεί.

Για έναν μη εξαντλητικό κατάλογο των σχετικών παραγόντων που πρέπει να ληφθούν υπόψη, ανατρέξτε στο [Παράρτημα Α. Κατάλογος ειδικών περιστάσεων που μπορούν να ληφθούν υπόψη ως μέρος της ατομικής ανάλυσης της σοβαρότητας ενός εγκλήματος \(μη εξαντλητικός\)](#). Οι περιστάσεις που απαριθμούνται στο παράρτημα δεν οδηγούν κατ' ανάγκη στη διαπίστωση της σοβαρότητας, καθώς αυτό εξαρτάται πάντα από τις ειδικές περιστάσεις κάθε μεμονωμένης περίπτωσης.

γ) Τι συνιστά «μη πολιτικό» έγκλημα;

(Εφαρμοστέο μόνο σε καθεστώς πρόσφυγα)

Πέραν της σοβαρής του φύσεως, ένα έγκλημα πρέπει να είναι «**μη πολιτικό**» προκειμένου να είναι σε θέση να αποκλείσει έναν αιτούντα από το καθεστώς του πρόσφυγα. Ορισμένα αδικήματα, όπως οι άμεσες επιθέσεις κατά της ακεραιότητας του κράτους, η προδοσία, η κατασκοπεία, η ανατρεπτική προπαγάνδα

¹⁶ ΔΕΕ, απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, [Shajin Ahmed κατά Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal](#), C-369/17, ΕΥ:C:2018:713, σκέψεις 55-56. Σύνοψη διαθέσιμη στη [βάση δεδομένων για τη νομολογία της ΕΑΣΟ](#).

¹⁷ Για πληροφορίες σχετικά με λόγους μη καταλογισμού ατομικής ευθύνης, βλέπε ΕΑΣΟ, [Πρακτικός οδηγός: Αποκλεισμός](#), Ιανουάριος 2017, σ. 33.

και η συμμετοχή σε απαγορευμένο πολιτικό κόμμα, μπορούν να θεωρηθούν **αμιγώς πολιτικά αδικήματα**, τα οποία **δεν εμπίπτουν** στο πεδίο εφαρμογής του **άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΟΑ**.

Ορισμένες διεθνείς συμβάσεις απαριθμούν επίσης και καθορίζουν ποια εγκλήματα μπορούν να θεωρηθούν πολιτικά ή μη πολιτικά. Τέτοια παραδείγματα μπορούν να βρεθούν στις συμφωνίες έκδοσης. Πρέπει, επίσης, να σημειωθεί ότι, όπως ορίζεται σε πολλές διεθνείς συμβάσεις, όπως η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Καταστολή της Τρομοκρατίας του 1977¹⁸, **οι τρομοκρατικές πράξεις θεωρούνται μη πολιτικά εγκλήματα**¹⁹. Το σημείο αυτό αναφέρθηκε επίσης στην απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση *B και D*, η οποία αποφάνθηκε ότι «*πράξεις τρομοκρατικού χαρακτήρα, που χαρακτηρίζονται από την άσκηση βίας σε άμαχο πληθυσμό, έστω και αν τελούνται προς εξυπηρέτηση τυχόν πολιτικού σκοπού, πρέπει να θεωρούνται σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα*»²⁰ για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΟΑ.

Ωστόσο, ορισμένα αδικήματα μπορεί να είναι **κοινά εγκλήματα**, αλλά διαπράττονται **με πολιτικά κίνητρα**, για παράδειγμα για τη δημιουργία αλλαγής σε ένα κράτος. Ωστόσο, η ΟΑ παρέχει μια ένδειξη σχετικά με το θέμα αυτό, επισημαίνοντας ότι **ένα πολιτικό κίνητρο δεν αρκεί από μόνο του** για να θεωρηθεί ένα έγκλημα «πολιτικό», **εάν το εν λόγω έγκλημα είναι ιδιαίτερα σοβαρό, και, ως εκ τούτου, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β).**

Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της οδηγίας ΟΑ

«οι ιδιαίτερα σκληρές πράξεις, έστω και αν διαπράττονται με υποτιθέμενο πολιτικό στόχο, μπορούν να χαρακτηρισθούν ως σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα»

Όταν προσπαθείτε να διαπιστώσετε εάν ένα έγκλημα έχει πολιτικό χαρακτήρα, θα πρέπει να ελέγξετε το κριτήριο που ονομάζεται «**(κίνητρο από το οποίο εξαρτάται ο καθορισμός του πολιτικού χαρακτήρα)**». Το εν λόγω κριτήριο περιγράφεται στον Πρακτικό Οδηγό της EASO για τον Αποκλεισμό, σύμφωνα με τον οποίο για να χαρακτηριστεί μια πράξη ως μη πολιτικό έγκλημα πρέπει να θεωρείται ότι **διέπεται από μη πολιτικά, κυρίως, κίνητρα** ή να είναι **δυσανάλογη σε σχέση με τον επιδιωκόμενο πολιτικό στόχο**²¹ Προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον οι μη πολιτικοί στόχοι αποτελούν «κυρίαρχα χαρακτηριστικά» του διαπραχθέντος εγκλήματος, οι χειριστές υποθέσεων μπορούν να εξετάσουν τη σχέση μεταξύ της πράξης και του επικαλούμενου ενδεχόμενου πολιτικού στόχου, καθώς και την αναλογικότητα μεταξύ της πράξης και του επιδιωκόμενου πολιτικού στόχου. Συνεπώς, μια πράξη **σαφώς δυσανάλογη προς έναν πολιτικό στόχο**, όπως μια πράξη που προκαλεί περιττή βλάβη, θα θεωρείται **μη πολιτική πράξη**.

Ως μέρος μιας **κατά περίπτωση** αξιολόγησης, θα πρέπει να αναλύσετε την πολιτική φύση των εντοπισμένων πράξεων. Για το σκοπό αυτό, θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε τα ακόλουθα στοιχεία:²²

¹⁸ Άρθρα 1, 2, 8 και 13 του Συμβουλίου της Ευρώπης, [Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Καταστολή της Τρομοκρατίας](#), 27/01/1977, Σειρά Ευρωπαϊκών Συνθηκών - αριθ. 90.

¹⁹ Βλέπε επίσης τις διεθνείς συνθήκες που αναφέρονται στο Παράρτημα Δ της UNHCR, [Κατευθυντήριες γραμμές για τη διεθνή προστασία: Η εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού: Άρθρο 1ΣΤ της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων](#) HCR/GIP/03/05, 4 Σεπτεμβρίου 2003. Λεπτομερέστερες πληροφορίες διατίθενται στο [έγγραφο καθοδήγησης της UNHCR για την έκδοση και τη διεθνή προστασία των προσφύγων](#), Απρίλιος 2008.

²⁰ UNHCR, Άρθρο 1 ΣΤ της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, 4 Σεπτεμβρίου 2003, παρ. 41.

²¹ [Πρακτικός οδηγός της EASO: Αποκλεισμός](#), Ιανουάριος 2017, σ. 25 · βλ. επίσης UNHCR, [Κατευθυντήριες γραμμές για τη διεθνή προστασία: Η εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού: Άρθρο 1ΣΤ της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων](#), HCR/GIP/03/05, 4 Σεπτεμβρίου 2003, παράγραφος 15.

²² UNHCR, Άρθρο 1 ΣΤ της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, 4 Σεπτεμβρίου 2003, παρ. 45.

Διάγραμμα 6. Στοιχεία για την αξιολόγηση του πολιτικού χαρακτήρα της πράξης

1. Το αδίκημα **συνδέεται με αγώνα για την απόκτηση πολιτικής ισχύος** εντός του κράτους (π.χ. πράξεις του κόμματος της αντιπολίτευσης για την κατάληψη της εξουσίας);
2. Το αδίκημα **έχει ως κίνητρο κάποια πολιτική ιδεολογία** (π.χ. η πράξη εξυπηρετεί προσωπικούς ή κοινούς σκοπούς);
3. Υπάρχει **στενή και αιτιώδης σχέση μεταξύ της πράξης και του επιδιωκόμενου στόχου της** (π.χ. έχει η πράξη κάποια αναμενόμενη επίπτωση στην επίτευξη του πολιτικού στόχου);
4. Είναι τα μέσα που χρησιμοποιούνται και η βλάβη που προκαλείται **ανάλογα προς τον επιδιωκόμενο πολιτικό στόχο** (π.χ. έχει ως αποτέλεσμα η πράξη εκτεταμένη υλική ή σωματική βλάβη);

δ) Εκτός της χώρας ασύλου (γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής)

(Εφαρμοστέο μόνο σε καθεστώς πρόσφυγα)

Ο αποκλεισμός για σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα **μπορεί να εφαρμοστεί μόνο** εάν το εν λόγω έγκλημα έχει **διαπραχθεί εκτός της χώρας ασύλου**. Οι χειριστές υποθέσεων θα πρέπει να σημειώσουν ότι αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι το έγκλημα θα πρέπει να διαπράττεται στη χώρα καταγωγής του αιτούντος. Τα εγκλήματα που διαπράττονται σε τρίτες χώρες, για παράδειγμα σε χώρες από τις οποίες διέρχεται κάποιος για να φτάσει στη χώρα ασύλου, καθώς και εκείνα που διαπράττονται σε άλλα κράτη μέλη, εμπίπτουν επίσης στο γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΟΑ.

Αν και τα εγκλήματα που διαπράττονται από πρόσφυγα στη χώρα ασύλου δεν οδηγούν σε αποκλεισμό για σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα, οι χειριστές υποθέσεων θα πρέπει να σημειώσουν ότι τα εγκλήματα αυτά θα μπορούσαν να εμπίπτουν σε **άλλη ρήτρα αποκλεισμού**. Για παράδειγμα, ένας αιτών που έχει καταδικαστεί για την τέλεση τρομοκρατικών πράξεων στη χώρα ασύλου δεν μπορεί να αποκλειστεί από το καθεστώς του πρόσφυγα σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΟΑ, αλλά, εάν πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις, μπορεί να αποκλειστεί σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της ΟΑ για πράξεις που αντιβαίνουν στους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, όπως ορίζονται στο προοίμιο και στα άρθρα 1 και 2 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Οι χειριστές υποθέσεων θα πρέπει επίσης να σημειώσουν ότι, σε τέτοιες περιπτώσεις, το γεγονός ότι ο αιτών δεν αποκλείεται βάσει του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΟΑ δεν εμποδίζει το πρόσωπο να καταδικαστεί και να αντιμετωπίσει ποινή σύμφωνα με το εθνικό ποινικό δίκαιο. Τα σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα που διαπράττονται στη χώρα ασύλου μπορούν επίσης να εμπίπτουν στις διατάξεις που αφορούν απειλές για την εθνική ασφάλεια ή την κοινωνία (βλέπε επίσης κεφάλαιο II, [τμήμα Β.4.Σοβαρό έγκλημα και κίνδυνος για την ασφάλεια ή την κοινωνία του κράτους μέλους](#)).

ε) Πριν γίνει δεκτός ως πρόσφυγας (χρονικό πεδίο εφαρμογής)

(Εφαρμοστέο μόνο σε καθεστώς πρόσφυγα)

Η ΟΑ καθορίζει το χρονικό πεδίο εφαρμογής της εν λόγω ρήτρας αποκλεισμού, δηλώνοντας ότι το σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα πρέπει να έχει διαπραχθεί **πριν γίνει δεκτός ο αιτών ως πρόσφυγα**, διευκρινίζοντας ότι η «αποδοχή» για τους σκοπούς της εφαρμογής της εν λόγω ρήτρας αποκλεισμού θα πρέπει να νοείται ως «**ο χρόνος έκδοσης άδειας διαμονής που βασίζεται στη χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα**».

Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΟΑ

«Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα όταν υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι:

β) έχει διαπράξει σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα εκτός της χώρας ασύλου πριν γίνει δεκτός ως πρόσφυγας, ήτοι πριν από τον χρόνο έκδοσης άδειας διαμονής βασισμένης στην αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα»
(Η επισήμανση των συντακτών)

Έτσι, σύμφωνα με την ΟΑ, ένας πρόσφυγας που έχει διαπράξει σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα εκτός της χώρας ασύλου, αλλά πριν του χορηγηθεί άδεια διαμονής στην εν λόγω χώρα βάσει της χορήγησης του καθεστώτος του πρόσφυγα, θα πρέπει να εμπίπτει στην εφαρμογή του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΟΑ. Η εν λόγω εξήγηση «πριν γίνει δεκτός ως πρόσφυγας» αποτελεί προσθήκη στην ΟΑ, καθώς αυτό δεν περιλαμβανόταν στη Σύμβαση για τους πρόσφυγες.

Παράδειγμα

Ο αιτών υποβάλλει αίτηση ασύλου στο κράτος μέλος Α. Προτού το κράτος μέλος Α μπορέσει να λάβει απόφαση σχετικά με την αίτηση ασύλου του αιτούντος, ο αιτών μεταβαίνει στο κράτος μέλος Β και διαπράττει εκεί σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα. Το κράτος μέλος Α μπορεί να αποκλείσει τον αιτούντα, δεδομένου ότι το έγκλημα διεπράχθη εκτός του κράτους μέλους Α και πριν από την έκδοση άδειας διαμονής βάσει της χορήγησης του καθεστώτος του πρόσφυγα.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι εάν το κράτος μέλος έχει ήδη χορηγήσει στο πρόσωπο το καθεστώς πρόσφυγα, αλλά δεν έχει ακόμη χορηγήσει άδεια διαμονής, και το πρόσωπο διαπράξει σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα εντός του εν λόγω χρονικού πλαισίου (δηλαδή μεταξύ της έκδοσης της απόφασης για τη χορήγηση του καθεστώτος πρόσφυγα και της έκδοσης της άδειας διαμονής), το κράτος μέλος θα πρέπει να τερματίσει το καθεστώς πρόσφυγα του προσώπου σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΟΑ ²³. Βλέπε επίσης [κεφάλαιο II, τμήμα Β.3. Άρση της διεθνούς προστασίας για σοβαρό \(μη πολιτικό\) έγκλημα](#).

Σημειώνεται ότι η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, στο σημειώμά της σχετικά με την εφαρμογή της ρήτρας αποκλεισμού στο άρθρο 1ΣΤ στοιχείο β), στο οποίο βασίζεται το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΟΑ, ανέφερε ότι η «αποδοχή» στο πλαίσιο του υπό εξέταση λόγου αποκλεισμού θα πρέπει να περιλαμβάνει «απλή φυσική παρουσία στη χώρα» εισδοχής.²⁴

Διασυνοριακές και συνεχείς πράξεις

Ορισμένα εγκλήματα, όπως η εμπορία ανθρώπων, η διακίνηση μεταναστών, τα αδικήματα περί ναρκωτικών, τα οικονομικά εγκλήματα, διαπράττονται συχνά για μεγάλο χρονικό διάστημα και σε διάφορες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της χώρας ασύλου και των χωρών διέλευσης. Αυτό το «διασυνοριακό» χαρακτηριστικό των εν λόγω αδικημάτων πρέπει να λαμβάνεται υπόψη από τους χειριστές της υπόθεσης κατά την εφαρμογή του αποκλεισμού, δηλαδή μόνο σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα που διαπράχθηκαν **«εκτός της χώρας ασύλου πριν γίνει δεκτός ως πρόσφυγας, ήτοι πριν από τον χρόνο έκδοσης άδειας διαμονής βασισμένης στην αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα»** θα οδηγήσει σε αποκλεισμό από το καθεστώς του πρόσφυγα βάσει του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΟΑ.

²³ EASO, [Αποκλεισμός: Άρθρα 12 και 17 της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου - δικαστική ανάλυση](#), 2η έκδοση, 2020, σ. 87.

²⁴ UNHCR, [Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία: Η εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού: Άρθρο 1ΣΤ της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων](#), HCR/GIP/03/05, 4 Σεπτεμβρίου 2003, παράγραφος 41.

Εάν έχουν διαπραχθεί διαφορετικές εγκληματικές πράξεις χωρίς συνδέσεις μεταξύ τους, εκτός και εντός της χώρας ασύλου, ενδεχομένως πριν γίνει δεκτός ως πρόσφυγας είτε μετά, μόνο οι πράξεις που διαπράχθηκαν εκτός της χώρας ασύλου, πριν **γίνει δεκτός** ως πρόσφυγας θα θεωρούνται δυνητικά πράξεις που συνεπάγονται τον αποκλεισμό σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΟΑ. Ωστόσο, πρέπει να λάβετε υπόψη τις πιθανές συνέπειες των εν λόγω πράξεων στη χώρα ασύλου όταν αξιολογείτε τη σοβαρότητα αυτών των πράξεων.

Ωστόσο, εάν οι πράξεις συνιστούν διαρκή εγκληματική συμπεριφορά, η οποία ξεκίνησε εκτός της χώρας ασύλου, πριν από την αποδοχή του ως πρόσφυγα, και συνεχίστηκε στη χώρα ασύλου, πιθανώς ακόμη και μετά την αποδοχή του ως πρόσφυγα, οι χειριστές υποθέσεων θα πρέπει να εξετάσουν το εθνικό ποινικό δίκαιο, τη νομολογία και την πρακτική τους για να αξιολογήσουν κατά πόσον οι εν λόγω πράξεις εμπίπτουν στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΟΑ ως πράξεις που δυνητικά συνεπάγονται τον αποκλεισμό.

B. Η αλληλεπίδραση μεταξύ του αποκλεισμού για σοβαρά (μη πολιτικά) εγκλήματα και των στενά συνδεδεμένων διατάξεων

Κατά την εξέταση υποθέσεων που εμπίπτουν στον λόγο αποκλεισμού για σοβαρά (μη πολιτικά) εγκλήματα, οι χειριστές υποθέσεων μπορεί να έρθουν αντιμέτωποι με καταστάσεις στις οποίες ενδέχεται να ισχύουν άλλες στενά συνδεδεμένες διατάξεις **αντί ή επιπροσθέτως** του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) ή του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΑ.

Το παρόν κεφάλαιο έχει ως στόχο να εντάξει το «σοβαρό (μη πολιτικό) έγκλημα» στο ευρύτερο πλαίσιο άλλων υποχρεωτικών ρητρών αποκλεισμού (1) και να το συγκρίνει με τον αποκλεισμό από την επικουρική προστασία για εγκλήματα σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 3 της ΟΑ (2). Επισημαίνει σε ποιες περιπτώσεις η ανάκληση της διεθνούς προστασίας θα πρέπει να εξετάζεται βάσει σοβαρού (μη πολιτικού) εγκλήματος (3) ή θα μπορούσε να εξεταστεί βάσει λόγων εθνικής ασφάλειας και δημόσιας τάξης (4).

1. Σωρευτική εφαρμογή λόγων αποκλεισμού για σοβαρά (μη πολιτικά) εγκλήματα και άλλων λόγων αποκλεισμού

Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, με βάση τα πραγματικά στοιχεία, **μπορεί να είναι δυνατόν να χαρακτηριστεί μια συγκεκριμένη πράξη τόσο ως σοβαρό (μη πολιτικό) έγκλημα όσο και να εμπίπτει σε άλλη ρήτρα αποκλεισμού.**

Τα κράτη μπορεί να εφαρμόζουν διαφορετικές πρακτικές σχετικά με το εάν μια συγκεκριμένη πράξη πρέπει να εμπίπτει σε περισσότερους από έναν λόγους αποκλεισμού, εφόσον πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις.

Ορισμένα εγκλήματα, για παράδειγμα, η χρηματοδότηση τρομοκρατικής επιχείρησης, θα μπορούσαν επίσης να εμπίπτουν σε άλλο χαρακτηρισμό, όπως όταν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να θεωρείται ότι ο αιτών έχει διαπράξει πράξεις που αντιβαίνουν στους σκοπούς και στις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) και το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της ΟΑ.

Οι ρήτρες αποκλεισμού που περιέχονται στα άρθρα 12 και 17 της ΟΑ δεν είναι ιεραρχικές. Ως εκ τούτου, κανένας από τους λόγους αποκλεισμού δεν είναι πιο σημαντικός από κάποιον άλλο.

Προσέξτε ότι ορισμένοι λόγοι αποκλεισμού απαιτούν περισσότερα στοιχεία από άλλους, ανάλογα με τα πραγματικά στοιχεία της υπόθεσης, την εθνική σας νομολογία και τις διαθέσιμες πληροφορίες.

Ανάλογα με την εθνική σας πρακτική και τα πραγματικά στοιχεία της υπόθεσης, μπορείτε επίσης να αποφασίσετε να εφαρμόσετε τον **αποκλεισμό με βάση έναν ή περισσότερους λόγους αποκλεισμού ταυτόχρονα**. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η εφαρμογή περισσότερων του ενός λόγων αποκλεισμού, όπου είναι δυνατόν, θα μπορούσε να ενισχύσει μια απόφαση αποκλεισμού, ιδίως σε περίπτωση προσφυγής.

2. Αποκλεισμός από την επικουρική προστασία για σοβαρό έγκλημα και αποκλεισμός όσων διαφεύγουν της ποινής για τη διάπραξη εγκλήματος σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 3 της ΟΑ

Ο αποκλεισμός όσων δικαιούνται επικουρική προστασία για σοβαρό έγκλημα σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΑ πρέπει να διακρίνεται από άλλον λόγο αποκλεισμού **που ισχύει μόνο για επικουρική προστασία** και προβλέπεται στο άρθρο 17 παράγραφος 3 της ΟΑ, ο οποίος αποτελεί επίσης λόγο ανάκλησης του καθεστώτος σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 2 της ΟΑ.

Άρθρο 17 παράγραφος 3 της ΟΑ

«Τα κράτη μέλη δύνανται να αποκλείουν τους υπηκόους τρίτων χωρών ή τους ανιθαγενείς από το δικαίωμα επικουρικής προστασίας, εάν τα πρόσωπα αυτά διέπραξαν, πριν από την εισδοχή τους στο οικείο κράτος μέλος, ένα ή περισσότερα εγκλήματα, εκτός του πεδίου εφαρμογής της παραγράφου 1, τα οποία θα επέσυραν την ποινή της φυλάκισης εάν είχαν διαπραχθεί στο οικείο κράτος μέλος, και εγκατέλειψαν τη χώρα καταγωγής τους αποκλειστικά και μόνο για να αποφύγουν κυρώσεις συνεπεία των εν λόγω εγκλημάτων.»

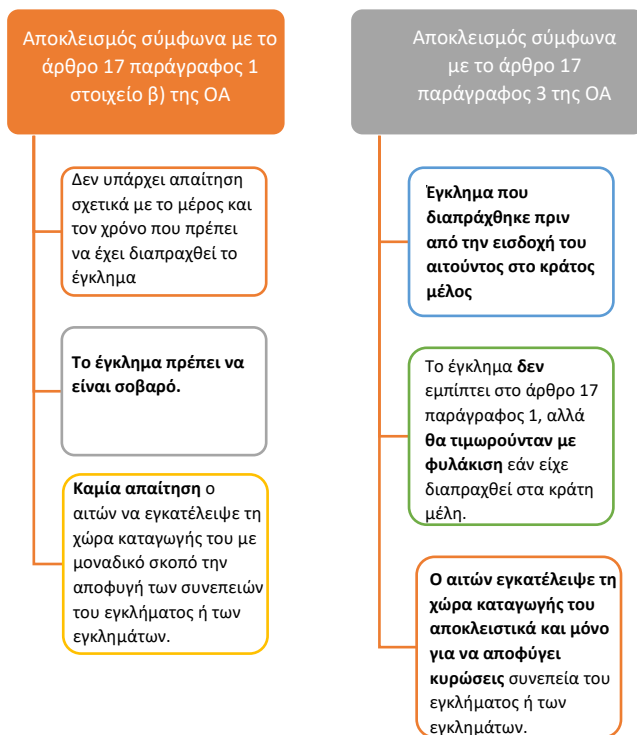
Άρθρο 19 παράγραφος 2 της ΟΑ

«Τα κράτη μέλη μπορούν να ανακαλούν, να τερματίζουν ή να αρνούνται να ανανεώσουν το καθεστώς επικουρικής προστασίας ενός υπηκόου τρίτης χώρας ή ανιθαγενούς, το οποίο χορηγήθηκε από κυβερνητικό, διοικητικό, δικαστικό ή οιοδήποτε άλλο δικαστικό όργανο, εφόσον μετά τη χορήγηση του καθεστώτος επικουρικής προστασίας το πρόσωπο αυτό θα έπρεπε να είχε αποκλεισθεί από το δικαίωμα επικουρικής προστασίας σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 3.»

Η ρήτρα αποκλεισμού βάσει του άρθρου 17 παράγραφος 3 της ΟΑ είναι **προαιρετική** και έχει ορισμένες ομοιότητες με τη ρήτρα του σοβαρού εγκλήματος βάσει του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΑ. Η ρήτρα αποκλεισμού βάσει του άρθρου 17 παράγραφος 3 της ΟΑ επιδιώκει επίσης να συμβάλει στην καταπολέμηση της ατιμωρησίας εκείνων που θα διέπρατταν εγκλήματα πριν ζητήσουν διεθνή προστασία.

Ωστόσο, μπορούν να περιγραφούν σημαντικές διαφορές μεταξύ των εν λόγω δύο ρητρών αποκλεισμού που ισχύουν για την επικουρική προστασία.

Διάγραμμα 7. Σύγκριση μεταξύ του αποκλεισμού σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) και του άρθρου 17 παράγραφος 3 της ΟΑ

Ως εκ τούτου, εάν ένα έγκλημα που διαπράττεται από τον αιτούντα δεν πληροί το κατώτατο όριο σοβαρότητας που απαιτείται από το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΑ, αλλά παρ' όλα αυτά τιμωρείται με ποινή φυλάκισης σύμφωνα με το εθνικό ποινικό δίκαιο του κράτους μέλους, και όταν αποδεικνύεται ότι ο λόγος για την αποχώρηση του αιτούντος ήταν μόνο η αποφυγή τιμωρίας για το εν λόγω έγκλημα, μπορεί να εφαρμοστεί αποκλεισμός βάσει του άρθρου 17 παράγραφος 3 της ΟΑ.

3. Άρση της διεθνούς προστασίας για σοβαρό (μη πολιτικό) έγκλημα

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος ιε) της ΟΑ ως ανάκληση διεθνούς προστασίας ορίζεται η απόφαση της αρμόδιας αρχής να ανακαλέσει, να τερματίσει ή να αρνηθεί να ανανεώσει το καθεστώς πρόσφυγα ή επικουρικής προστασίας σύμφωνα με την οδηγία 2011/95/ΕΕ.

Η ενδεχόμενη εφαρμογή της ρήτρας αποκλεισμού για σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα, που προβλέπεται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΟΑ, μπορεί να λάβει χώρα είτε πριν από τη λήψη απόφασης σχετικά με την αίτηση διεθνούς προστασίας είτε αφού έχει ήδη χορηγηθεί στον αιτούντα το καθεστώς του πρόσφυγα. Αυτό ορίζεται στο άρθρο 14 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΟΑ, το οποίο ορίζει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την ανάκληση, τον τερματισμό ή την άρνηση ανανέωσης του καθεστώτος του πρόσφυγα.

Ειδικότερα, το άρθρο 14 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΟΑ εφαρμόζεται όταν νέες πληροφορίες υποδεικνύουν ότι ένας αιτών θα έπρεπε να είχε αποκλειστεί εξ αρχής ή όταν ένας αναγνωρισμένος πρόσφυγας επιδίδεται σε συμπεριφορές που συνεπάγονται αποκλεισμό.

Άρθρο 14 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΟΑ

«Τα κράτη μέλη ανακαλούν, τερματίζουν ή αρνούνται να ανανεώσουν το καθεστώς πρόσφυγα ενός υπηκόου τρίτης χώρας ή ανιθαγενούς εάν, αφού του χορηγήθηκε το καθεστώς πρόσφυγα, το οικείο κράτος μέλος αποδείξει ότι:

(α) το εν λόγω πρόσωπο θα έπρεπε να είχε αποκλεισθεί ή αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα σύμφωνα με το άρθρο 12.»

Όσον αφορά τον αποκλεισμό από το καθεστώς του πρόσφυγα για σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα, η πρώτη περίπτωση (δηλαδή νέες πληροφορίες που δείχνουν ότι ο αναγνωρισμένος πρόσφυγας θα έπρεπε να είχε αποκλειστεί αρχικά) θα ήταν αυτή που θα συνέβαινε κανονικά στην πράξη. Στη δεύτερη περίπτωση, το καθεστώς του πρόσφυγα θα μπορούσε να τερματιστεί δυνάμει του άρθρου 14 παράγραφος 3 στοιχείο α) μόνο εάν το σοβαρό (μη πολιτικό) έγκλημα διαπράχθηκε μετά την απόφαση για τη χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα, αλλά πριν από την έκδοση της άδειας διαμονής, λόγω των χρονικών περιορισμών που συνδέονται με το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) (βλέπε κεφάλαιο II [τμήμα Α.2](#)). [ε\) πριν από την εισδοχή ως πρόσφυγας \(χρονικό πεδίο εφαρμογής\)](#)).

Διάγραμμα 8. Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του άρθρου 14 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΟΑ («αποκλείεται»)

Ομοίως, ο αιτών στον οποίο έχει χορηγηθεί επικουρική προστασία από κράτος μέλος μπορεί επίσης να αποκλειστεί μεταγενέστερα, σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 της ΟΑ. Όσον αφορά τον αποκλεισμό από την επικουρική προστασία για σοβαρά εγκλήματα, και οι δύο περιπτώσεις, όπου νέες πληροφορίες δείχνουν ότι ο δικαιούχος επικουρικής προστασίας θα έπρεπε να είχε αποκλειστεί κατά τη στιγμή της απόφασης και όπου αυτός ο λόγος αποκλεισμού προκύπτει μετά τη χορήγηση του καθεστώτος, μπορούν επίσης να οδηγήσουν στην εφαρμογή του άρθρου 19 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΟΑ.

Άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΟΑ

«Τα κράτη μέλη ανακαλούν, τερματίζουν ή αρνούνται να ανανεώσουν το καθεστώς επικουρικής προστασίας ενός υπηκόου τρίτης χώρας ή ενός ανιθαγενούς, εάν:

(α) αφού του αναγνωρισθεί το καθεστώς αυτό, το εν λόγω πρόσωπο έπρεπε να είχε αποκλεισθεί ή αποκλείεται του δικαιώματος επικουρικής προστασίας σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφοι 1 και 2.»

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το άρθρο 14 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΟΑ και το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΟΑ αποτελούν υποχρεωτικές διατάξεις.²⁵

²⁵ Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. EASO, [Τερματισμός διεθνούς προστασίας – Νομική ανάλυση](#), 2η έκδοση, 2021.

4. Σοβαρό έγκλημα και κίνδυνος για την ασφάλεια ή την κοινωνία του κράτους μέλους

Δυνάμει του άρθρου 14 παράγραφοι 4 και 5, η ΟΑ προβλέπει τη δυνατότητα ανάκλησης του καθεστώτος που έχει χορηγηθεί σε πρόσφυγα ή μη χορήγησης καθεστώτος σε πρόσφυγα, όταν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρείται ότι ο πρόσφυγας συνιστά κίνδυνο για την ασφάλεια κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται ή, εάν έχει καταδικαστεί με τελεσίδικη απόφαση για ιδιαίτερος σοβαρό έγκλημα, ότι συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία του εν λόγω κράτους. Οι εν λόγω διατάξεις βασίζονται στο άρθρο 33 παράγραφος 2 της Σύμβασης για τους πρόσφυγες, το οποίο προβλέπει εξαίρεση από την απαγόρευση της απέλασης ή της επιστροφής (επαναπροώθηση)²⁶.

Άρθρο 14 παράγραφοι 4 και 5 της ΟΑ

«4) Τα κράτη μέλη δύνανται να ανακαλούν, να τερματίζουν ή να αρνούνται να ανανεώσουν το καθεστώς που χορηγήθηκε σε πρόσφυγα από κυβερνητικό, διοικητικό, δικαστικό ή οιοδήποτε δικαστικό όργανο, όταν:

- (α) μπορεί για εύλογους λόγους να θεωρηθεί ότι το πρόσωπο αυτό συνιστά κίνδυνο για την ασφάλεια του κράτους μέλους στο οποίο ευρίσκεται·
- (β) δεδομένου ότι έχει καταδικασθεί τελεσίδικα για τη διάπραξη ιδιαίτερα σοβαρού εγκλήματος, συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία του κράτους μέλους αυτού.

5) Στις περιπτώσεις της παραγράφου 4, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν να μην χορηγήσουν καθεστώς σε πρόσφυγα, όταν δεν έχει ληφθεί ακόμα τέτοια απόφαση.»

Σε αντίθεση με το άρθρο 14 παράγραφος 3 στοιχείο α) και το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΟΑ, το άρθρο 14 παράγραφοι 4 και 5 είναι **προαιρετικές διατάξεις**.

Το άρθρο 14 παράγραφος 4 στοιχείο α) της ΟΑ δεν αναφέρεται στη διάπραξη σοβαρού εγκλήματος. Ωστόσο, η εν λόγω διάταξη μπορεί να εφαρμόζεται σε περιπτώσεις όπου ένας αναγνωρισμένος πρόσφυγας (μετά την έκδοση της άδειας διαμονής του) έχει διαπράξει σοβαρό έγκλημα, αλλά δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 14 παράγραφος 4 στοιχείο β), ιδίως το γεγονός ότι το έγκλημα ήταν «ιδιαίτερα» σοβαρό, αλλά υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρηθεί ότι το εν λόγω πρόσωπο συνιστά κίνδυνο για την ασφάλεια της χώρας υποδοχής. Σε κάθε περίπτωση, ο κίνδυνος για την ασφάλεια και ο κίνδυνος για την κοινωνία είναι ξεχωριστές έννοιες.²⁷ Αυτό θα μπορούσε να συμβεί, για παράδειγμα,

²⁶ Ωστόσο, οι χειριστές υποθέσεων πρέπει να σέβονται το άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το οποίο αποτελεί απόλυτο δικαίωμα χωρίς καμία εξαίρεση, επομένως ο αιτών δεν μπορεί να απελαθεί ή να επαναπροωθηθεί σε χώρα όπου θα υποβληθεί σε βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία.

²⁷ Το ΔΕΕ δεν έχει ακόμη ερμηνεύσει τον κίνδυνο για την κοινωνία, αλλά έχει ερμηνεύσει την έννοια της «δημόσιας ασφάλειας» κατά την έννοια των άρθρων 27 και 28 της [οδηγίας 2004/38/ΕΚ, της 29ης Απριλίου 2004](#), σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΚ. Στην απόφαση *H.T.*, το Δικαστήριο ανέφερε ρητά ότι η έννοια της «δημόσιας ασφάλειας» καλύπτει τόσο την εσωτερική όσο και την εξωτερική ασφάλεια ενός κράτους μέλους και ότι, κατά συνέπεια, η δημόσια ασφάλεια μπορεί να επηρεάζεται από την παρακώλυση της λειτουργίας των κρατικών θεσμών και των βασικών δημόσιων υπηρεσιών, από την επιβίωση του πληθυσμού από τον κίνδυνο σοβαρής διαταραχής των εξωτερικών σχέσεων ή της ειρηνικής συνύπαρξης των λαών, καθώς και από την προσβολή των στρατιωτικών συμφερόντων· ΔΕΕ, απόφαση της 24ης Ιουνίου 2015, [H.T. κατά Land Baden-Württemberg](#), C-373/13, EU:C:2015:413, σκέψη 78. Σύνοψη διατίθεται στη [βάση δεδομένων νομολογίας της ΕΑΣΟ](#).

όταν ένας αναγνωρισμένος πρόσφυγας έχει καταδικαστεί με τελεσίδικη απόφαση για σοβαρό έγκλημα που διαπράχθηκε στη χώρα ασύλου μετά την έκδοση της άδειας διαμονής του και για τον οποίο υπάρχουν βάσιμοι λόγοι ότι συνιστά κίνδυνο για την ασφάλεια της εν λόγω χώρας.

Το άρθρο 14 παράγραφος 5 και το άρθρο 14 παράγραφος 4 στοιχείο β) της ΟΑ παρέχουν από κοινού **έναν λόγο άρνησης της χορήγησης καθεστώτος πρόσφυγα**, ο οποίος παρουσιάζει ορισμένες ομοιότητες με τον αποκλεισμό για σοβαρά (μη πολιτικά) εγκλήματα. Σύμφωνα με τα εν λόγω άρθρα, ένα κράτος μέλος μπορεί να αρνηθεί να χορηγήσει το καθεστώς του πρόσφυγα σε πρόσωπο που έχει καταδικαστεί τελεσίδικα για ιδιαίτερα σοβαρό έγκλημα και, ως εκ τούτου, συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία του κράτους μέλους. Και οι δύο διατάξεις είναι παρόμοιες, καθώς απαιτούν τη διάπραξη σοβαρού εγκλήματος. Ωστόσο, μπορούν να διακριθούν για δύο βασικούς λόγους.

Πρώτον, η ρήτρα «κινδύνου για την κοινωνία» του άρθρου 14 παράγραφος 4 στοιχείο β) της ΟΑ ακολουθεί **διαφορετική λογική** από τις ρήτρες αποκλεισμού. Ενώ η ρήτρα αποκλεισμού αποσκοπεί στην προστασία της ακεραιότητας του συστήματος χορήγησης ασύλου και στη συμβολή στην καταπολέμηση της ατιμωρησίας των δραστών σοβαρών αδικημάτων, η ρήτρα του «κινδύνου για την κοινωνία» επικεντρώνεται στην προστασία του κοινού από δυνητικά επικίνδυνους πρόσφυγες. Επιπλέον, η **ρήτρα αποκλεισμού αφορά το παρελθόν**, ενώ η **ρήτρα του «κινδύνου για την κοινωνία» αφορά το μέλλον**, και οι χειριστές υποθέσεων που εφαρμόζουν τη δεύτερη ρήτρα πρέπει να προβούν σε μελλοντική ανάλυση της απειλής που αντιπροσωπεύει ένας αιτών για το συγκεκριμένο κράτος μέλος. Η εν λόγω μελλοντική ανάλυση του κινδύνου που συνιστά ένας αιτών δεν είναι απαραίτητη κατά την εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένου του αποκλεισμού για σοβαρά (μη πολιτικά) εγκλήματα, και όταν αυτό γίνεται στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 14 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΟΑ. Όσον αφορά τη ρήτρα «κινδύνου για την ασφάλεια» στο άρθρο 14 παράγραφος 4 στοιχείο α) της ΟΑ, παρόμοιες εκτιμήσεις σχετικά με τη διαφορά στη λογική σε σύγκριση με τις ρήτρες αποκλεισμού καθορίστηκαν στην απόφαση του ΔΕΕ για τις υποθέσεις *B και D*.

ΔΕΕ, 2010, *B και D*, σκέψεις 104-105 ²⁸

«Υπογραμμίζεται, συναφώς, ότι οι επίμαχοι λόγοι αποκλεισμού προβλέφθηκαν με σκοπό να αποκλείονται από το καθεστώς του πρόσφυγα τα πρόσωπα που δεν κρίνονται άξια της προστασίας που αυτό περιλαμβάνει και να αποφεύγεται το ενδεχόμενο η χορήγηση του καθεστώτος αυτού να παρέχει σε αυτουργούς ορισμένων σοβαρών εγκλημάτων τη δυνατότητα απαλλαγής από την ποινική τους ευθύνη. Συνεπώς, δεν είναι σύμφωνη με τον διπλό αυτόν σκοπό η εξάρτηση του αποκλεισμού από το εν λόγω καθεστώς από την ύπαρξη ενεστώτος κινδύνου για το κράτος μέλος υποδοχής.

Υπ' αυτές τις συνθήκες, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο αποκλεισμός από το καθεστώς του πρόσφυγα κατ' εφαρμογή του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο β' ή γ', της οδηγίας 2004/83 δεν εξαρτάται από το κατά πόσον ο αιτών αποτελεί ενεστώτα κίνδυνο για το κράτος μέλος υποδοχής.»

Δεύτερον, ο αποκλεισμός για σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα και οι προϋποθέσεις για την άρνηση ανανέωσης/ανάκληση του καθεστώτος του πρόσφυγα σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 4 στοιχείο β) έχουν **διαφορετικές απαιτήσεις**.

²⁸ ΔΕΕ, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, *B και D κατά Bundesbeauftragter für Asylangelegenheiten beim Bundesamt für Migration und Flüchtlinge*, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-57/09 και C-101/09, EU:C:2010:661, σκέψεις 104-105. Σύνοψη διαθέσιμη στη [βάση δεδομένων για τη νομολογία της ΕΑΣΟ](#).

Αποκλεισμός για σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΟΑ

Ανάκληση του καθεστώτος του πρόσφυγα σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 4 στοιχείο β) της ΟΑ

Σοβαρό έγκλημα	
Υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι ο αιτών έχει διαπράξει το σοβαρό έγκλημα.	Ο αιτών έχει καταδικαστεί με τελεσίδικη απόφαση για τη διάπραξη του σοβαρού εγκλήματος.
Το σοβαρό έγκλημα διαπράχθηκε εκτός της χώρας ασύλου, πριν από την αποδοχή του αιτούντος ως πρόσφυγα.	Δεν υπάρχουν προϋποθέσεις που ορίζονται στην ΟΑ για τον χρόνο και τον τόπο διάπραξης του σοβαρού εγκλήματος.
Το σοβαρό έγκλημα δεν είχε πολιτικό χαρακτήρα.	Δεν υπάρχουν προϋποθέσεις που ορίζονται στην ΟΑ για τον πολιτικό χαρακτήρα του σοβαρού εγκλήματος, ωστόσο, το έγκλημα πρέπει να ήταν «ιδιαιτέρα» σοβαρό.
Καμία απαίτηση ο αιτών να συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία του κράτους μέλους.	Ο αιτών πρέπει να συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία του κράτους μέλους λόγω του διαπραχθέντος εγκλήματος.

Όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 14 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΟΑ και επίσης του άρθρου 14 παράγραφος 4 στοιχείο β) της ΟΑ, το καθεστώς του πρόσφυγα θα πρέπει να ανακαλείται βάσει του άρθρου 14 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΟΑ, δεδομένου ότι πρόκειται για υποχρεωτική διάταξη και υπερिशύει της δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 14 παράγραφος 4 στοιχείο β) της ΟΑ. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι ακόμη και αν το καθεστώς του πρόσφυγα ανακληθεί, ο αιτών εξακολουθεί να είναι πρόσφυγας για τους σκοπούς του άρθρου 1 Α της Σύμβασης για τους πρόσφυγες βάσει του άρθρου 14 παράγραφος 6 της ΟΑ.²⁹

Γ. Σχέση μεταξύ της εξέτασης αποκλεισμού και της ποινικής διαδικασίας

1. Εξέταση αποκλεισμού έναντι ποινικής διαδικασίας

Κατά την εξέταση υποθέσεων αποκλεισμού που βασίζονται σε σοβαρά (μη πολιτικά) εγκλήματα, οι χειριστές υποθέσεων αντιμετωπίζουν συχνά καταστάσεις στις οποίες οι αιτούντες διώκονται ή διώχθηκαν ποινικά. Ως εκ τούτου, είναι χρήσιμο να κατανοηθούν οι σχετικές πτυχές της ποινικής διαδικασίας και ο τρόπος με τον οποίο μπορούν να επηρεάσουν την εξέταση του αποκλεισμού.

Σκοπός της ποινικής διαδικασίας είναι η προσαγωγή των δραστών ποινικών αδικημάτων στη δικαιοσύνη, ενώ η εξέταση του αποκλεισμού έχει ως στόχο να καθοριστεί κατά πόσον θα πρέπει να απαγορεύεται η χορήγηση διεθνούς προστασίας σε πρόσωπα που θεωρούνται ότι δεν την αξίζουν λόγω, μεταξύ άλλων, της διάπραξης σοβαρών (μη πολιτικών) εγκλημάτων.

Η ποινική διαδικασία περιλαμβάνει δύο στάδια, εκ των οποίων το πρώτο συνίσταται στη διαπίστωση του κατά πόσον το πρόσωπο είναι ένοχο αξιόποινης πράξης και, εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση, στη λήψη απόφασης σχετικά με την επιβολή της ποινής εντός του πλαισίου που ορίζει το ποινικό δίκαιο. Όσον αφορά τη νομοθεσία περί ασύλου, **ο καθορισμός της ακριβούς ποινικής κύρωσης που θα μπορούσε ενδεχομένως να επιβληθεί** σε μια περίπτωση αποκλεισμού **δεν εμπίπτει στο πεδίο της εξέτασης αποκλεισμού**. Ωστόσο, οι περιστάσεις που λαμβάνονται υπόψη από το ποινικό δικαστήριο κατά τον

²⁹ Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. ΔΕΕ, απόφαση της 14ης Μαΐου 2019, *M κατά Ministerstvo vnitra, X. και X. κατά Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C- 391/16, C- 77/17 και C-78/17, EU:C:2019:403, σκέψεις 99 και 110. Σύνοψη διατίθεται στη [βάση δεδομένων νομολογίας της ΕΑΣΟ](#).

καθορισμό της κύρωσης που πρέπει να επιβληθεί μπορούν να βοηθήσουν τον χειριστή της υπόθεσης στην αξιολόγηση της σοβαρότητας του εγκλήματος. Βλέπε επίσης κεφάλαιο II, [τμήμα A.2. Ειδικές περιστάσεις](#).

Οι δύο διαδικασίες **δεν αποκλείουν η μία την άλλη**, δηλαδή ένα πρόσωπο μπορεί να καταδικαστεί για σοβαρό έγκλημα και ταυτόχρονα να αποκλειστεί από τη διεθνή προστασία.

Διάγραμμα 9. Η αλληλεπίδραση μεταξύ της εξέτασης αποκλεισμού και της ποινικής διαδικασίας

Οι διαδικασίες μπορούν να κινηθούν παράλληλα, ωστόσο, ανάλογα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική, η εξέταση του αποκλεισμού μπορεί να ανασταλεί έως ότου διευθετηθεί η ποινική υπόθεση. Στην ΟΔΑ **δεν υπάρχει νομική υποχρέωση της αποφαινόμενης αρχής να αναστείλει την εξέταση αποκλεισμού** έως ότου εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση στην ποινική υπόθεση. Ωστόσο, όταν αναστέλλεται η εξέταση ή η έκδοση απόφασης αποκλεισμού, η αποφαινόμενη αρχή πρέπει να συμμορφώνεται με τις προθεσμίες που ορίζονται στο άρθρο 31 παράγραφοι 3 έως 5 της ΟΔΑ για τη λήψη απόφασης σε πρώτο βαθμό σχετικά με την αίτηση διεθνούς προστασίας.

Ο αποκλεισμός δεν θα πρέπει να θεωρείται άμεση συνέπεια της ποινικής κύρωσης, πράγμα που σημαίνει ότι η **καταδίκη για κάποιο έγκλημα δεν θα οδηγήσει αυτομάτως σε απόφαση αποκλεισμού από τη διεθνή προστασία ή ανάκλησης** του καθεστώτος προστασίας. Σε αυτή την περίπτωση, ανάλογα με τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υπό εξέταση υπόθεσης, μπορεί να κινηθεί η διαδικασία εξέτασης του ενδεχόμενου αποκλεισμού.

Αντιστρόφως, ο αποκλεισμός από τη διεθνή προστασία για τη διάπραξη σοβαρού (μη πολιτικού) εγκλήματος **δεν προϋποθέτει κατ' ανάγκη ότι το εν λόγω πρόσωπο έχει καταδικαστεί προηγουμένως για το έγκλημα ή ότι έχει κινηθεί ποινική έρευνα** σε σχέση με το έγκλημα αυτό από τις αρμόδιες αρχές βάσει της εφαρμοστέας ποινικής νομοθεσίας. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι σχετικές πληροφορίες ενδέχεται να μην είναι διαθέσιμες ή προσβάσιμες στον χειριστή της υπόθεσης όταν εξετάζεται το ενδεχόμενο αποκλεισμού, και η εξέταση του αποκλεισμού να βασίζεται σε αποδεικτικά στοιχεία εκτός ποινικού φακέλου.

Κατά την εξέταση του ενδεχόμενου αποκλεισμού, ο χειριστής της υπόθεσης πρέπει να διενεργεί **πλήρη έρευνα των περιστάσεων της υπόθεσης**, με βάση όλα τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία,

συμπεριλαμβανομένης της ποινικής καταδίκης ή πληροφοριών που διατίθενται από ποινικό φάκελο. Ωστόσο, αυτό δεν συνεπάγεται «επανάληψη» της ποινικής διαδικασίας όταν εξετάζεται το ενδεχόμενο αποκλεισμού, ούτε σημαίνει ότι ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να εφαρμόζει τους ίδιους κανόνες και πρότυπα που προβλέπονται στο ποινικό δίκαιο για την εξέταση του αποκλεισμού.

Το κράτος έχει την υποχρέωση να αποδείξει την τέλεση του εγκλήματος και την ατομική ευθύνη και στις δύο διαδικασίες, αλλά το **επίπεδο απόδειξης στην ποινική διαδικασία είναι υψηλότερο**, καθώς η ενοχή με την ποινική έννοια απαιτεί αποδείξεις «πέραν πάσης εύλογης αμφιβολίας». Τα μέσα που χρησιμοποιούνται στις εν λόγω διαδικασίες και τα οποία έχουν στη διάθεσή τους οι αρχές διαφέρουν σημαντικά. **Οι αρχές που είναι αρμόδιες για την ποινική διαδικασία έχουν πρόσβαση, βάσει ειδικών κανόνων, σε περισσότερες και διαφορετικές μεθόδους και εργαλεία έρευνας**, μεταξύ άλλων μέσω της αστυνομικής και δικαστικής διεθνούς συνεργασίας, όπως έρευνες, κατάσχεση εγγράφων, παρακολούθηση επικοινωνιών/αλληλογραφίας, χρήση συγκεκριμένων εγκληματολογικών τεχνολογιών, πρόσβαση σε διάφορες βάσεις δεδομένων για ποινικά αδικήματα, δυνατότητα επικοινωνίας με τις αρχές της χώρας προέλευσης για τη λήψη σχετικών πληροφοριών κ.λπ. Σε σύγκριση με τα μέσα αυτά, **η αρχή ασύλου έχει στη διάθεσή της πολύ περιορισμένους πόρους** και, ως εκ τούτου, η πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες του ποινικού φακέλου σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική θα μπορούσε να παράσχει σημαντικό πλεονέκτημα κατά τη διερεύνηση ενδεχόμενου αποκλεισμού από τη διεθνή προστασία.

Τέλος, το γεγονός ότι ξεκίνησε η εξέταση αποκλεισμού **δεν επηρεάζει την εν εξελίξει ποινική έρευνα**. Ωστόσο, οι πληροφορίες που συλλέγονται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου μπορεί να είναι **συναφείς και χρήσιμες για την έναρξη ή κατά τη διάρκεια της ποινικής έρευνας**, καθώς μπορούν να βοηθήσουν στη διαπίστωση της πραγματικής κατάστασης. Οι εν λόγω πληροφορίες μπορούν να διαβιβάζονται στις αρμόδιες αρχές σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική.

2. Διαφορετικές καταστάσεις στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών

Οι συνέπειες της ποινικής διαδικασίας για την εξέταση του αποκλεισμού εξαρτώνται από διάφορα στοιχεία, όπως το **στάδιο της ποινικής διαδικασίας, η έκβασή της, η χώρα ενώπιον της οποίας εκκρεμεί η ποινική διαδικασία, καθώς και άλλες ειδικές καταστάσεις (π.χ. διεθνής ποινική διαδικασία) και συναφείς διαδικασίες (π.χ. έκδοση)**. Δεδομένου ότι μπορεί να υπάρχουν διαφορετικές καταστάσεις στον φάκελο ασύλου (π.χ. τελεσίδικη καταδίκη/αθώωση στη χώρα καταγωγής, εκκρεμής ποινική διαδικασία σε τρίτη χώρα ή προδικαστική έρευνα στη χώρα ασύλου), τα στοιχεία αυτά εξετάζονται περαιτέρω χωριστά.

Λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες περιστάσεις μιας συγκεκριμένης υπόθεσης, ο χειριστής υποθέσεων θα πρέπει να ανατρέχει στις κατευθυντήριες γραμμές και να τις συνδυάζει σε σχέση με τις εν λόγω καταστάσεις. Αυτό θα παράσχει μια ολοκληρωμένη εικόνα των πιθανών επιπτώσεων που μπορεί να έχουν οι εν λόγω καταστάσεις για την εξέταση του αποκλεισμού.

Είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι, ακόμη και αν μια ποινική διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη ή έχει ολοκληρωθεί, αυτό δεν θα άλλαζε την υποχρέωση του χειριστή της υπόθεσης να εξετάσει πλήρως τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των στοιχείων που θεωρούνται «εξακριβωμένα» σύμφωνα με τους κανόνες της ποινικής διαδικασίας (π.χ. γνώση ή πρόθεση σε σχέση με την εγκληματική συμπεριφορά). Κατά συνέπεια, μια αθώωση ή καταδίκη στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας μπορεί, υπό ειδικές περιστάσεις, να μην αντιστοιχεί σε απόφαση αποκλεισμού ή μη αποκλεισμού, ανάλογα με τα επιμέρους στοιχεία της εκάστοτε υπόθεσης.

Οι πληροφορίες από την ποινική διαδικασία μπορούν να παρέχουν ενδείξεις/υποδείξεις για την εξέταση του αποκλεισμού ή να επιβεβαιώνουν άλλα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία στον φάκελο ασύλου. Ακόμη και αν ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία που συγκεντρώθηκαν στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας θεωρήθηκαν μη παραδεκτά σύμφωνα με τα πρότυπα που ισχύουν για την ποινική δίκη, ενδέχεται να είναι σημαντικά για την εξέταση του αποκλεισμού, εφόσον αυτό δεν είναι ασυμβίβαστο με το εφαρμοστέο δίκαιο.

Είναι εξίσου σημαντικό να τονιστεί ότι η πρόσβαση στις πληροφορίες του ποινικού φακέλου ενδέχεται να περιορίζεται σε ορισμένα στάδια της ποινικής δίκης και/ή σε συγκεκριμένους παράγοντες και μπορεί να υπόκειται σε ειδικούς όρους σύμφωνα με το ποινικό δικονομικό δίκαιο και τη νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων και την εμπιστευτικότητα. Για τον λόγο αυτό, εάν η εξέταση αποκλεισμού δεν αναβληθεί ή ανασταλεί ως αποτέλεσμα της εν εξελίξει ποινικής δίκης για τη διάπραξη σοβαρού (μη πολιτικού) εγκλήματος, είναι σημαντικό να παρακολουθείται στενά η πορεία της ποινικής δίκης και να λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα που θα επέτρεπαν την έγκαιρη πρόσβαση στις πληροφορίες που είναι διαθέσιμες στον ποινικό φάκελο, όπου αυτό είναι δυνατό.

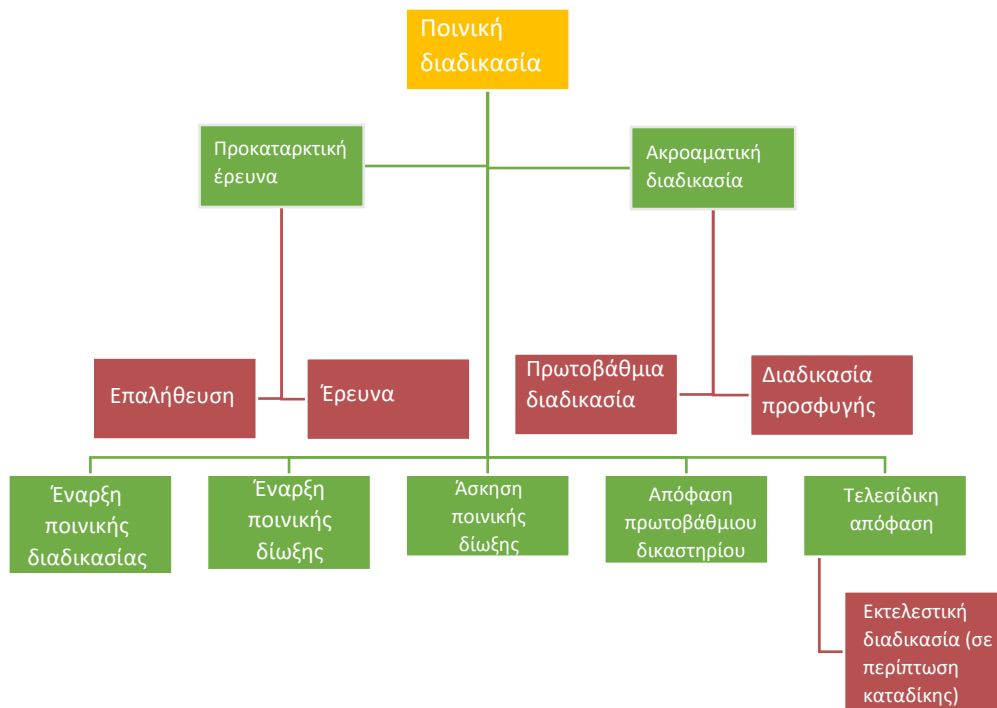
α) Στάδιο της ποινικής διαδικασίας

Το στάδιο της ποινικής διαδικασίας (π.χ. προκαταρκτική έρευνα, άσκηση ποινικής δίωξης, προδικασία, διαδικασία στο ακροατήριο) αντικατοπτρίζει τον όγκο των πληροφοριών και των αποδεικτικών στοιχείων που θα μπορούσαν να είναι διαθέσιμα στον ποινικό φάκελο σχετικά με το έγκλημα που διαπράχθηκε και την πιθανή ατομική ευθύνη του ενδιαφερόμενου προσώπου.

Σύμφωνα με το εφαρμοστέο ποινικό δικονομικό δίκαιο, η πρόσβαση τρίτων στις εν λόγω πληροφορίες και τα αποδεικτικά στοιχεία μπορεί να διαφέρει, ενώ συνήθως είναι πιο περιορισμένη στα αρχικά στάδια της ποινικής διαδικασίας.

Διάγραμμα 10. Διάγραμμα ποινικής διαδικασίας

*Πρόκειται για μια απλουστευμένη σχηματική επισκόπηση που αποσκοπεί στην απεικόνιση πιθανών σταδίων των ποινικών διαδικασιών, λαμβάνοντας υπόψη ότι ενδέχεται να υπάρχουν διαφορές στις ποινικές διαδικασίες μεταξύ των χωρών.

■ **Καμία εν εξελίξει ποινική διαδικασία**

Το γεγονός ότι δεν έχει κινηθεί (ακόμη) ποινική διαδικασία δεν αποκλείει πιθανή εν εξελίξει προκαταρκτική έρευνα που διεξάγεται από τις αρμόδιες αρχές με σκοπό την κίνηση ποινικής διαδικασίας κατά προσώπου ύποπτου για τη διάπραξη εγκλήματος. Η ποινική διαδικασία μπορεί να μην έχει κινηθεί για διάφορους λόγους, για παράδειγμα η προκαταρκτική έρευνα δεν έχει ολοκληρωθεί, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι ο αποκλεισμός δεν μπορεί να εξεταστεί και να εφαρμοστεί. Ανάλογα με τη φύση του εγκλήματος και τους σκοπούς της έρευνας, οι πληροφορίες σχετικά με την προκαταρκτική έρευνα (πριν από την έναρξη της ποινικής διαδικασίας) ενδέχεται να μην είναι προσβάσιμες σε άλλες οντότητες, εκτός από εκείνες που εμπλέκονται σε αυτήν.

■ **Εκκρεμούσα ποινική διαδικασία, εν απουσία δικαστικής απόφασης**

Πρέπει να σημειωθεί ότι η αξιολόγηση ορισμένων πραγματικών περιστατικών ή τύπων αποδεικτικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένου του παραδεκτού τους, μπορεί να αλλάξει κατά τη διάρκεια των διακριτών σταδίων της ποινικής διαδικασίας. Περιλαμβάνουν αξιολογήσεις που πραγματοποιούνται από διάφορους παράγοντες (αρχές επιβολής του νόμου, εισαγγελείς, ανακριτές, δικαστικές επιτροπές) σε διαφορετικές χρονικές στιγμές, οι οποίες μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα την αλλαγή προηγούμενων αποφάσεων. Για παράδειγμα, ένα συγκεκριμένο γεγονός που θεωρείται ότι τεκμηριώνεται στην απόφαση για την άσκηση ποινικής δίωξης ενδέχεται να θεωρηθεί από τον δικαστή ότι δεν αποδεικνύεται επαρκώς στην ποινική διαδικασία, ή μια κατάθεση μάρτυρα που έγινε αρχικά δεκτή στον ποινικό φάκελο στο στάδιο της έρευνας απορρίπτεται αργότερα βάσει πραγματογνωμοσύνης.

Οι πληροφορίες από τον ποινικό φάκελο, εφόσον είναι διαθέσιμες στον χειριστή της υπόθεσης, θα πρέπει να εξετάζονται με προσοχή και να αξιολογούνται υπό το πρίσμα των αποδεικτικών στοιχείων από τον φάκελο ασύλου.

Ανάλογα με την εθνική νομοθεσία ή πρακτική, η εξέταση του αποκλεισμού μπορεί να ανασταλεί έως ότου ληφθεί τελεσίδικη απόφαση στην ποινική υπόθεση ή τουλάχιστον έως ότου ληφθεί απόφαση σε πρώτο βαθμό.

Εάν δεν είναι δυνατόν να διαμορφωθεί σαφής εικόνα για την εξέλιξη της ποινικής διαδικασίας ή όταν η διαδικασία αυτή κινείται με πολύ αργούς ρυθμούς (π.χ. για μεγάλο χρονικό διάστημα) ή «παγώνει» για διαδικαστικούς λόγους, ο χειριστής της υπόθεσης μπορεί να λάβει απόφαση αποκλεισμού στην προκειμένη περίπτωση με βάση τα στοιχεία που είναι διαθέσιμα στον φάκελο του ασύλου. Θα πρέπει να γίνει διαβούλευση των εθνικών κατευθυντήριων γραμμών, εάν υπάρχουν, ή της εποπτικής αρχής για το θέμα αυτό. Ο χειριστής της υπόθεσης θα μπορούσε να αποφασίσει τον αποκλεισμό από τη διεθνή προστασία, εάν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να θεωρηθεί ότι το πρόσωπο έχει διαπράξει σοβαρό (μη πολιτικό) έγκλημα, είτε να χορηγήσει/αρνηθεί τη χορήγηση διεθνούς προστασίας, είτε να διατηρήσει/ανακαλέσει το καθεστώς προστασίας, ανάλογα με τις περιστάσεις της υπόθεσης. Σε αυτή την περίπτωση, ενδέχεται να απαιτηθεί μελλοντική επανεξέταση των εν λόγω αποφάσεων με βάση το τελικό αποτέλεσμα της ποινικής διαδικασίας.

- **Ποινική καταδίκη που δεν είναι τελεσίδικη**

Το γεγονός ότι ένα δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί ότι ο δράστης είναι ατομικά υπεύθυνος για τη διάπραξη ενός εγκλήματος μπορεί να αποτελεί ένδειξη σχετικά με την πιθανή διάπραξη μιας πράξης που συνεπάγεται αποκλεισμό. Ακόμη και αν η απόφαση δεν είναι τελεσίδικη, η απόφαση θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντική πηγή πραγματικών στοιχείων και να αναδείξει πιθανές πηγές αποδεικτικών στοιχείων που θα μπορούσαν να επιβεβαιωθούν με τα αποδεικτικά στοιχεία που είναι ήδη διαθέσιμα στον φάκελο ασύλου.

Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η ποινική καταδίκη μπορεί να ακυρωθεί από το εφετείο για διάφορους λόγους, όπως διαδικαστικές ελλείψεις ή βάσει νέων αποδεικτικών στοιχείων ή διαφορετική αξιολόγηση του ίδιου αποδεικτικού υλικού. Ωστόσο, θα μπορούσαν να υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να θεωρηθεί ότι το εν λόγω πρόσωπο διέπραξε σοβαρό (μη πολιτικό) έγκλημα, δεδομένου ότι το κατώτατο όριο απόδειξης για τη στοιχειοθέτηση ενοχής σε ποινικές διαδικασίες – «πέραν πάσης εύλογης αμφιβολίας» – είναι υψηλότερο.

- **Τελεσίδικη απόφαση ποινικού δικαστηρίου**

Μια τελεσίδικη απόφαση ποινικού δικαστηρίου σχετικά με σοβαρό (μη πολιτικό) έγκλημα σηματοδοτεί το τέλος της ποινικής δίκης και θα μπορούσε να προκαλέσει ζητήματα αποκλεισμού ανάλογα με την έκβασή της. Θα μπορούσε να περιλαμβάνει σαφή πορίσματα σχετικά με την τέλεση μιας πράξης που συνεπάγεται αποκλεισμό, εκτός εάν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι αμφισβήτησης της νομιμότητας και του δίκαιου χαρακτήρα της ποινικής διαδικασίας που προηγήθηκε της απόφασης.

Συνήθως, οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες μια απόφαση ποινικού δικαστηρίου θεωρείται τελεσίδικη ορίζονται στο εθνικό δίκαιο της χώρας δικαιοδοσίας. Η απόφαση θα μπορούσε να καταστεί τελεσίδικη είτε όταν δεν υπάρχουν μέσα προσφυγής στο δικαστήριο, όπως προβλέπεται από τον νόμο, είτε σε περίπτωση που το πρόσωπο που έχει καταδικαστεί δεν έχει ασκήσει προσφυγή κατά της απόφασης.

Η ίδια η απόφαση περιλαμβάνει συνήθως ανάλυση των βασικών στοιχείων που πρέπει να ληφθούν υπόψη από τον χειριστή της υπόθεσης κατά την αξιολόγηση του αποκλεισμού. Αυτά είναι τα πραγματικά στοιχεία της ποινικής υπόθεσης, η ατομική ευθύνη του προσώπου που έχει κριθεί από το δικαστήριο, συμπεριλαμβανομένων πιθανών λόγων μη καταλογισμού ατομικής ευθύνης και τυχόν ελαφρυντικών και επιβαρυντικών περιστάσεων.

Ακόμη και αν μια τελεσίδικη απόφαση εξασφαλίζει ουσιαστική συμβολή στην εξέταση αποκλεισμού σχετικά με γεγονότα και αποδεικτικά στοιχεία που έγιναν δεκτά για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς και

της ατομικής ευθύνης, δεν αναιρεί την υποχρέωση του χειριστή της υπόθεσης να προβεί σε πλήρη αξιολόγηση όλων των γεγονότων και των σχετικών περιστάσεων προτού λάβει απόφαση.

Η απόφαση αποκλεισμού μπορεί να λαμβάνεται ανεξάρτητα από την ολοκλήρωση της ποινικής διαδικασίας, εάν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να θεωρηθεί ότι το πρόσωπο έχει διαπράξει σοβαρό (μη πολιτικό) έγκλημα ή πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής άλλων σχετικών λόγων αποκλεισμού. Σε περίπτωση που οι δύο διαδικασίες έχουν διαφορετικά αποτελέσματα, μπορεί να χρειαστεί να αναθεωρηθεί η απόφαση αποκλεισμού ή να επανεξεταστεί η υπόθεση για πιθανό αποκλεισμό.

β) Αποτέλεσμα της ποινικής διαδικασίας

Δεν οδηγούν όλες οι ποινικές καταδίκες για σοβαρά (μη πολιτικά) εγκλήματα σε αποκλεισμό από τη διεθνή προστασία, και μερικές φορές η αθώωση του προσώπου από το ποινικό δικαστήριο μπορεί, ωστόσο, να οδηγήσει σε απόφαση αποκλεισμού από τη διεθνή προστασία. Αυτό εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από τις ιδιαίτερες περιστάσεις του αιτούντος (π.χ. διπλωμάτης που έχει ασυλία δίωξης στις χώρες στις οποίες είναι διαπιστευμένος), την αξιοπιστία του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης και τον δίκαιο χαρακτήρα της ποινικής δίκης (π.χ. η ποινική διαδικασία και/ή η απόφαση είναι από μόνες τους πράξεις δίωξης), τα αποδεικτικά στοιχεία πίσω από τη δικαστική απόφαση (π.χ. σημαντικές διαδικαστικές ατέλειες: ύπαρξη αξιόπιστων μαρτυριών από τη χώρα καταγωγής σχετικά με τη χρήση βασανιστηρίων για να αναγκαστούν ορισμένοι μάρτυρες να δηλώσουν πτυχές που χρησιμοποιήθηκαν αργότερα για τη δίωξη/καταδίκη του αιτούντος) και το πεδίο εφαρμογής της ποινικής δίωξης, τα οποία ενδέχεται να μην καλύπτουν όλες τις πράξεις για τις οποίες ενδέχεται να προκύψουν ζητήματα αποκλεισμού στο πλαίσιο μιας διαδικασίας ασύλου.

Ωστόσο, όταν ένα δικαστήριο κρίνει ότι ένα πρόσωπο μπορεί ή δεν μπορεί να θεωρηθεί ατομικά υπεύθυνο για το έγκλημα, η εξέταση του αποκλεισμού δεν μπορεί να καταλήξει σε διαφορετικό συμπέρασμα όσον αφορά την ατομική ευθύνη του για το συγκεκριμένο έγκλημα, εκτός από τις περιπτώσεις όπου θα πρέπει να αμφισβητηθεί η αξιοπιστία της απόφασης του δικαστηρίου και/ή ο δίκαιος χαρακτήρας της διαδικασίας (βλ. κεφάλαιο II, [τμήμα Γ.2.γ. Χώρα της ποινικής διαδικασίας](#)). Το ίδιο ισχύει γενικά για γεγονότα που διαπιστώθηκαν με την τελεσίδικη απόφαση του ποινικού δικαστηρίου.

■ Ποινική καταδίκη

Είναι γενικά αποδεκτό ότι η ποινική καταδίκη είναι η διαπίστωση του ποινικού επιπέδου απόδειξης («πέραν πάσης εύλογης αμφιβολίας»), από δικαστή ή ένορκο στο τέλος της ποινικής δίκης, κατόπιν ανάλυσης όλων των αποδεικτικών στοιχείων, ότι ο κατηγορούμενος είναι ένοχος για τη διάπραξη εγκλήματος.

Σε περίπτωση που ο αιτών έχει καταδικαστεί για τη διάπραξη σοβαρού (μη πολιτικού) εγκλήματος, ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει παρ' όλα αυτά να προβεί σε πλήρη αξιολόγηση όλων των περιστάσεων της υπόθεσης. Στο πλαίσιο αυτό, μπορεί να βασιστεί στο αποτέλεσμα της έρευνας που διεξάγεται κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας, καθώς και σε δικαστικές διαπιστώσεις, εξηγήσεις και τυχόν άλλες παραπομπές που περιέχονται στην τελεσίδικη απόφαση του ποινικού δικαστηρίου, εκτός εάν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να αμφισβητηθεί η αξιοπιστία και η αμεροληψία τους.

Οι διοικητικοί διαδικαστικοί κανόνες μπορούν να επιτρέπουν την παραπομπή στην απόφαση, εάν η αποφαινόμενη αρχή μπορεί να αναφέρει, εκθέτοντας τους λόγους της απόφασης αποκλεισμού, τους λόγους για τους οποίους ένα σημαντικό γεγονός έχει ληφθεί υπόψη ή αγνοηθεί. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της διοικητικής διαδικασίας που διέπει τη διαδικασία εξέτασης αιτήσεων ασύλου είναι η

ανεξαρτησία και η «ελευθερία» της αποφαινόμενης αρχής να εξετάζει βάσει όλων των περιστάσεων που σχετίζονται με το αίτημα του αιτούντος για διεθνή προστασία, και όχι βάσει του καθαρού γεγονότος της ίδιας της καταδίκης, η οποία ενδέχεται να μην οδηγήσει αναγκαστικά σε απόφαση αποκλεισμού.

Η αξιοπιστία και ο δίκαιος χαρακτήρας της ποινικής καταδίκης θα πρέπει να αξιολογούνται με βάση τη χώρα δικαιοδοσίας και τις ιδιαίτερες περιστάσεις της εκάστοτε υπόθεσης.

■ Αθώωση

Η αθώωση συνιστά διαπίστωση ποινικού δικαστηρίου ότι ένα πρόσωπο που κατηγορείται για ποινικό αδίκημα δεν μπορεί να θεωρηθεί ποινικά υπεύθυνο για τις κατηγορίες που του απαγγέθηκαν. Οι λόγοι πίσω από αυτό το συμπέρασμα μπορεί να ποικίλλουν ανάλογα με το ποινικό δίκαιο της χώρας της ποινικής διαδικασίας. Για παράδειγμα:

- δεν έχει αποδειχθεί ότι η πράξη διαπράχθηκε από τον κατηγορούμενο ή η εν λόγω πράξη στερείται ενός από τα συστατικά στοιχεία ενός εγκλήματος που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής μιας ρήτρας αποκλεισμού³⁰ ή
- υπάρχει λόγος μη καταλογισμού ατομικής ευθύνης για το έγκλημα που διαπράχθηκε³⁰.

Γενικά, η αθώωση για ουσιαστικούς λόγους δεν οδηγεί σε πιθανό αποκλεισμό όσον αφορά το ή τα εν λόγω εγκλήματα, π.χ. η πράξη για την οποία κατηγορήθηκε ένα πρόσωπο δεν συνέβη ή κατηγορήθηκε για έγκλημα για το οποίο δεν υπάρχει διάταξη στο ποινικό δίκαιο. Ωστόσο, μπορεί να υπάρχουν καταστάσεις στην πράξη, ανάλογα με τις περιστάσεις της υπόθεσης, όπου το πρόσωπο θα μπορούσε να αποκλειστεί, ακόμη και αν αθωωθεί. Για παράδειγμα, δεν υπήρχαν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία για την έκδοση καταδικαστικής απόφασης σύμφωνα με το ισχύον μέτρο απόδειξης (πέραν πάσης εύλογης αμφιβολίας) ή ορισμένα από τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία που θα μπορούσαν να ενοχοποιήσουν τον κατηγορούμενο δεν έγιναν δεκτά στο δικαστήριο λόγω διαδικαστικής ανεπάρκειας (π.χ. έλλειψη προηγούμενης έγκρισης) ή το πρόσωπο αθωώθηκε από διεθνές ποινικό δικαστήριο για τη διάπραξη συγκεκριμένου τύπου εγκλήματος (π.χ. εγκλήματος πολέμου, εγκλήματος κατά της ανθρωπότητας). Ωστόσο, μπορεί οι περιστάσεις να είναι τέτοιες που η εν λόγω συμπεριφορά θα συνιστούσε έγκλημα που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής ρήτρας αποκλεισμού (για παράδειγμα, ανθρωποκτονία, βασανιστήρια κ.λπ.).

Το γεγονός ότι ένα ποινικό δικαστήριο δεν ήταν σε θέση να διαπιστώσει πέραν πάσης εύλογης αμφιβολίας ότι ο κατηγορούμενος διέπραξε το έγκλημα, δεν σημαίνει απαραίτητα ότι το πρόσωπο δεν μπορεί να αποκλειστεί από τη διεθνή προστασία εάν πληρούνται το μέτρο απόδειξης των «σοβαρών λόγων να θεωρείται ότι».

Ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία που κρίθηκαν अपараδέκτα σύμφωνα με τα πρότυπα της ποινικής διαδικασίας (τα οποία είναι πολύ αυστηρά υπό το πρίσμα των σοβαρών συνεπειών της ποινικής καταδίκης) μπορεί να εξακολουθούν να είναι σημαντικά για την εξέταση του αποκλεισμού. Για παράδειγμα, μια δήλωση του κατηγορουμένου πριν ενημερωθεί δεόντως για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας, ένα αποδεικτικό στοιχείο που απορρίφθηκε επειδή δεν είχε σχέση με τις ποινικές κατηγορίες, ένα έγγραφο που υποβλήθηκε σε πολύ προχωρημένο στάδιο της διαδικασίας όταν η αξιολόγηση της πραγματικής κατάστασης είχε θεωρηθεί περατωθείσα κ.λπ.

■ Εντολή να ακολουθηθεί ειδική θεραπεία σε ψυχιατρική ή παρόμοια μονάδα

Σε ορισμένες περιπτώσεις, το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει το πρόσωπο που διέπραξε ένα έγκλημα να ακολουθήσει ειδική θεραπεία σε ψυχιατρική ή παρόμοια μονάδα λόγω του γεγονότος ότι η ικανότητά του να κατανοήσει τις συνέπειες της συμπεριφοράς του ή να ελέγξει τις πράξεις του ήταν μειωμένη. Αυτό

³⁰ [Πρακτικός οδηγός της EASO: Αποκλεισμός](#), Ιανουάριος 2017, τμήμα 6.2. «Ατομική ευθύνη».

μπορεί επίσης να περιλαμβάνει, ή να είναι συναφές, με μια εκτίμηση σχετικά με έναν πιθανό κίνδυνο στον οποίο το ενδιαφερόμενο άτομο θέτει την κοινωνία του κράτους μέλους στην επικράτεια του οποίου βρίσκεται.

Δεδομένου ότι η διαπίστωση ότι το πρόσωπο έχει κριθεί ένοχο και, ως εκ τούτου, έχει καταδικαστεί από ποινικό δικαστήριο διαχωρίζεται από την πραγματική ποινή που επιβάλλεται από το ποινικό δικαστήριο, μπορούν να εξεταστούν πιθανά ζητήματα αποκλεισμού στις εν λόγω περιπτώσεις.

γ) Χώρα της ποινικής διαδικασίας

Οι κανόνες σχετικά με την ποινική δίκη στη χώρα της ποινικής διαδικασίας ή ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόζονται στην πράξη θα καθορίσουν τον βαθμό στον οποίο η ποινική διαδικασία/η έκβασή της μπορούν να ληφθούν υπόψη στην εξέταση αποκλεισμού. Η αρμοδιότητα των ποινικών αρχών στη χώρα ασύλου για τα κοινά εγκλήματα που διαπράχθηκαν εκτός της επικράτειάς της, εάν ούτε ο φερόμενος ως δράστης ούτε το θύμα είναι πολίτες της, εξαρτάται από την εθνική νομοθεσία και πρακτική. Μια περίπτωση δυνητικού αποκλεισμού από την παροχή διεθνούς προστασίας πρέπει να εξετάζεται ανεξάρτητα από την εν λόγω αρμοδιότητα. Βλέπε επίσης [παράρτημα Β. τμήμα «Οικουμενική δικαιοδοσία»](#).

■ Στη χώρα καταγωγής

Εάν η ποινική διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη ή έχει εκδοθεί ποινική απόφαση (είτε καταδίκη είτε αθώωση) από δικαστήριο της χώρας προέλευσης κατά την εξέταση της αίτησης, ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να αξιολογεί προσεκτικά τα διαδικαστικά στάδια και τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας και τη σχέση μεταξύ αυτών και της ουσίας της αίτησης διεθνούς προστασίας ή τους λόγους για τους οποίους χορηγήθηκε διεθνής προστασία στο πρόσωπο (σε περίπτωση που εκκίνησε διαδικασία ανάκλησης).

Ενδέχεται η ποινική διαδικασία ή η δικαστική απόφαση που εκδόθηκε να είναι στην πραγματικότητα πράξη δίωξης, εάν υπαγορεύεται από τη φυγή, τη θρησκεία, την ιθαγένεια, τα πολιτικά φρονήματα ή την ιδιότητα μέλους συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας (ως αποτέλεσμα νομικών, διοικητικών, αστυνομικών και/ή δικαστικών μέτρων που εισήγαγαν από μόνα τους διακρίσεις ή εφαρμόστηκαν με μεροληπτικό τρόπο ή κατόπιν δίωξης ή τιμωρίας που ήταν δυσανάλογη ή εισήγαγε διακρίσεις ή λόγω άρνησης δικαστικής προσφυγής που οδήγησε σε δυσανάλογη ή μεροληπτική τιμωρία).

Ακόμη και αν δεν πρόκειται για πράξη δίωξης, η ποινική δίωξη/ποινική καταδίκη μπορεί να βασίζεται σε αποδεικτικά στοιχεία που έχουν αποκτηθεί παράνομα, π.χ. με παράνομες μεθόδους ή μέσα που συνιστούν παραβιάσεις βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και αρχών και διαδικαστικών εγγυήσεων (π.χ. δηλώσεις μαρτύρων που παρέχονται με βασανιστήρια, πλαστά έγγραφα, στέρηση νομικών συμβουλών και της δυνατότητας προσκόμισης αποδεικτικών στοιχείων υπεράσπισης, μυστικές διαδικασίες κ.λπ.). Ο κίνδυνος δίωξης μπορεί επίσης να προκύψει στο ευρύτερο πλαίσιο της ποινικής δίωξης, π.χ. εάν το πρόσωπο θα υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλες μορφές κακομεταχείρισης κατά τη διάρκεια της προσωρινής κράτησης στο στάδιο της προδικασίας.

Η αξιοπιστία και η αντικειμενικότητα της διαδικασίας θα μπορούσαν να αμφισβητηθούν σοβαρά όταν, για παράδειγμα, υπάρχουν λόγοι να θεωρηθεί ότι έχουν διεξαχθεί κατά παράβαση της αρχής της νομιμότητας ή όταν το μέτρο απόδειξης που εφαρμόστηκε ήταν κατώτερο από τη διαπίστωση ενοχής πέραν πάσης εύλογης αμφιβολίας, ή εάν ο ενδιαφερόμενος ήταν υποχρεωμένος να αποδείξει την αθωότητά του ξεκινώντας από τεκμήριο ενοχής. Επιπλέον, μια ποινική διαδικασία δεν είναι αξιόπιστη από την άποψη του καθορισμού του ασύλου, εάν δεν συμμορφώνεται με άλλες βασικές απαιτήσεις για χρηστή απονομή δικαιοσύνης (βλέπε [παράρτημα Β. τμήμα «Δικαίωμα στη χρηστή απονομή δικαιοσύνης»](#)). Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι, με βάση τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία του φακέλου, ένας αιτών που αθωώθηκε από τις αρχές της χώρας καταγωγής θα μπορούσε να εξεταστεί για ενδεχόμενο αποκλεισμό, εάν υπάρχουν

λόγοι να αμφισβητηθεί η αξιοπιστία και η αντικειμενικότητα της διαδικασίας (π.χ. σε περίπτωση που μπορούν να εντοπιστούν ουσιαστικές αδυναμίες στην ποινική διαδικασία που αλλοίωσαν προδήλως την έκβαση της ποινικής δίκης υπέρ του κατηγορουμένου).

Το γεγονός ότι η χώρα καταγωγής περιλαμβάνεται από τη χώρα της ΕΕ+ στον εθνικό κατάλογο ασφαλών τρίτων χωρών θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την εξέταση της αξιοπιστίας του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης³¹ στην εν λόγω χώρα. Ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να αξιολογεί πλήρως την εν λόγω πτυχή υπό το πρίσμα όλων των ιδιαίτερων περιστάσεων της υπόθεσης και των διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με τη χώρα καταγωγής.

Προκειμένου να διαπιστωθεί η αξιοπιστία και η αντικειμενικότητα των ποινικών διαδικασιών και καταδικαστικών αποφάσεων στη χώρα καταγωγής, ο χειριστής υποθέσεων θα πρέπει να διαβουλεύεται ακριβείς και επικαιροποιημένες πληροφορίες που καλύπτουν, μεταξύ άλλων, το κράτος δικαίου, τη λειτουργία του δικαστικού συστήματος, την ύπαρξη/έλλειψη δικαστικής ανεξαρτησίας, το ποινικό δίκαιο και το ποινικό δικονομικό δίκαιο, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζονται/εφαρμόστηκαν κατά τη σχετική περίοδο, από διάφορες πηγές, όπως άλλες χώρες της ΕΕ+, ο ΟΗΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, η ΕΑΣΟ, η UNHCR και από άλλους σχετικούς (διεθνείς) οργανισμούς/πηγές.

Οι πληροφορίες σχετικά με την αίτηση διεθνούς προστασίας ή το καθεστώς διεθνούς προστασίας είναι εμπιστευτικές και δεν θα πρέπει να παρέχονται στις αρχές της χώρας καταγωγής, ακόμη και αν επικοινωνούν μαζί τους αρχές της χώρας ασύλου διαφορετικές από την αρχή που είναι αρμόδια για τον καθορισμό της αίτησης ασύλου, για παράδειγμα στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης.

- **σε τρίτη χώρα (εκτός των χωρών ΕΕ+)**

Καθ' οδόν προς τη χώρα ασύλου, τα άτομα συχνά διέρχονται από τρίτες χώρες και μερικές φορές διαμένουν εκεί για ορισμένο χρονικό διάστημα. Πληροφορίες σχετικά με ποινικές διαδικασίες ή ποινές στις εν λόγω χώρες διέλευσης μπορούν να υποβάλλονται από τον ενδιαφερόμενο ή από άλλους αιτούντες / δικαιούχους διεθνούς προστασίας ή μπορεί να έρχονται στο φως στο πλαίσιο αιτήματος έκδοσης ή κοινοποίησης σε διεθνείς βάσεις δεδομένων ποινικού δικαίου. Όταν οι εν λόγω πληροφορίες τίθενται στη διάθεση του χειριστή της υπόθεσης, θα πρέπει να αξιολογούνται με προσοχή, εφαρμόζοντας παρόμοια προσέγγιση με εκείνη που περιγράφεται ανωτέρω.

Επιπλέον, η ίδια προσοχή θα πρέπει να επιδεικνύεται όταν αποφασίζεται η επικοινωνία με τις αρχές τρίτης χώρας για τη λήψη πρόσθετων πληροφοριών σχετικά με την ποινική διαδικασία, μέσω των διαύλων που είναι διαθέσιμοι σε εθνικό επίπεδο (π.χ. αστυνομία, Υπουργείο Δικαιοσύνης, Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Εξωτερικών κ.λπ.). Καμία πληροφορία σχετικά με την αίτηση διεθνούς προστασίας ή το καθεστώς διεθνούς προστασίας στη χώρα ασύλου δεν θα πρέπει να κοινοποιείται στις αρχές της τρίτης χώρας, καθώς, σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να φθάσει έμμεσα στις αρχές της χώρας καταγωγής.

- **σε μια άλλη χώρα της ΕΕ+**

Οι χώρες της ΕΕ+ τηρούν τα ίδια πρότυπα όσον αφορά τη λειτουργία των συστημάτων ποινικής δικαιοσύνης, τα οποία συνάδουν με τις σχετικές διεθνείς υποχρεώσεις. Κατά συνέπεια, σε επίπεδο ΕΕ, τα

³¹ Σύμφωνα με το άρθρο 39 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της ΟΔΑ: «Μια τρίτη χώρα μπορεί να θεωρηθεί ως ασφαλής τρίτη χώρα κατά την έννοια της παραγράφου 1 μόνον εφόσον: γ) έχει επικυρώσει την ευρωπαϊκή σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και τηρεί τις διατάξεις της, περιλαμβανομένων των κανόνων περί πραγματικής προσφυγής.»

κράτη μέλη εφαρμόζουν την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων και διαταγών και καταβάλλουν προσπάθειες για την προσέγγιση των ποινικών νομοθεσιών τους σε διάφορους τομείς ³².

Στο πλαίσιο αυτό, οι πληροφορίες σχετικά με τις ποινικές διαδικασίες σε άλλες χώρες της ΕΕ+ είναι αξιόπιστες και ενδέχεται να είναι προσβάσιμες στο πλαίσιο της στενής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις. Ο χειριστής υποθέσεων θα πρέπει να ακολουθεί τις εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές και/ή να διαβουλευεται με τον επόπτη του προκειμένου να προσδιορίσει τα μέσα που είναι διαθέσιμα για τη λήψη περαιτέρω πληροφοριών σχετικά με τις ποινικές διαδικασίες/καταδίκες σε άλλη χώρα της ΕΕ+. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να υποβληθεί αίτηση παροχής πληροφοριών στο πλαίσιο του άρθρου 34 του κανονισμού αριθ. 604/2013 ³³ ή μέσω επίσημων διαύλων / εθνικών σημείων επαφής από την αστυνομία ή το υπουργείο Δικαιοσύνης ή τις αρχές εσωτερικών υποθέσεων προκειμένου να ληφθούν σχετικές πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση της ποινικής διαδικασίας και/ή τυχόν προοπτικές όσον αφορά την οριστικοποίησή τους. Βλέπε επίσης το τμήμα σχετικά με το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης στο κεφάλαιο II.

■ στη χώρα ασύλου

Εάν βρίσκεται σε εξέλιξη ποινική διαδικασία/ έχει εκδοθεί ποινική καταδικαστική απόφαση στη χώρα ασύλου και ο χειριστής της υπόθεσης εξετάζει το ενδεχόμενο αποκλεισμού από την παροχή διεθνούς προστασίας, εάν είναι δυνατόν, θα πρέπει να ανατρέχει/να ζητεί πρόσβαση στα σχετικά έγγραφα του ποινικού φακέλου σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία. Ανάλογα με την κατάσταση της ποινικής διαδικασίας και με βάση τις εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές, εφόσον υπάρχουν, η αποφαινόμενη αρχή μπορεί να αποφασίσει να αναβάλει την απόφαση αποκλεισμού έως ότου το ποινικό δικαστήριο λάβει (τελεσίδικη) απόφαση σχετικά με το αν ο αιτών / δικαιούχος διεθνούς προστασίας είναι ένοχος για τη διάπραξη εγκλήματος ή όχι. Εάν διατυπωθούν ανησυχίες ή παρατηρήσεις από το άτομο κατά τη διάρκεια της εξέτασης του αποκλεισμού σε σχέση με την ποινική διαδικασία, το ενδιαφερόμενο πρόσωπο θα πρέπει να καθοδηγηθεί ώστε να τις παρουσιάσει στις αρμόδιες αρχές για την ποινική έρευνα, δεδομένου ότι δεν εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιοτήτων του χειριστή της υπόθεσης στη διαδικασία ασύλου.

δ) Πρόσωπα που εμπλέκονται σε διεθνή ποινικά δικαστήρια/διαδικασίες διεθνών ποινικών δικαστηρίων

Τα κύρια διεθνή ποινικά δικαστήρια έχουν συσταθεί από τα Ηνωμένα Έθνη για να διώκουν και να δικάζουν άτομα για σοβαρές παραβιάσεις του διεθνούς ποινικού δικαίου ή του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, όπως γενοκτονία, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και εγκλήματα πολέμου. Τα κυριότερα διεθνή ποινικά δικαστήρια περιγράφονται παρακάτω.

Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο

Το ΔΠΔ «διερευνά και, όπου εξουσιοδοτείται, δικάζει άτομα που κατηγορούνται για γενοκτονία, εγκλήματα πολέμου, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και το έγκλημα της επίθεσης [...] Ως δικαστήριο έσχατης ανάγκης, επιδιώκει να συμπληρώσει και όχι να αντικαταστήσει τα εθνικά δικαστήρια. Το ΔΠΔ, το

³² Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις κύριες νομοθετικές πράξεις, τους οργανισμούς δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις και άλλους συναφείς φορείς διατίθενται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, «[Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις](#)», Απρίλιος 2021.

³³ [Κανονισμός \(ΕΕ\) αριθ. 604/2013](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (αναδιאτύπωση).

οποίο διέπεται από μια διεθνή συνθήκη που ονομάζεται Καταστατικό της Ρώμης, είναι το πρώτο μόνιμο διεθνές ποινικό δικαστήριο στον κόσμο»³⁴.

Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία

Το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ICTY) ασχολήθηκε με εγκλήματα πολέμου που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων στα Βαλκάνια τη δεκαετία του 1990. Η δραστηριότητά του διήρκεσε από το 1993 έως το 2017³⁵.

Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για τη Ρουάντα

Το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για τη Ρουάντα (ICTR) συστάθηκε «για τη δίωξη των υπευθύνων γενοκτονίας και άλλων σοβαρών παραβιάσεων του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου που διαπράχθηκαν στο έδαφος της Ρουάντα και των γειτονικών κρατών, μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1994 και 31ης Δεκεμβρίου 1994. Το Δικαστήριο εξέδωσε την τελευταία δικαστική απόφασή του στις 20 Δεκεμβρίου 2012»³⁶.

Σημείωση

Ο International Residual Mechanism for Criminal Tribunals (IRMCT) (Μηχανισμός για τα Διεθνή Ποινικά Δικαστήρια) συστάθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών το 2010 για να ολοκληρώσει το έργο που ξεκίνησε από το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ICTY) και το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για τη Ρουάντα (ICTR). Σύμφωνα με την εντολή του, ο Μηχανισμός έχει αναλάβει την ευθύνη για ορισμένες λειτουργίες, όπως η παρακολούθηση και η δίωξη των εναπομεινόντων φυγόδικων, οι διαδικασίες προσφυγής και επανεξέτασης, επαναληπτικές δίκες, εποπτεία της εκτέλεσης των ποινών, συνδρομή στις εθνικές δικαιοδοσίες, διατήρηση και διαχείριση των αρχείων. Για περισσότερες πληροφορίες, ανατρέξτε στον δικτυακό τόπο του [United Nations International Residual Mechanism for Criminal Tribunals](#).

Πέραν αυτών, έχουν συσταθεί και άλλα δικαστήρια με διεθνή ή «υβριδικό» χαρακτήρα, τα οποία λειτουργούν στο πλαίσιο ενός εθνικού δικαστικού συστήματος ή βάσει συμφωνίας μεταξύ μιας εθνικής κυβέρνησης και του ΟΗΕ για τη διεξαγωγή δίκης κατά ατόμων για εγκλήματα βάσει του διεθνούς δικαίου, εστιάζοντας σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους που χαρακτηρίζονται από συγκρούσεις και αναταραχές και περιλαμβάνουν σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Για παράδειγμα, το [Ειδικό Δικαστήριο για τη Σιέρα Λεόνε](#) συστάθηκε το 2002 για να αντιμετωπίσει σοβαρά εγκλήματα κατά αμάχων και ειρηνευτικών δυνάμεων του ΟΗΕ που διαπράχθηκαν κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου μεταξύ 1991-2002. Το 2009, το [Ειδικό Δικαστήριο για τον Λίβανο](#) δημιουργήθηκε ως το πρώτο δικαστήριο διεθνούς χαρακτήρα που έχει δικαιοδοσία επί του εγκλήματος της τρομοκρατίας σε περιόδους ειρήνης. Τα [Έκτακτα τμήματα των δικαστηρίων της Καμπότζης](#) συστάθηκαν το 2003 για να λειτουργήσουν ως ειδικό δικαστήριο της Καμπότζης για τη δίωξη των ανώτερων ηγετών της Δημοκρατίας της Καμπότζης και εκείνων που πιστεύεται ότι ευθύνονται περισσότερο για σοβαρές παραβιάσεις του εθνικού και του διεθνούς δικαίου.

³⁴ ΔΠΑ, «[Σχετικά με το Δικαστήριο](#)». Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εντολή, τη διαδικασία, τις νομικές υποθέσεις και τις αποφάσεις του διατίθενται στον δικτυακό τόπο του [Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου](#).

³⁵ Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εντολή, τη διαδικασία, τις νομικές υποθέσεις και τις αποφάσεις του διατίθενται στον δικτυακό τόπο του [Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου των Ηνωμένων Εθνών για την πρώην Γιουγκοσλαβία](#).

³⁶ ICTR, «[The ICTR in Brief](#)» (το ICTR εν συντομία). Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εντολή, τη διαδικασία, τις νομικές υποθέσεις και τις αποφάσεις του διατίθενται στον δικτυακό τόπο του [United Nations International Residual Mechanism for Criminal Tribunals](#).

Ορισμένοι αιτούντες ή δικαιούχοι διεθνούς προστασίας μπορεί να έχουν ιστορικό σε σχέση με τα εν λόγω δικαστήρια ή μπορεί να υπόκεινται σε εκκρεμείς διαδικασίες, αν και αυτό συμβαίνει αρκετά σπάνια στην πρακτική του ασύλου.

- **Άτομα που κατηγορήθηκαν**

Ένα κατηγορητήριο από διεθνές ποινικό δικαστήριο θεωρείται γενικά ότι πληροί το επίπεδο «σοβαροί λόγοι για να θεωρείται» που απαιτείται βάσει του άρθρου 1ΣΤ της Σύμβασης για τους πρόσφυγες. Στην εν λόγω περίπτωση, το βάρος της απόδειξης αντιστρέφεται για τον αιτούντα, δημιουργώντας μαχητό τεκμήριο αποκλεισμού³⁷. Εάν ο ενδιαφερόμενος αθωωθεί στη συνέχεια για ουσιαστικούς (και όχι διαδικαστικούς) λόγους, μετά από εξέταση των αποδεικτικών στοιχείων που στηρίζουν τις κατηγορίες, δεν μπορεί πλέον να γίνει επίκληση του κατηγορητηρίου για τη διαπίστωση «σοβαρών λόγων για να θεωρείται» ότι το πρόσωπο έχει διαπράξει τα εγκλήματα για τα οποία κατηγορήθηκε³⁸.

- **Άτομα που αθώθηκαν**

Οι συνέπειες της αθώωσης από διεθνές ποινικό δικαστήριο δεν διαφέρουν πολύ από παρόμοια απόφαση που εκδίδεται από εθνικό ποινικό δικαστήριο με πλήρη σεβασμό των διεθνών προτύπων που σχετίζονται με το δικαίωμα στη χρηστή απονομή δικαιοσύνης. Ωστόσο, πρέπει να έχουμε κατά νου ότι τα μέσα και οι πόροι έρευνας που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από αυτά τα δικαστήρια είναι πιο εκτεταμένα και ευρεία, καθώς το έργο τους επικεντρώνεται ειδικά σε ιδιαίτερα σοβαρά εγκλήματα που καταδικάζονται από τη διεθνή κοινότητα και σε ορισμένες χώρες.

Ο αποκλεισμός μπορεί να εξακολουθεί να ισχύει σε σχέση με τα εγκλήματα για τα οποία το πρόσωπο αθώθηκε υπό το πρίσμα του κατώτατου ορίου απόδειξης που χρησιμοποιήθηκε στη διαδικασία εξέτασης αιτήσεων ασύλου (δεν υπάρχουν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία για να επιβεβαιωθεί η ενοχή «πέραν πάσης εύλογης αμφιβολίας», αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία για τη διαπίστωση «σοβαρών λόγων για να θεωρηθεί») ή σχετικά με εγκλήματα που δεν καλύπτονται από το αρχικό κατηγορητήριο (τα οποία εντοπίστηκαν κατά την εξέταση του αποκλεισμού ή στο πλαίσιο της εθνικής ποινικής διαδικασίας). Ο αποκλεισμός θα μπορούσε επίσης να βασίζεται σε διαφορετικό νομικό χαρακτηρισμό της εγκληματικής συμπεριφοράς (π.χ. λείπουν τα συστατικά στοιχεία για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας ή γενοκτονία ή εγκλήματα πολέμου, αλλά υπάρχουν σοβαροί λόγοι να θεωρηθεί ότι το πρόσωπο διέπραξε σοβαρό (μη πολιτικό) έγκλημα, όπως ανθρωποκτονία, βασανιστήρια, βιασμό κ.λπ.). Επιπλέον, η αθώωση μπορεί να είναι αποτέλεσμα διαδικαστικών, τεχνικών ή άλλων λόγων³⁹.

- **Μάρτυρες**

Το γεγονός ότι ένα πρόσωπο έγινε δεκτό να καταθέσει ως μάρτυρας από διεθνές ποινικό δικαστήριο δεν αποκλείει πιθανή συμμετοχή στη διάπραξη σοβαρών (μη πολιτικών) εγκλημάτων. Είναι αλήθεια ότι το γραφείο του εισαγγελέα διενεργεί έλεγχο για την αξιολόγηση της αξιοπιστίας των μαρτύρων που

³⁷ UNHCR, [Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 5: Η εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού: Άρθρο 1ΣΤ της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων](#), HCR/GIP/03/05, παράγραφος 34, σ. 9.

³⁸ βλ. UNHC και ICTY, [Note on Expert Meeting on Complementarities between International Refugee Law, International Criminal Law and International Human Rights Law](#) (Σημείωμα σχετικά με τη συνάντηση εμπειρογνομόνων σχετικά με τη συμπληρωματικότητα μεταξύ του Διεθνούς Δικαίου για τους Πρόσφυγες, του Διεθνούς Ποινικού Δικαίου και του Διεθνούς Δικαίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα), Agusha, Τανζανία, Ιούλιος 2011, παράγραφος 41, σ. 7.

³⁹ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. EASO, [Αποκλεισμός: Άρθρα 12 και 17 της οδηγίας για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου - δικαστική ανάλυση](#), 2η έκδοση, 2020, σελ. 56-57.

εμπλέκονται στην ποινική διαδικασία⁴⁰ αλλά η ικανότητά του να παράσχει μια αξιόπιστη μαρτυρία είναι διαφορετικό θέμα από την πραγματική συμπεριφορά του ατόμου. Μπορεί να υπάρχουν «μάρτυρες γεγονότων» που να έχουν γνώση και να καταθέτουν σχετικά με το τι συνέβη (μπορεί να είναι αυτόπτες μάρτυρες που αναφέρονται σε εγκλήματα από τα οποία οι ίδιοι έχουν υποστεί βλάβη και να καταθέτουν σχετικά με το τι τους συνέβη) ή «εσωτερικοί μάρτυρες» που να έχουν άμεση σχέση με τον κατηγορούμενο. Οι εν λόγω μάρτυρες μπορούν να κλητευθούν ή να κληθούν να καταθέσουν από το Γραφείο του Εισαγγελέα, την υπεράσπιση, τον νόμιμο εκπρόσωπο των θυμάτων ή τους ίδιους τους δικαστές⁴¹. Στην πράξη, μπορεί να υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες πρόσωπα που θα μπορούσαν να έχουν κάποια ανάμειξη στη διάπραξη σοβαρών εγκλημάτων και τα οποία υπόκεινται σε ποινικές έρευνες σε τρίτες χώρες γίνονται δεκτά για να καταθέσουν ως μάρτυρες υπεράσπισης σε διαδικασίες ενώπιον διεθνών ποινικών δικαστηρίων, ακόμη και όταν τελούν υπό κράτηση.⁴²

ε) Διαδικασίες έκδοσης και άλλες μορφές συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις

Οι διαδικασίες έκδοσης και άλλες μορφές συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις μπορούν να παρέχουν σχετικές πληροφορίες για γεγονότα και περιστάσεις που αφορούν εν εξελίξει ποινικές διαδικασίες ή τελεσίδικη ποινική καταδίκη που έχει επιβληθεί σε συγκεκριμένο πρόσωπο το οποίο έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας ή είναι δικαιούχος διεθνούς προστασίας στη χώρα ασύλου. Η πρόσβαση του χειριστή της υπόθεσης στις σχετικές βάσεις δεδομένων και πληροφορίες όσον αφορά τις διαδικασίες έκδοσης και άλλες μορφές συνεργασίας εξαρτάται από την εθνική νομοθεσία και πρακτική.

▪ Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης

Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης (ΕΕΣ) είναι μια απλουστευμένη διαδικασία διασυνοριακής δικαστικής παράδοσης με σκοπό την ποινική δίωξη ή την εκτέλεση ποινής στερητικής της ελευθερίας ή μέτρου ασφαλείας στερητικού της ελευθερίας. Η εν λόγω διαδικασία ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2004 σε όλα τα κράτη μέλη και αντικατέστησε τις χρονοβόρες διαδικασίες έκδοσης που ίσχυαν μεταξύ των χωρών της ΕΕ⁴³. Ένα ΕΕΣ μπορεί να εκδοθεί από εθνική δικαστική αρχή για την ποινική δίωξη προσώπου όταν το αδίκημα για το οποίο διώκεται το πρόσωπο έχει μέγιστη ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους ή για την εκτέλεση ποινής στερητικής της ελευθερίας ή μέτρου ασφαλείας στερητικού της ελευθερίας όταν το καταζητούμενο πρόσωπο έχει καταδικαστεί σε ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τεσσάρων μηνών.

Το ΕΕΣ μπορεί να αποτελέσει πολύτιμη πηγή συναφών και αξιόπιστων πληροφοριών σχετικά με (δυνητικά) εγκλήματα που διαπράχθηκαν από αιτούντα άσυλο ή δικαιούχο διεθνούς προστασίας και, ως εκ τούτου,

⁴⁰ Κανονισμός 36, [Κανονισμοί της Εισαγγελίας](#), έναρξη ισχύος 23 Απριλίου 2009: «*Επιλογή των προς εξέταση προσώπων* - 1. Κατά την επιλογή των προσώπων που πρόκειται να εξεταστούν στο πλαίσιο έρευνας, η Εισαγγελία αξιολογεί, μεταξύ άλλων, την **αξιοπιστία του προσώπου** και λαμβάνει δεόντως υπόψη την ασφάλεια και την ευημερία του, συμπεριλαμβανομένων όλων των πτυχών που σχετίζονται με τους κινδύνους εκ νέου τραυματισμού.»

⁴¹ Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους μάρτυρες στις διαδικασίες του ΔΠΔ, βλ. τον δικτυακό τόπο του ΔΠΔ «[Δικάζοντας άτομα για γενοκτονία, εγκλήματα πολέμου, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και επιθετικότητα](#)».

⁴² Joris van Wijk, «[When International Justice Conflicts with Principles of International Protection; assessing the consequences of ICC Witnesses seek asylum, defanged and guilty being released](#)» (Όταν η διεθνής δικαιοσύνη συγκρούεται με τις αρχές της διεθνούς προστασίας, αξιολογώντας τις συνέπειες των μαρτύρων του ΔΠΔ που ζητούν άσυλο, κατηγορούμενοι που αθώνονται και καταδικασμένοι που αποφυλακίζονται), *Leiden Journal of International Law*, τόμος 26, αριθ. 01, 2013.

⁴³ Βλ. 2002/584/ΔΕΥ: [Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002](#), για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ιστορικό του ΕΕΣ, τον τρόπο λειτουργίας του, τον έλεγχο αναλογικότητας, τα δικονομικά δικαιώματα, τις στατιστικές, την εφαρμογή και άλλα συναφή έγγραφα, βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «[Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης – Ιστορικό](#)».

είναι χρήσιμο για τον εντοπισμό και/ή τη διερεύνηση πιθανής υπόθεσης αποκλεισμού. Οι ακόλουθες πληροφορίες βρίσκονται στο ΕΕΣ ⁴⁴:

- ταυτότητα και ιθαγένεια του καταζητούμενου·
- όνομα, διεύθυνση, αριθμός τηλεφώνου και φαξ και ηλεκτρονική διεύθυνση της δικαστικής αρχής έκδοσης του εντάλματος·
- ένδειξη ότι υπάρχει εκτελεστή απόφαση, ένταλμα σύλληψης ή οιαδήποτε άλλη εκτελεστή δικαστική απόφαση της αυτής ισχύος·
- φύση και νομικός χαρακτηρισμός του αδικήματος·
- περιγραφή των περιστάσεων υπό τις οποίες τελέσθηκε η αξιόποινη πράξη, συμπεριλαμβανομένου του χρόνου, του τόπου της τέλεσης και του βαθμού συμμετοχής του καταζητούμενου στην αξιόποινη πράξη·
- Η επιβληθείσα ποινή, εάν πρόκειται για τελεσίδικη απόφαση, ή την κλίμακα ποινών που προβλέπεται για την αξιόποινη πράξη από τη νομοθεσία του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος·
- στο μέτρο του δυνατού, οι λοιπές συνέπειες της αξιόποινης πράξης.

■ Διαδικασία έκδοσης

Μια διαδικασία έκδοσης μεταξύ δύο κρατών συνήθως λαμβάνει χώρα σύμφωνα με τις διεθνείς συνθήκες στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη και οι δύο χώρες, ή σύμφωνα με διμερείς συμφωνίες, ή *ad hoc* συμφωνίες έκδοσης, με βάση την προσδοκία αμοιβαιότητας στο μέλλον. Τα πρόσωπα που υπόκεινται σε διαδικασίες έκδοσης δίδονται είτε για ποινικό αδίκημα είτε καταζητούνται με σκοπό την έκτιση ποινής στο κράτος που υποβάλλει το αίτημα.

Σημείωση

Ορισμένες φορές, τα αιτήματα έκδοσης χρησιμοποιούνται από τα κράτη κατά των αντιφρονούντων, για πολιτικούς λόγους, επομένως, απαιτείται προσοχή όταν λαμβάνονται υπόψη οι πληροφορίες που παρέχονται στο πλαίσιο των εν λόγω διαδικασιών κατά την εξέταση της αίτησης ασύλου του ατόμου ή στο πλαίσιο μιας πιθανής διαδικασίας ανάκλησης.

Ανάλογα με τις ισχύουσες συνθήκες/συμφωνίες και την εθνική νομοθεσία και πρακτική, η έκδοση μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον εφόσον το αίτημα έκδοσης πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις, όπως:

- ελάχιστο όριο για την τιμωρία που θα μπορούσε να επιβληθεί ή επιβλήθηκε από το ποινικό δικαστήριο του κράτους που υποβάλλει το αίτημα·
- διττό αξιόποινο (η πράξη θεωρείται έγκλημα τόσο στο αιτούν κράτος όσο και στο κράτος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα)·
- οι διαδικασίες στο κράτος που υποβάλλει το αίτημα συνάδουν με τις απαιτήσεις χρηστής απονομής δικαιοσύνης που είναι διεθνώς αποδεκτές (βλ. [παράρτημα Β. Σχετικές έννοιες του ποινικού δικαίου και της ποινικής δικονομίας](#))·
- δεν υπάρχει άμεσος/έμμεσος σοβαρός κίνδυνος δίωξης ή σοβαρής βλάβης μετά την έκδοση στο κράτος που υποβάλλει το αίτημα, μεταξύ άλλων μέσω μεταγενέστερης επιστροφής/παράδοσης σε άλλη χώρα (π.χ. βασανιστήρια, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία, θανατική ποινή κ.λπ.)·
- το έγκλημα που αποτελεί το αντικείμενο της αίτησης δεν είναι πολιτικό έγκλημα (ορισμένες συμβάσεις/συνθήκες έκδοσης ορίζουν κατηγορίες εγκλημάτων τα οποία σε καμία περίπτωση δεν

⁴⁴ Άρθρο 8 του 2002/584/ΔΕΥ: [Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002](#), για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών.

μπορεί να θεωρηθεί ότι έχουν πολιτικό χαρακτήρα, όπως εγκλήματα πολέμου, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, τρομοκρατικά εγκλήματα κ.λπ.).

Πρέπει να σημειωθεί ότι τα εγκλήματα που απαριθμούνται στις συνθήκες/συμφωνίες έκδοσης δεν μπορούν να θεωρηθούν αυτομάτως σοβαρά και απαιτείται ενδελεχής εξέταση της υπόθεσης.

Σε σύγκριση με τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών που βασίζεται στο ΕΕΣ, οι διαδικασίες έκδοσης συνεπάγονται περισσότερες διατυπώσεις, συμπεριλαμβανομένου του ενδελεχούς ελέγχου του εγκλήματος για το οποίο υποβλήθηκε η αίτηση έκδοσης και του τρόπου με τον οποίο εφαρμόζονται οι ποινικές διαδικασίες στο κράτος που υποβάλλει το αίτημα, καθιστώντας έτσι τη διαδικασία πιο χρονοβόρα. Επιπλέον, η απαίτηση του διττού αξιοποίνου πρέπει να επαληθεύεται σχεδόν σε κάθε περίπτωση.

Όπως και στο ΕΕΣ, ο φάκελος έκδοσης θα περιέχει γενικά πληροφορίες σχετικά με το έγκλημα και την ατομική συμπεριφορά του καταζητούμενου προσώπου, ωστόσο η πρόσβαση της αποφαινόμενης αρχής σε αυτόν ενδέχεται να περιορίζεται από την ισχύουσα νομοθεσία. Μια εκκρεμής διαδικασία εξέτασης αίτησης ασύλου σημαίνει ότι η έκδοση του καταζητούμενου προσώπου στη χώρα καταγωγής μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο εάν πληρούνται οι υποχρεώσεις του κράτους προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα για *μη επαναπροώθηση*. Αυτό απαιτεί τον καθορισμό της επιλεξιμότητας για διεθνή προστασία πριν από τη λήψη απόφασης σχετικά με το κατά πόσον η παράδοση του προσώπου στη χώρα που υποβάλλει το αίτημα συνάδει με την αρχή της *μη επαναπροώθησης*. Σε περιπτώσεις που αφορούν αίτημα έκδοσης από τη χώρα καταγωγής για πρόσωπο που έχει ήδη αναγνωριστεί ως πρόσφυγας, το καταζητούμενο πρόσωπο απολαύει προστασίας έναντι της *επαναπροώθησης* (υπό μορφή έκδοσης), εκτός εάν διαπιστωθεί ότι συντρέχουν λόγοι που δικαιολογούν την ανάκληση του καθεστώτος πρόσφυγα. Αυτό θα μπορούσε να οφείλεται σε ζητήματα αποκλεισμού ή να βασίζεται σε επανεκτίμηση της υπόθεσης που καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το άτομο δεν είχε φόβο δίωξης ευθύς εξαρχής. Βλέπε επίσης κεφάλαιο II, [τμήμα Β.4. Σοβαρός κίνδυνος εγκλήματος για την ασφάλεια ή την κοινωνία του κράτους μέλους](#).

Τέλος, εξίσου σημαντικό, η απόφαση για τη χορήγηση ή την άρνηση έκδοσης σε τρίτη χώρα δεν θα καθορίσει κατ' ανάγκη την απόφαση για τον αποκλεισμό του συγκεκριμένου προσώπου από τη διεθνή προστασία ή την ανάκλησή της. Όπως σε όλες τις περιπτώσεις, ο αποκλεισμός μπορεί να εφαρμοστεί εάν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να θεωρηθεί ότι το πρόσωπο είναι ατομικά υπεύθυνο για τη διάπραξη σοβαρού μη πολιτικού εγκλήματος.

Ερυθρές αγγελίες της INTERPOL ⁴⁵

Η ερυθρά αγγελία είναι ένα αίτημα προς τις αρχές επιβολής του νόμου παγκοσμίως για τον εντοπισμό και την προσωρινή σύλληψη ενός ατόμου εν αναμονή έκδοσης, παράδοσης ⁴⁶ ή παρόμοιας νομικής ενέργειας. Η ερυθρά αγγελία δεν αποτελεί διεθνές ένταλμα σύλληψης, ούτε αποτελεί αίτημα έκδοσης, πράγμα που σημαίνει ότι ένα πρόσωπο δεν μπορεί να εκδοθεί ή να παραδοθεί απλώς και μόνο βάσει ερυθράς αγγελίας.

Ερυθρές αγγελίες εκδίδονται για φυγάδες που καταζητούνται είτε για ποινική δίωξη είτε για να εκτίσουν ποινή. Κάτι τέτοιο έπεται δικαστικών διαδικασιών στη χώρα που υποβάλλει το αίτημα. Αυτή δεν είναι πάντα η χώρα καταγωγής του ατόμου, αλλά μπορεί να είναι η χώρα όπου διαπράχθηκε το έγκλημα ή η χώρα της οποίας οι πολίτες ήταν θύματα του εγκλήματος.

⁴⁵ Επίσημες πληροφορίες διατίθενται στον δικτυακό τόπο της INTERPOL, στην ενότητα «[Σχετικά με τα σήματα](#)».

⁴⁶ Τα κόκκινα σήματα της INTERPOL μπορούν να χρησιμοποιηθούν, για παράδειγμα, για τη σύλληψη ενός προσώπου στο πλαίσιο διαδικασιών που αφορούν την εκτέλεση ενός ΕΕΣ.

Όταν ένα άτομο καταζητείται για δίωξη, δεν έχει καταδικαστεί και θα πρέπει να θεωρείται αθώο έως ότου αποδειχθεί η ενοχή του. Ένα πρόσωπο που αναζητείται για να εκτίσει ποινή σημαίνει ότι έχει κριθεί ένοχο από δικαστήριο της χώρας έκδοσης.

Η ερυθρά αγγελία περιέχει δύο κύριους τύπους πληροφοριών:

- πληροφορίες για την ταυτοποίηση του καταζητούμενου προσώπου, όπως όνομα, ημερομηνία γέννησης, εθνικότητα, χρώμα μαλλιών και ματιών, φωτογραφίες και δακτυλικά αποτυπώματα, εφόσον υπάρχουν.
- πληροφορίες σχετικά με το έγκλημα για το οποίο καταζητείται, οι οποίες μπορεί συνήθως να είναι ανθρωποκτονία βιασμός, κακοποίηση παιδιών ή ένοπλη ληστεία.

Οι ερυθρές αγγελίες εκδίδονται από την INTERPOL κατόπιν αιτήματος μιας χώρας μέλους και πρέπει να συμμορφώνονται με τους κανόνες της INTERPOL. Σύμφωνα με το άρθρο 3 του καταστατικού της INTERPOL, τα διεθνή σήματα δεν μπορούν να βασίζονται σε δραστηριότητες πολιτικού, στρατιωτικού, θρησκευτικού ή φυλετικού χαρακτήρα.

Άλλοι τύποι σημάτων μπορούν να εκδίδονται, για παράδειγμα, για τη συλλογή πρόσθετων πληροφοριών σχετικά με την ταυτότητα, τον τόπο ή τις δραστηριότητες ενός προσώπου σε σχέση με ένα έγκλημα, για την προειδοποίηση σχετικά με τις εγκληματικές δραστηριότητες ενός προσώπου όταν ένα πρόσωπο θεωρείται πιθανή απειλή για τη δημόσια ασφάλεια, για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας, τα αντικείμενα, τις συσκευές ή τις μεθόδους απόκρυψης που χρησιμοποιούνται από εγκληματίες κ.λπ.

Οι χειριστές υποθέσεων θα πρέπει να αξιολογούν τις πληροφορίες που λαμβάνονται από έναν φάκελο της INTERPOL υπό το πρίσμα όλων των σχετικών περιστάσεων της υπόθεσης. Σημειώνεται ότι οι πληροφορίες που διαδίδονται μέσω του συστήματος της INTERPOL (π.χ. στο πλαίσιο ερυθράς αγγελίας) προέρχονται από τη χώρα που ζήτησε την έκδοση της ερυθράς αγγελίας ή εισήγαγε τις πληροφορίες στις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων της INTERPOL, στις οποίες έχουν πρόσβαση και άλλες χώρες μέλη του οργανισμού. Αυτό είναι σημαντικό, καθώς οι χειριστές υποθέσεων πρέπει να γνωρίζουν ότι πληροφορίες όπως ένα ένταλμα σύλληψης ή μια περιγραφή του εγκλήματος που αποδίδεται σε ένα πρόσωπο που συνοδεύει μια ερυθρά αγγελία δεν προσκομίστηκαν ή ελέγχθηκαν ως προς την ακρίβειά τους από την INTERPOL, αλλά μάλλον παρασχέθηκαν στον οργανισμό από την εν λόγω χώρα – συχνά τη χώρα καταγωγής του καταζητούμενου προσώπου. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι ορισμένες χώρες χρησιμοποιούν τη δυνατότητα που προσφέρει η INTERPOL για να εκδώσουν «αγγελίες» σε σχέση με καταζητούμενα πρόσωπα, οι οποίες είναι παρόμοιες με τις ερυθρές αγγελίες όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής και την προβλεπόμενη χρήση τους, αλλά μπορούν να τοποθετηθούν απευθείας στις βάσεις δεδομένων της INTERPOL από μια χώρα μέλος, χωρίς να απαιτείται έγκριση από την INTERPOL πριν από την έκδοση.

Σύνδεση με το κεφάλαιο II τμήμα Α.2.2. [Ειδικές περιστάσεις](#)

Παράρτημα Α. Κατάλογος ειδικών περιστάσεων που μπορούν να ληφθούν υπόψη ως μέρος της ατομικής ανάλυσης της σοβαρότητας ενός εγκλήματος (μη εξαντλητικός)

Παρακάτω παρατίθεται κατάλογος των περιστάσεων που μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον ένα έγκλημα μπορεί να θεωρηθεί αρκετά σοβαρό ώστε να πληροί το κατώτατο όριο που απαιτείται για την εφαρμογή του άρθρου 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) και του άρθρου 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΑ. Θα πρέπει να εξεταστούν μαζί με τα κριτήρια που απαριθμούνται από το ΔΕΕ στην υπόθεση *Ahmed* (βλ. κεφάλαιο II, τμήμα [Α.2.β Τι καθιστά ένα έγκλημα σοβαρό;](#)).

Ο εν λόγω κατάλογος είναι απλώς ενδεικτικός και δεν πρέπει να εκληφθεί ως εξαντλητικός. Τα εν λόγω στοιχεία βασίζονται στο εθνικό ποινικό δίκαιο και πρακτική των χωρών της ΕΕ+.

Επιπλέον, αν και τα στοιχεία του καταλόγου αυτού αφορούν το ατομικό προφίλ του αιτούντος και τα κίνητρα του εγκλήματος (επισημαίνονται με *), και θα πρέπει να θεωρούνται ως μέρος της ανάλυσης του κατά πόσον ένα έγκλημα πληροί το κατώτατο όριο σοβαρότητας, ορισμένα μπορεί επίσης να είναι σημαντικά για την αξιολόγηση της ατομικής ευθύνης, ιδίως της υποκειμενικής υπόστασης/*mens rea* (γνώση και πρόθεση). Για παράδειγμα, ένα στοιχείο μπορεί να συνιστά, υπό ορισμένες συνθήκες, λόγο μη καταλογισμού ατομικής ευθύνης. Εάν ένα στοιχείο δεν συνιστά λόγο μη καταλογισμού ατομικής ευθύνης, μπορεί παρόλα αυτά να ληφθεί υπόψη κατά την αξιολόγηση της σοβαρότητας του εγκλήματος. Για παράδειγμα, μια ακούσια δηλητηρίαση δεν θα καταλόγιζε ατομική ευθύνη, αλλά το γεγονός ότι ο δράστης χρησιμοποίησε ναρκωτικά για τη διάπραξη του εγκλήματος θα πρέπει να αξιολογηθεί με σοβαρότητα.

Παράγοντες που σχετίζονται με την πράξη

- **Μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για τη διάπραξη του εγκλήματος** (π.χ. χρήση βίας, όπλα)
- **Κίνητρα για τη διάπραξη του εγκλήματος*** (π.χ. έγκλημα μίσους)
- **Προμελέτη του εγκλήματος*** (π.χ. εάν το έγκλημα ήταν «πάθους» ή ήταν προμελετημένο)
- **Συχνότητα και κλίμακα της αξιόποινης πράξης**
- **Συμπεριφορά του δράστη/των δραστών μετά τη διάπραξη του εγκλήματος*** (π.χ. απόπειρα απόκρυψης αποδεικτικών στοιχείων, συνεργασία με την αστυνομία)
- **Αριθμός δραστών** (π.χ. εάν η πράξη διεπράχθη ως μέρος ομάδας)
- **Κερδοφορία του εγκλήματος** (π.χ. εάν υπήρξε υψηλό επίπεδο κέρδους από το αδίκημα)
- **Χρονοδιάγραμμα του εγκλήματος** (π.χ. εάν το αδίκημα διαπράχθηκε κατά τη διάρκεια της περιόδου αναστολής/εγγύησης, κατά τη διάρκεια της νύχτας)
- **Τόπος τέλεσης του εγκλήματος** (π.χ. εάν το αδίκημα διεπράχθη στο σπίτι του θύματος, σε χώρο θρησκευτικής λατρείας, σε μέρος όπου πραγματοποιείται πολιτική συνάθροιση κ.λπ.)
- **Έγκλημα που διαπράττεται υπό την επήρεια αλκοόλ ή ναρκωτικών*** (όταν τα στοιχεία αυτά δεν αρκούν για να αναιρέσουν την ατομική ευθύνη)

- **Ζημίες που υπερβαίνουν τα αναγκαία μέσα για την επίτευξη του δηλωμένου στόχου*** (π.χ. σκόπιμη και αδικαιολόγητη βία ή υλικές ζημίες)
- **Πρόσθετη υποβάθμιση, ταπείνωση του θύματος** (π.χ. λήψη φωτογραφιών στο πλαίσιο σεξουαλικού αδικήματος, προσβολές)

Παράγοντες που σχετίζονται με το (προφίλ του) θύμα(τος)/τα (προφίλ των) θύματα(-ων)

- **Αριθμός θύματος (-ων)**
- **Ηλικία** του (των) θύματος(-ων) (π.χ. ανηλίκου (-ων), ηλικιωμένου (-ων))
- **Ευαλωτότητα** του (των) θύματος (-ων) (π.χ. διανοητική αναπηρία)
- **Επίσημη θέση** του (των) θύματος (-ων) (π.χ. μέλος της αστυνομικής δύναμης, γιατρός κ.λπ.)
- **Ειδική σχέση με τον αιτούντα** (π.χ. μέλος της οικογένειας, σχέση από την οποία προκύπτει υποχρέωση επιμέλειας/εξάρτησης, κατάχρηση εξουσίας ή εμπιστοσύνης)

Παράγοντες που σχετίζονται με το(ν) (προφίλ του) αιτούντα(-ος)

- **Ηλικία και κατάσταση της υγείας*** (π.χ. όταν τα εν λόγω στοιχεία δεν επαρκούν για μη καταλογισμό ατομικής ευθύνης)
- **Επίσημη ιδιότητα*** (π.χ. μέλος της κυβέρνησης, του αστυνομικού σώματος)
- **Οικογενειακή και κοινωνική κατάσταση*** (π.χ. ένα δυνητικά αποκλεισμένο άτομο που ανήκει σε μια ισχυρή οικογένεια δεν λογοδοτεί για εγκληματική συμπεριφορά)
- **«Επαγγελματικοποίηση» της εγκληματικής συμπεριφοράς*** (π.χ. εάν ο αιτών ήταν γνωστό ότι διέπραττε συνήθως εγκλήματα, βασίστηκε στις εγκληματικές πράξεις του ως αποκλειστικό μέσο αυτοσυντήρησής του)
- **Προηγούμενη εγκληματική συμπεριφορά***

Σύνδεση με το κεφάλαιο II τμήμα Α.2.α. [Τι συνιστά έγκλημα](#)

Παράρτημα Β. Σχετικές έννοιες του ποινικού δικαίου και της ποινικής δικονομίας

Δεδομένου ότι η εξέταση αποκλεισμού για τη διάπραξη σοβαρού (μη πολιτικού) εγκλήματος σχετίζεται με το ποινικό δίκαιο και το ποινικό δικονομικό δίκαιο, η γνώση των βασικών αρχών και των βασικών εννοιών των δύο είναι απαραίτητη για την ορθή εφαρμογή του εν λόγω λόγου αποκλεισμού και για την ορθή κατανόηση των διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με εκκρεμή ή περατωθείσα ποινική υπόθεση. Ειδικότερα, είναι σημαντικό για τους χειριστές υποθέσεων να κατανοούν ποια στοιχεία είναι σημαντικά για την αξιολόγηση του αποκλεισμού και πώς αυτά θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.

Η γνώση αυτή θα παρέχει επίσης υποστήριξη στον χειριστή της υπόθεσης στον καθορισμό της αξιοπιστίας των πληροφοριών από την ποινική διαδικασία και/ή των αποφάσεων που λαμβάνονται από τις αρχές που είναι αρμόδιες για τη διερεύνηση των περιστάσεων σχετικά με τη διάπραξη εγκλήματος και για τη διαπίστωση της ενοχής και της τιμωρίας που πρέπει να επιβληθεί σε έναν δράστη.

Πρέπει να σημειωθεί ότι στις χώρες της ΕΕ+ τα εθνικά συστήματα και η νομοθεσία στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης διαφέρουν και μπορούν να χρησιμοποιούνται διαφορετικές έννοιες στο ποινικό δίκαιο και στο ποινικό δικονομικό δίκαιο.

Τι είναι το «ποινικό δίκαιο»;

Το ποινικό δίκαιο είναι ένα σύνολο νομικών κανόνων που καθορίζουν ποιες πράξεις συνιστούν εγκλήματα, τους όρους ποινικής ευθύνης, τις ποινές και άλλα μέτρα που πρέπει να εφαρμόζονται ή να λαμβάνονται από τα δικαστήρια στην περίπτωση προσώπων που έχουν διαπράξει εγκλήματα για την προστασία σημαντικών κοινωνικών αξιών.

Τι είναι το «ποινικό δικονομικό δίκαιο»;

Ο νόμος περί ποινικής δικονομίας ορίζει τις διαδικασίες που χρησιμοποιούνται από τους φορείς που εμπλέκονται σε ποινικές διαδικασίες για να διασφαλιστεί ότι τα ποινικά αδικήματα διερευνώνται δεόντως και οι δράστες τους τιμωρούνται δίκαια βάσει του νόμου. Περιλαμβάνει τους κανόνες της προδικασίας και της διαδικασίας στο ακροατήριο που αφορούν ποινικά αδικήματα και τους κανόνες για την εκτέλεση αποφάσεων που εκδίδονται σε ποινικές υποθέσεις.

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές δεν έχουν ως στόχο να είναι εξαντλητικές όσον αφορά τις έννοιες του ποινικού (δικονομικού) δικαίου και οι εξηγήσεις που παρέχονται δεν μπορούν και δεν θα πρέπει να αντικαθιστούν νομικούς ορισμούς και κριτήρια/απαιτήσεις σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τα σχετικά πρότυπα.

Άλλες σχετικές έννοιες και ορισμοί μπορούν να βρεθούν στο εθνικό και διεθνές δίκαιο, στη νομική θεωρία και στα διαθέσιμα γλωσσάρια ⁴⁷.

⁴⁷ Βλέπε Μεταφραστικό Κέντρο των Οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, [Διαδραστική ορολογία για την Ευρώπη](#), 2018.

Γενικές αρχές που εφαρμόζονται στα συστήματα ποινικής δικαιοσύνης	
Αρχή της νομιμότητας	
Τεκμήριο αθωότητας	
Βάρος και επίπεδο απόδειξης	
Non bis in idem (ου δις δικάζειν)	
Οικουμενική δικαιοδοσία	
Έννοιες του ποινικού δικαίου	Έννοιες του ποινικού δικονομικού δικαίου
Διαχρονική εφαρμογή	Προηγούμενη καταγγελία
Εδαφική εφαρμογή	Στάδιο έρευνας (προκαταρκτική έρευνα)
Ταξινόμηση των εγκλημάτων	Άσκηση ποινικής δίωξης
Διάπραξη εγκλήματος	Ποινική προδικασία
Απόπειρα	Διαδικασία στο ακροατήριο
Ελαφρυντικές και επιβαρυντικές περιστάσεις	Δικαστική απόφαση
Σωρευτικά αδικήματα	Αποδεικτικά στοιχεία και μέσα απόδειξης
Συνεχιζόμενα και σύνθετα αδικήματα	Δικαίωμα στη χρηστή απονομή δικαιοσύνης
Παραγραφή	Προσωρινή κράτηση
Εφαρμογή της ποινής	Αναζητήσεις
Αναβολή της εφαρμογής/αναστολή της εκτέλεσης της ποινής	Ύποπτος
Απόλυση υπό όρους	Κατηγορούμενος
	Καταδικασθείς

Γενικές αρχές που εφαρμόζονται στα συστήματα ποινικής δικαιοσύνης

Τα θεμέλια ενός δίκαιου ποινικού συστήματος βρίσκονται σε ένα σύνολο γενικών αρχών και κανόνων που είναι καθολικά εφαρμόσιμοι, ανεξάρτητα από το εθνικό νομικό σύστημα, και διασφαλίζουν τη δίκαιη και ορθή απονομή της δικαιοσύνης όταν διαπράττεται ένα έγκλημα.

Η αρχή της νομιμότητας, το τεκμήριο της αθωότητας, η αρχή *non bis in idem* (ου δις δικάζειν), καθώς και το βάρος και το επίπεδο της απόδειξης είναι τέσσερις από τους βασικούς κανόνες της ποινικής δικαιοσύνης.

Αρχή της νομιμότητας

[[σύνδεση με την αρχική σελίδα](#)]

Όλες οι συμπεριφορές που θεωρούνται εγκλήματα στην επικράτεια ενός κράτους, συμπεριλαμβανομένων των κυρώσεων που πρέπει να επιβάλλονται για αυτές, πρέπει να ορίζονται από τον νόμο. Αυτός ο γενικός κανόνας είναι γνωστός ως αρχή της νομιμότητας ή *nullum crimen, nulla poena sine lege* και αναγνωρίζεται σε όλα σχεδόν τα συστήματα ποινικής δικαιοσύνης στον κόσμο.

Η αρχή της νομιμότητας περιλαμβάνει τέσσερις διαστάσεις.

(α) Οι ποινικοί κανόνες είναι γραπτοί

Οι κανόνες που διέπουν τις εγκληματικές συμπεριφορές και τις κυρώσεις πρέπει να αναφέρονται εγγράφως στον νόμο. Οι άγραφοι ή κατά την απόφαση δικαστή ποινικοί κανόνες δεν πληρούν την απαίτηση αυτή.

(β) Το ποινικό δίκαιο είναι σαφές

Οι ποινικές διατάξεις πρέπει να είναι σαφείς ώστε να προειδοποιούν τους δυνητικούς παραβάτες του νόμου για το τι συνιστά παράνομη συμπεριφορά και ποια είναι η κύρωση που προβλέπει ο νόμος. Εάν η

έννοια ή η εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του ποινικού δικαίου είναι ασαφής, δεν μπορεί να δοθεί σε αυτήν ευρύτερη ερμηνεία που να είναι δυσμενής για το πρόσωπο που αποτελεί αντικείμενο της ποινικής διαδικασίας.

(γ) Μη κατ' αναλογία ποινικοποίηση

Το ποινικό δίκαιο πρέπει να ερμηνεύεται με αυστηρό τρόπο χωρίς να επεκτείνεται σε άλλες συμπεριφορές που είναι παρόμοιες με εκείνες που έχουν ποινικοποιηθεί. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι ο νόμος πρέπει να ερμηνεύεται με άκαμπτο τρόπο που θα ήταν ασυμβίβαστος με το σκεπτικό του.

(δ) Μη αναδρομικότητα του ποινικού δικαίου

Μια συγκεκριμένη συμπεριφορά μπορεί να συνιστά έγκλημα μόνο εάν είχε οριστεί ως τέτοια κατά τη στιγμή της διάπραξής της. Ως εκ τούτου, οι νέοι ποινικοί νόμοι δεν θα πρέπει να απαγορεύουν συμπεριφορές που συνέβησαν στο παρελθόν, πριν από την υιοθέτησή τους.

Τεκμήριο αθωότητας

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Το τεκμήριο αθωότητας αποτελεί βασικό δικαίωμα στην ποινική δικαιοσύνη. Εγγυάται ότι όλοι θεωρούνται αθώοι μέχρι να τους κρίνει ένοχους ένα ανεξάρτητο δικαστήριο. Τα δικαιώματα σιωπής και παρουσίας στη δίκη συνδέονται στενά με αυτόν τον γενικό κανόνα ⁴⁸.

Βάρος και επίπεδο απόδειξης

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Στις ποινικές διαδικασίες, η εισαγγελία έχει την υποχρέωση να αποδείξει μια κατηγορία πέρα από κάθε εύλογη αμφιβολία. Η εν λόγω αρχή συνδέεται άμεσα με το τεκμήριο αθωότητας και εξασφαλίζει την υλοποίησή του. Το επίπεδο απόδειξης επιτυγχάνεται εάν, βάσει των αποδεικτικών στοιχείων, δεν υπάρχει άλλη εύλογη εξήγηση εκτός από το ότι ο κατηγορούμενος είναι ένοχος. Σε περίπτωση εύλογης αμφιβολίας, το δικαστήριο πρέπει να αποφασίσει υπέρ του κατηγορουμένου (*in dubio pro reo*).

Το βάρος της απόδειξης μπορεί να μετατοπιστεί από την εισαγγελία στον κατηγορούμενο σε περίπτωση νομικών και πραγματικών τεκμηρίων ποινικής ευθύνης βάσει πολύ αυστηρών απαιτήσεων που προβλέπονται από το ποινικό δίκαιο (π.χ. σε περίπτωση κατοχής παράνομων αγαθών, όπως ναρκωτικών ή όπλων).

Non bis in idem (ου δις δικάζειν)

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Κανείς δεν μπορεί να δικαστεί ή να τιμωρηθεί ποινικά για αδίκημα για το οποίο έχει ήδη αθωωθεί ή καταδικαστεί σύμφωνα με τον νόμο και την ποινική διαδικασία του κράτους. Πρόκειται για μια αρχή που είναι κοινώς αποδεκτή και καθοδηγεί το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης σε εθνικό επίπεδο.

Σε διεθνές επίπεδο δεν υπάρχει γενική συμφωνία σχετικά με το γεγονός ότι ένα άτομο δεν θα πρέπει να θεωρείται ποινικά υπεύθυνο για την ίδια συμπεριφορά σε δύο ή περισσότερα κράτη (για παράδειγμα, υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες πολίτες τρίτων χωρών αντιμετωπίζουν νέες ποινικές δίκες στη χώρα καταγωγής τους για το ίδιο έγκλημα για το οποίο εξέτισαν την ποινή τους σε άλλη χώρα). Ωστόσο, η αρχή «ne bis in idem» εφαρμόζεται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁴⁹.

Οικουμενική δικαιοδοσία

⁴⁸ Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, [Presumption of Innocence and Related Rights – Professional perspectives](#), 2021.

⁴⁹ Άρθρο 50 του [Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#), (C 202/389 της 7.6.2016)

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Η οικουμενική δικαιοδοσία ορίζεται ως «νομική αρχή που επιτρέπει ή απαιτεί από ένα κράτος να κινήσει ποινική διαδικασία σχετικά με ορισμένα εγκλήματα, ανεξάρτητα από τον τόπο του εγκλήματος και την ιθαγένεια του δράστη ή του θύματος». Η εν λόγω αρχή θεωρείται ότι παρεκκλίνει από τους συνήθεις κανόνες ποινικής δικαιοδοσίας που απαιτούν εδαφική ή προσωπική σχέση με το έγκλημα, τον δράστη ή το θύμα. Αλλά το σκεπτικό πίσω από αυτό είναι ευρύτερο: «βασίζεται στην ιδέα ότι ορισμένα εγκλήματα είναι τόσο επιβλαβή για τα διεθνή συμφέροντα που τα κράτη έχουν το δικαίωμα – ή ακόμη και την υποχρέωση – να κινήσουν διαδικασίες κατά του δράστη, ανεξάρτητα από τον τόπο του εγκλήματος και την εθνικότητα του δράστη ή του θύματος». Η οικουμενική δικαιοδοσία επιτρέπει τη δίκη διεθνών εγκλημάτων που διαπράττονται από οποιονδήποτε, οπουδήποτε στον κόσμο.»⁵⁰

Έννοιες του ποινικού δικαίου

Διαχρονική εφαρμογή

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Το ποινικό δίκαιο εφαρμόζεται σε όλα τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν κατά τη διάρκεια ισχύος του. Σε περιπτώσεις όπου η ποινή που προβλέπεται από τον νόμο για ένα συγκεκριμένο έγκλημα κατά τη στιγμή της διάπραξης του μειώθηκε από μεταγενέστερη νομοθεσία, η ευνοϊκότερη διάταξη θα μπορούσε να εφαρμοστεί ανάλογα με το εθνικό δίκαιο.

Εδαφική εφαρμογή

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Το ποινικό δίκαιο ενός κράτους εφαρμόζεται σε όλα τα εγκλήματα που διαπράττονται στην επικράτειά του, συμπεριλαμβανομένων των εγκλημάτων που διαπράττονται σε πλοία ή αεροπλάνα που έχουν καταχωριστεί στα μητρώα της εν λόγω χώρας.

Ταξινόμηση των εγκλημάτων

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Στην εθνική νομοθεσία, τα εγκλήματα ομαδοποιούνται συνήθως σε διαφορετικές κατηγορίες με βάση τις κοινωνικές αξίες που παραβιάζονται ή τη σοβαρότητά τους (π.χ. εγκλήματα κατά της ζωής και της σωματικής ακεραιότητας, εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, οικονομικά εγκλήματα, εγκλήματα που σχετίζονται με παράνομα ναρκωτικά, εγκλήματα στον κυβερνοχώρο κ.λπ.). Ενδέχεται να υπάρχουν διαφορές όσον αφορά τους δικονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται σε σχέση με ορισμένα είδη εγκλημάτων και την αρμοδιότητα ορισμένων δικαστηρίων να κρίνουν συγκεκριμένα αδικήματα.

⁵⁰ Philippe Xavier, [The principles of universal jurisdiction and complementarity: how do the two principles intermesh?](#) (Οι αρχές της οικουμενικής δικαιοδοσίας και της συμπληρωματικότητας: πώς αλληλοσυνδέονται οι δύο αρχές;), Διεθνής Επισκόπηση του Ερυθρού Σταυρού, επιλεγμένα άρθρα για το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, τόμος 88, αριθ. 862, Ιούνιος 2006, σ. 377.

Διάπραξη εγκλήματος[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Ως διάπραξη αδικήματος νοείται η τέλεση οποιασδήποτε από τις πράξεις που τιμωρεί ο νόμος ως τελεσθέν αδίκημα ή ως απόπειρα, καθώς και η συμμετοχή στην διάπραξή τους ως συναυτουργός, υποκινητής ή συνεργός.

Απόπειρα[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Η απόπειρα διάπραξης εγκλήματος απαιτεί να έχουν πραγματοποιηθεί ουσιαστικά βήματα προς την κατεύθυνση της τέλεσης του εγκλήματος, αλλά αυτή να έχει σταματήσει για λόγους ανεξάρτητους από τις προθέσεις του δράστη.

Ελαφρυντικές και επιβαρυντικές περιστάσεις[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Πρόκειται για περιστάσεις που μειώνουν ή αυξάνουν το επίπεδο υπαιτιότητας ενός ατόμου που διέπραξε ένα έγκλημα και, ως εκ τούτου, μπορούν να επηρεάσουν την ποινή που πρέπει να επιβληθεί.

Παραδείγματα ελαφρυντικών περιστάσεων είναι η διάπραξη του εγκλήματος υπό ισχυρή συναισθηματική κατάσταση λόγω πρόκλησης, η πλήρης κάλυψη της υλικής ζημίας που προκλήθηκε από την παράνομη συμπεριφορά, οι συνθήκες υπό τις οποίες διαπράχθηκε το έγκλημα καθιστούν το έγκλημα λιγότερο σοβαρό, κ.λπ.

Οι ακόλουθες επιβαρυντικές περιστάσεις θα μπορούσαν να αυξήσουν την υπαιτιότητα του ατόμου για το έγκλημα που διαπράχθηκε: διάπραξη της πράξης από κοινού με περισσότερα πρόσωπα, διάπραξη του εγκλήματος μέσω βάνουσης μεταχείρισης ή υποβολή του θύματος σε εξευτελιστική μεταχείριση, διάπραξη του εγκλήματος με μεθόδους ή μέσα που ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο άλλα πρόσωπα ή περιουσιακά στοιχεία, διάπραξη του εγκλήματος εκμεταλλευόμενοι την κατάσταση προφανούς ευαλωτότητας του παθόντος λόγω ηλικίας, κατάστασης υγείας, αναπηρίας ή άλλων αιτιών κ.λπ.

Συρροή αδικημάτων[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Δύο ή περισσότερα αδικήματα μπορούν να διαπραχθούν από το ίδιο πρόσωπο, με διακριτές πράξεις ή παραλείψεις, ή όταν ένα από τα αδικήματα έχει διαπραχθεί για την τέλεση ή την απόκρυψη άλλου αδικήματος. Θα μπορούσε επίσης να υπάρξει σώρευση αδικημάτων όταν μια πράξη ή παράλειψη ενός προσώπου, λόγω των περιστάσεων υπό τις οποίες έλαβε χώρα ή των συνεπειών που προκάλεσε, μπορεί να χαρακτηριστεί επί τη βάση διαφόρων αδικημάτων.

Συνεχιζόμενα και σύνθετα αδικήματα[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Σε περίπτωση συνεχιζόμενου και σύνθετου αδικήματος, δεν υπάρχει πληθώρα αδικημάτων.

Το έγκλημα συνεχιζεται όταν ένα άτομο διαπράττει σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα, αλλά με βάση την ίδια απόφαση, πράξεις ή παραλείψεις που παρουσιάζουν, η κάθε μία εν μέρει, το περιεχόμενο του ίδιου εγκλήματος.

Το έγκλημα είναι σύνθετο όταν το περιεχόμενό του περιλαμβάνει, ως στοιχείο ή ως επιβαρυντική περίπτωση, πράξη ή παράλειψη που συνιστά καθαυτή αδικήμα προβλεπόμενο από το ποινικό δίκαιο.

Εφαρμογή της ποινής

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Το ποινικό δίκαιο προβλέπει το είδος της ποινής που μπορεί να επιβληθεί για τη διάπραξη του εγκλήματος (π.χ. φυλάκιση, πρόστιμο κ.λπ.) και τα ελάχιστα και ανώτατα όριά της (π.χ. ελάχιστο όριο 1 έτος και ανώτατο όριο 5 έτη φυλάκισης). Κανονικά, μόνο τα λιγότερο σοβαρά εγκλήματα τιμωρούνται με πρόστιμο σε αντίθεση με άλλα σοβαρότερα αδικήματα που δικαιολογούν αυστηρότερες ποινές, δηλαδή τον εγκλεισμό σε κέντρο κράτησης.

Εναπόκειται στο δικαστήριο να αποφασίσει την ποινή που θα επιβληθεί για την πράξη που διαπράχθηκε. Ο προσδιορισμός της διάρκειας ή του ύψους της ποινής γίνεται συνήθως σε σχέση με τη βαρύτητα του εγκλήματος που διαπράχθηκε και την έκταση της υπαιτιότητας καθώς και, κατά περίπτωση, την επικινδυνότητα του δράστη.

Ανάλογα με το εφαρμοστέο ποινικό δίκαιο, τα κριτήρια που θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη εν προκειμένω περιλαμβάνουν: τις περιστάσεις και τον τρόπο διάπραξης του εγκλήματος, καθώς και τα χρησιμοποιούμενα μέσα, την κατάσταση κινδύνου που δημιουργείται για την προστατευόμενη αξία, τη φύση και τη σοβαρότητα του αποτελέσματος που παράγεται ή άλλων συνεπειών του εγκλήματος, τον λόγο διάπραξης του εγκλήματος και τον επιδιωκόμενο σκοπό, κ.λπ.

Αναβολή της εφαρμογής/αναστολή της εκτέλεσης της ποινής

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Συνήθως σε περίπτωση λιγότερο σοβαρών εγκλημάτων, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει, σύμφωνα με το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναβολή της εφαρμογής της ποινής ή την αναστολή της εκτέλεσής της όπως επιβλήθηκε, ορίζοντας περίοδο επιτήρησης, εάν κρίνει ότι η άμεση εφαρμογή ή η εκτέλεση της ποινής όπως επιβλήθηκε δεν είναι αναγκαία, αλλά είναι καταλληλότερο να παρακολουθείται η συμπεριφορά του δράστη για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Σε αυτή την περίπτωση, το άτομο κρίθηκε ένοχο για τη διάπραξη του εγκλήματος, αλλά η ποινή αναβάλλεται ή αναστέλλεται.

Απόλυση υπό όρους

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Ένας καταδικασθείς μπορεί να αποφυλακιστεί προσωρινά πριν από τη λήξη της ποινής του μετά την εκτέλεση ενός συγκεκριμένου μέρους της ποινής του, εάν το δικαστήριο είναι πεπεισμένο ότι ο ενδιαφερόμενος μπορεί να επανενταχθεί στην κοινωνία. Είναι σύνηθες το διάστημα μεταξύ της ημερομηνίας απόλυσης υπό όρους και της ημερομηνίας ολοκλήρωσης της ποινής να αποτελεί περίοδο επιτήρησης για τον κατάδικο.

Παραγραφή

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Ο χρόνος εντός του οποίου μπορεί να κινηθεί η διαδικασία στο ακροατήριο κατά του δράστη ενός εγκλήματος συνήθως ποικίλλει ανάλογα με τη σοβαρότητα του αδικήματος από λίγα χρόνια για ήσσονος σημασίας αδικήματα έως και 30 χρόνια ή περισσότερα για αδικήματα που συνεπάγονται πολύ μεγάλες ποινές. Σε πολλές δικαιοδοσίες δεν υπάρχουν όρια παραγραφής για ειδικά εγκλήματα, όπως ανθρωποκτονίες, εγκλήματα πολέμου, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Έννοιες του ποινικού δικονομικού δικαίου

Προηγούμενη καταγγελία

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Στην περίπτωση αδικημάτων για τα οποία η κίνηση ποινικής διαδικασίας εξαρτάται από την υποβολή προηγούμενης καταγγελίας από το θύμα, η απουσία της εν λόγω καταγγελίας μπορεί, σύμφωνα με το εφαρμοστέο δίκαιο, να άρει την ποινική ευθύνη. Σε περίπτωση σοβαρών εγκλημάτων, η κίνηση ποινικής διαδικασίας δεν εξαρτάται συνήθως από την υποβολή προηγούμενης καταγγελίας από το θύμα.

Το στάδιο της έρευνας (προκαταρκτική έρευνα)

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Η διερεύνηση των περιστάσεων υπό τις οποίες διαπράχθηκε ποινικό αδίκημα ξεκινά από τις αρμόδιες αρχές (π.χ. την αστυνομία, τον εισαγγελέα) μόλις καταγγελθεί η πράξη. Αυτό το στάδιο ξεκινά την ποινική διαδικασία και επικεντρώνεται στη συλλογή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων για πιθανή δίκη.

Η αστυνομία είναι υπεύθυνη για την ανάκριση υπόπτων και μαρτύρων και διενεργεί συλλήψεις και έρευνες. Ανάλογα με το εθνικό δίκαιο, μπορεί να ενεργεί υπό την εποπτεία εισαγγελέα ή να διενεργεί ορισμένες ποινικές έρευνες με δική της ευθύνη.

Ο εισαγγελέας μπορεί είτε να διεξάγει την έρευνα σχετικά με ορισμένα είδη ποινικών αδικημάτων (συνήθως τα σοβαρότερα εγκλήματα), δίνοντας εντολή στην αστυνομία να προβεί σε διάφορες ενέργειες, εξετάζοντας μάρτυρες ή μπορεί να επιβλέπει το σύνολο της έρευνας που διεξάγεται από την αστυνομία, επιτρέποντας την εκτέλεση συγκεκριμένων πράξεων, όπως έρευνες, κατασχέσεις, παρακολούθηση των τηλεπικοινωνιών που επηρεάζουν τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Άσκηση ποινικής δίωξης [\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας, συνήθως ο εισαγγελέας είναι η αρχή που καθορίζει εάν μια κατηγορία μπορεί να παραπεμφθεί στο δικαστήριο με την υποβολή καταγγελίας και για ποιο αδίκημα (ή αδικήματα). Η εν λόγω επίσημη κατηγορία είναι γενικά αποδεκτή ως βασική προϋπόθεση για μια ποινική δίκη.

Ποινική προδικασία [\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Σε πολλά νομικά συστήματα, το αρμόδιο δικαστήριο μπορεί να καθορίσει προκαταρκτικά κατά πόσον υπάρχουν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία για να προχωρήσει η υπόθεση με βάση τα αποδεικτικά στοιχεία που συλλέγονται κατά τη διάρκεια του σταδίου της έρευνας.

Διαδικασία στο ακροατήριο [\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Κατά τη διάρκεια αυτού του σταδίου σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, το δικαστήριο εξετάζει τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίζονται από τον κατηγορο και τον κατηγορούμενο και μπορεί να αποφασίσει να εισαγάγει νέα αποδεικτικά στοιχεία προκειμένου να προσδιορίσει τις σχετικές πραγματικές περιστάσεις με σκοπό να αποφασίσει εάν ο κατηγορούμενος μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνος για το αδίκημα ή τα αδικήματα για τα οποία κατηγορήθηκε.

Δικαστική απόφαση

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Η απόφαση που λαμβάνεται στο τέλος της διαδικασίας στο ακροατήριο αφορά την ενοχή ή την αθωότητα του κατηγορουμένου για τη διάπραξη εγκλήματος και την ποινή που πρέπει να επιβληθεί σε περίπτωση που κριθεί ένοχος. Το ποινικό δίκαιο παρέχει το πλαίσιο για την επιβολή της ποινής, ωστόσο η κύρωση

πρέπει να εξατομικεύεται με βάση τις ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε υπόθεσης (π.χ. λαμβάνοντας υπόψη ελαφρυντικές ή επιβαρυντικές περιστάσεις).

Η απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου θα πρέπει κανονικά να υπόκειται σε έφεση ή επανεξέταση βάσει των ισχυόντων διαδικαστικών κανόνων και μπορεί να θεωρηθεί τελεσίδικη μόνον όταν τα δικαστήρια έφεσης/επανεξέτασης έχουν εκδώσει την ετυμηγορία τους ⁵¹.

Αποδεικτικά στοιχεία και αποδεικτικά μέσα

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Αποδεικτικό στοιχείο είναι κάθε πραγματικό στοιχείο που χρησιμεύει για τη διαπίστωση της ύπαρξης ή της ανυπαρξίας εγκλήματος, για την εξακρίβωση της ταυτότητας του προσώπου που το διέπραξε και για τη γνώση των περιστάσεων που είναι αναγκαίες για τη δίκαιη διευθέτηση της υπόθεσης και που συμβάλλουν στην εξακρίβωση της αλήθειας στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών.

Τα αποδεικτικά στοιχεία μπορούν να ληφθούν στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας με διάφορα μέσα, όπως: καταθέσεις του υπόπτου/κατηγορουμένου, του θύματος, των μαρτύρων, έγγραφα, πραγματογνωμοσύνες ή εκθέσεις εξεύρεσης, πρακτικά, φωτογραφίες, υλικά αποδεικτικά μέσα και κάθε άλλο αποδεικτικό μέσο που δεν απαγορεύεται από το εφαρμοστέο ποινικό δικονομικό δίκαιο.

Κατά τη διάρκεια της ποινικής έρευνας, το όργανο ποινικής έρευνας θα πρέπει να συλλέγει και να διαχειρίζεται αποδεικτικά στοιχεία τόσο υπέρ όσο και κατά του υπόπτου ή του κατηγορουμένου, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορούν να χρησιμοποιούνται ειδικές μέθοδοι παρακολούθησης κατά τη διάρκεια της έρευνας, εάν έχουν εγκριθεί προηγουμένως από το αρμόδιο όργανο, για παράδειγμα, παρακολούθηση επικοινωνιών ή οποιουδήποτε είδους εξ αποστάσεως επικοινωνία, πρόσβαση σε σύστημα πληροφορικής, βιντεοσκόπηση, ηχητική ή φωτογραφική παρακολούθηση, απόκτηση δεδομένων σχετικά με τις οικονομικές συναλλαγές ενός προσώπου, χρήση μυστικών ερευνητών κ.λπ.

Τα αποδεικτικά στοιχεία που αποκτώνται μέσω βασανιστηρίων, τα αποδεικτικά στοιχεία που προέρχονται από αυτά και τα παρανόμως αποκτηθέντα αποδεικτικά στοιχεία δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε ποινικές διαδικασίες.

Τα αποδεικτικά στοιχεία δεν έχουν αξία που καθορίζεται εκ των προτέρων από τον νόμο και υπόκεινται σε ελεύθερη αξιολόγηση από τα δικαστικά όργανα μετά την αξιολόγηση όλων των εν λόγω αποδεικτικών στοιχείων που έχουν παρασχεθεί.

Δικαίωμα σε δίκαιη δίκη

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Το διεθνές σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα ορίζει τις προϋποθέσεις για το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη ⁵², ως εξής.

- **Όλα τα πρόσωπα θα πρέπει να είναι ίσα** ενώπιον των δικαστηρίων.
- Κατά τον καθορισμό τυχόν ποινικής δίωξης εις βάρος τους, ή των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών τους στο πλαίσιο αγωγής, **κάθε πρόσωπο θα πρέπει να έχει δικαίωμα σε δίκαιη και δημόσια ακρόαση από αρμόδιο, ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο που έχει συσταθεί νομίμως.**

⁵¹ Βλ. άρθρο 14 παράγραφος 5 του [διεθνούς συμφώνου για τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα](#), έναρξη ισχύος 23 Μαρτίου 1976.

⁵² Βλ. άρθρα 9, 13, 14 και 15 του [διεθνούς συμφώνου για τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα](#), έναρξη ισχύος 23 Μαρτίου 1976).

Η διεξαγωγή δίκης κεκλεισμένων των θυρών μπορεί να αποφασισθεί για το σύνολο ή μέρος της, είτε για την προστασία των χρηστών ηθών, της δημόσιας τάξης ή της εθνικής ασφάλειας σε μια δημοκρατική κοινωνία είτε όταν αυτό απαιτεί η προστασία της ιδιωτικής ζωής των διαδίκων είτε ακόμη στο μέτρο που το δικαστήριο κρίνει ότι κάτι τέτοιο είναι απολύτως απαραίτητο δεδομένου ότι, λόγω ειδικών συνθηκών της υπόθεσης η δημοσιότητα θα ζημίωνε την ορθή απονομή της δικαιοσύνης.

- Κάθε πρόσωπο που συλλαμβάνεται ή κρατείται για ποινικό αδίκημα, πρέπει να προσάγεται εντός της πιο σύντομης προθεσμίας ενώπιον δικαστή ή άλλης αρχής εξουσιοδοτημένης από το νόμο να ασκεί δικαστική εξουσία και πρέπει να δικαιούται την εκδίκαση ή αποφυλάκισή του σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Η αποφυλάκιση των υποδίκων δεν πρέπει να αποτελεί τον κανόνα, αλλά η αποφυλάκισή τους μπορεί να υποβληθεί σε εγγυήσεις εμφάνισής τους στη δίκη, σε οποιοδήποτε άλλο στάδιο της διαδικασίας και ενδεχομένως για την εκτέλεση της απόφασης

- **Οποιοσδήποτε στερείται της ελευθερίας του λόγω σύλληψης ή κράτησης πρέπει να δικαιούται να προσφύγει ενώπιον δικαστηρίου**, προκειμένου αυτό να αποφασίσει χωρίς καθυστέρηση για τη νομιμότητα της κράτησής του και να διατάξει την αποφυλάκισή του εάν η κράτηση είναι παράνομη.
- **Οποιαδήποτε απόφαση που εκδίδεται σε ποινική υπόθεση, πρέπει να δημοσιοποιείται**, εκτός εάν το συμφέρον των ανηλίκων απαιτεί το αντίθετο ή εάν η δίκη αφορά διαφορές συζύγων ή γονική μέριμνα ή επιτροπεία ανηλίκων.
- Κάθε πρόσωπο που κατηγορείται για ποινικό αδίκημα **πρέπει να διαθέτει το δικαίωμα να τεκμαίρεται ότι είναι αθώο έως ότου η ενοχή του αποδειχθεί σύμφωνα με τον νόμο.**
- **Κάθε πρόσωπο που κατηγορείται για ποινικό αδίκημα πρέπει να απολαύει**, σε πλήρη ισότητα (με τα έτερα πρόσωπα της ποινικής διαδικασίας/δίκης), τις ακόλουθες ελάχιστες εγγυήσεις:

- ❑ Να πληροφορηθεί το συντομότερο δυνατό σε γλώσσα που κατανοεί και λεπτομερώς, τη φύση και τους λόγους της κατηγορίας εναντίον του.
- ❑ Να διαθέτει επαρκή χρόνο και διευκολύνσεις για την προετοιμασία της υπεράσπισής του και για την επικοινωνία με δικηγόρο της επιλογής του.
- ❑ Να δικασθεί χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση.
- ❑ Να παρίσταται στη δίκη και να υπερασπισθεί τον εαυτό του αυτοπροσώπως ή με τη βοήθεια του συνηγόρου της επιλογής του. Εάν δεν έχει συνήγορο, να ενημερωθεί για το δικαίωμά του αυτό και να διορισθεί συνήγορος αυτεπαγγέλτως σε κάθε περίπτωση που αυτό απαιτείται για το συμφέρον της δικαιοσύνης, χωρίς ο κατηγορούμενος να βαρύνεται με την αμοιβή του, εάν δεν έχει την οικονομική δυνατότητα να τον πληρώσει.
- ❑ Να εξετάσει ή να ζητήσει την εξέταση των μαρτύρων κατηγορίας και να εξασφαλίσει την παρουσία και την εξέταση των μαρτύρων υπεράσπισης με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους μάρτυρες κατηγορίας.
- ❑ Να έχει τη δωρεάν συνδρομή μεταφραστή, εάν δεν μιλάει ή δεν καταλαβαίνει τη γλώσσα που χρησιμοποιείται στο δικαστήριο.
- ❑ Να μην εξαναγκάζεται να καταθέσει εναντίον του εαυτού του ή να ομολογήσει την ενοχή του.

- Στην περίπτωση νεαρών προσώπων που δεν είναι ακόμα ενήλικες, η διαδικασία θα πρέπει να είναι τέτοια ώστε να λαμβάνεται υπόψιν η ηλικία και η επιδίωξη του σκοπού για την προαγωγή της αναμόρφωσης τους.
- Κανείς δεν πρέπει να καταδικάζεται για πράξεις ή παραλείψεις, οι οποίες δεν ήταν αξιόποινες κατά το εθνικό ή το διεθνές δίκαιο τη στιγμή της διάπραξής τους.
- Δεν πρέπει να επιβάλλεται βαρύτερη ποινή από εκείνη που προβλεπόταν κατά τη χρονική στιγμή της διάπραξης του ποινικού αδικήματος. Εάν, μετά τη διάπραξή του, ο νόμος προβλέψει την επιβολή ελαφρύτερης ποινής, ο δράστης θα πρέπει να επωφεληθεί από αυτήν.
- Κάθε πρόσωπο που καταδικάστηκε για έγκλημα θα πρέπει να έχει το δικαίωμα εξέτασης της απόφασης και της ποινής του από ανώτερο δικαστήριο, σύμφωνα με τον νόμο.
- Εάν μια τελεσίδικη ποινική καταδίκη ακυρωθεί από ανώτερο δικαστήριο ή αν δοθεί χάρις διότι προέκυψε ένα νέο ή πρόσφατα αποκαλυφθέν γεγονός που αποδεικνύει την ύπαρξη δικαστικής πλάνης, το πρόσωπο στο οποίο επιβλήθηκε ποινή εξαιτίας αυτής της καταδίκης πρέπει να αποζημιώνεται σύμφωνα με τον νόμο, εκτός εάν αποδειχθεί ότι ευθύνεται το ίδιο, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, για τη μη έγκαιρη αποκάλυψη του αγνώστου στοιχείου.
- Κανείς δεν θα πρέπει να δικάζεται ούτε να τιμωρείται για ένα αδίκημα για το οποίο έχει ήδη απαλλαγεί ή καταδικαστεί με τελεσίδικη απόφαση που εκδόθηκε σύμφωνα με το δίκαιο και την ποινική δικονομία κάθε χώρας.

Προσωρινή κράτηση

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Το μέτρο της προσωρινής κράτησης μπορεί να ληφθεί σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο από τον αρμόδιο δικαστή κατά τη διάρκεια της ποινικής έρευνας ή της ποινικής προδικασίας, για παράδειγμα όταν τα αποδεικτικά στοιχεία δείχνουν εύλογη υπόνοια ότι ο κατηγορούμενος έχει διαπράξει αδίκημα και:

- διέφυγε ή απέκρυψε εαυτόν, προκειμένου να αποφύγει την ποινική δίωξη ή δίκη, ή έκανε προετοιμασίες οποιουδήποτε είδους για τέτοιες πράξεις, ή
- προσπάθησε να επηρεάσει άλλον συμμετέχοντα στη διάπραξη του εγκλήματος, μάρτυρα ή εμπειρογνώμονα ή να καταστρέψει, να αλλοιώσει, να αποκρύψει ή να κλέψει ουσιώδη αποδεικτικά στοιχεία ή να αναγκάσει άλλο πρόσωπο να εμπλακεί σε τέτοια συμπεριφορά ή
- άσκησε πίεση στο θύμα ή προσπάθησε να καταλήξει σε δόλια συμφωνία μαζί του, ή
- έχει διαπράξει εκ προθέσεως νέο αδίκημα ή προετοιμάζει τη διάπραξη νέου αδικήματος.

Η προσωρινή κράτηση μπορεί επίσης να αποφασιστεί όταν τα αποδεικτικά στοιχεία του ποινικού φακέλου καταδεικνύουν εύλογη υποψία ότι ο κατηγορούμενος διέπραξε εκ προθέσεως σοβαρό έγκλημα, όπως εγκλήματα κατά της ζωής, της εθνικής ασφάλειας, τρομοκρατικές ενέργειες, βιασμό, στέρση της ελευθερίας ή άλλα σοβαρά αδικήματα, όπως ορίζονται από το εθνικό δίκαιο, βάσει αξιολόγησης της σοβαρότητας της πράξης, του τρόπου και των περιστάσεων της διάπραξής της, του ποινικού μητρώου και άλλων περιστάσεων που αφορούν τον κατηγορούμενο, εάν διαπιστωθεί ότι η στέρση της ελευθερίας τους είναι αναγκαία για την εξάλειψη μιας κατάστασης κινδύνου για την κοινωνία ή τη δημόσια τάξη.

Αναζητήσεις

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Η έρευνα μπορεί να διαταχθεί, μεταξύ άλλων, εάν υπάρχει εύλογη υπόνοια ότι ένα πρόσωπο έχει διαπράξει έγκλημα ή έχει στην κατοχή του αντικείμενα ή έγγραφα που σχετίζονται με έγκλημα και θεωρείται ότι η έρευνα μπορεί να οδηγήσει στην ανακάλυψη και συλλογή αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με το εν λόγω έγκλημα, στη διατήρηση των ιχνών της διάπραξης του εγκλήματος ή στη σύλληψη του υπόπτου ή του κατηγορουμένου. Η έρευνα μπορεί να γίνει σε σχέση με μια κατοικία, το σώμα του ατόμου, έναν υπολογιστή/παρόμοια συσκευή ή ένα όχημα.

Νομική κατάσταση στην ποινική διαδικασία

Η νομική κατάσταση του προσώπου στην ποινική διαδικασία (ύποπτος, κατηγορούμενος ή καταδικασθείς) υποδεικνύει τα αποδεικτικά στοιχεία που διαθέτουν οι αρμόδιες αρχές σχετικά με την εγκληματική συμπεριφορά και την ευθύνη του ατόμου για τη διάπραξη συγκεκριμένου εγκλήματος. Ορισμένα δικαιώματα και υποχρεώσεις, καθώς και διαδικαστικοί κανόνες, συνδέονται ειδικά με την εν λόγω νομική κατάσταση και καθορίζουν το πλαίσιο εντός του οποίου οι εμπλεκόμενοι στη διαδικασία ασκούν τις δραστηριότητές τους.

Υπόπτος

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Οποιοδήποτε άτομο είναι ύποπτο για διάπραξη ποινικού αδικήματος, συμπεριλαμβανομένου του σταδίου προ της ενημέρωσης του από τις αρμόδιες αρχές ότι είναι ύποπτος. Ο εν λόγω όρος αφορά τα αρχικά στάδια των ποινικών ερευνών/προδικαστικών διαδικασιών.

Κατηγορούμενος (εναγόμενος ή φερόμενος ως δράστης)

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Κάθε άτομο που κατηγορείται επίσημα από την αρμόδια ποινική αρχή (δηλαδή εισαγγελέας ή ανακριτής ή ακόμη και η αστυνομία) για τέλεση αξιόποινης πράξης. Ο εν λόγω όρος αναφέρεται συνήθως σε πρόσωπα που υπόκεινται σε πιο προχωρημένα στάδια προδικαστικών διαδικασιών και/ή σε πρόσωπα που έχουν παραπεμφθεί σε δίκη.

Καταδικασθείς

[\[σύνδεση με την αρχική σελίδα\]](#)

Οποιοσδήποτε έχει κριθεί ένοχος για ποινικό αδίκημα με ετυμηγορία ενόρκων ή με απόφαση δικαστή.

■ Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

